

www.e-rara.ch

Natalis Comitis mythologiae, sive explicationis fabularum, libri decem

Conti, Natale

Genevae, MDCLI [1651]

ETH-Bibliothek Zürich

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-34301>

Liber octavus.

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [\[Link\]](#)

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [\[Link\]](#)

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [\[Link\]](#)

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [\[Link\]](#)

NATALIS COMITIS

MYTHOLOGIÆ

LIBER OCTAVVS.

*Quàm sapienter Deorum multitudo antiquorum
ad unum Deum referatur.*

DMIRABILIS profectò fuit ac propè diuina maiorum nostrorum sapientia, ornatissimè Campeggi, qui p̄imi religionem & Deorum immortalium metum inter homines introduxerunt, non solum quia nulla ciuitas, nullus hominum cœtus, nulla domus sine religione diutius potest consistere: sed etiam quia per hanc multiplicem fabularum varietatem nullam mundi partem, nullumque locum esse demonstrarunt, qui diuina Deorum præsentia vacare possit. Nam quanquam Christianæ veritatis participes esse non potuerunt, quia nondum summum veritatis lumen Christus veræ religionis præcepta tradiderat, tamen pro suis viribus, & quantum acie humani ingenij prospicere potuerunt demonstrare conabantur neminem clam vllum facinus vel turpe vel honorificum suscipere posse, quod non continuò à Diis obseruaretur. Atque res humanas curare demonstrabant, cum ritus sacrorum, & ceremonias, & preces, & proprium singulorum cultum, vel ad pacandos, vel ad aliquid petendum instituisent. Illud enim fuit eorum, qui fabulas excogitarunt, consilium, vt Deum cuncta videre, cunctaque audire ostenderent: quos ego vel Pythagora, vel Socrate, vel omnibus illis, qui postea vocati sunt philosophi, multò sapientiores fuisse iudico. Nam etsi non erat perfecta illa religio antiquorum, neque prorsus ad probitatem instructa, tamen id vitio dare non conuenit, quoniam nihil perfectum & planè absolutum nasci solet, illi igitur

tur, vt nullam mundi partem, nullumque locum vel priuatum vel publicum Deo vacuum esse monstrarent, ne quis sceleratus arbitraretur se Deos latere posse, & nauigantium, & agricolarum, & militantium, & pastorum, & venatorum, & quiduis aliud facientium Deos proprios esse dixerunt: quia vulgus & imperita multitudo percipere non poterat quo pacto fieri posset cum vnus sit Deus, vt is omnia videret eodem tempore, quæ sunt vbique & dicuntur in infinito propè hominum numero. Vulgus enim pro suo ingenio plerumque diuinam naturam meretur, & quæ nimis admirabilia sibi videntur, quamuis à diuina natura non abhorreant, repellit ac pro falsis habet: quia tanquam malè affectus stomachus validiora admittere non potest. Hæc ipsa causa fecit, vt arbitror, vt tantam Deorum multitudinem introduxerint antiqui, cum Deum vbique esse, omniaque illius nutu gubernari demonstrare conarentur, cui pro negotiorum varietate diuersa nomina tribuerunt. Nam vim diuinam cælum, & vniuersas mundi partes superiores gubernantem, Iouem Deorum patrem appellarunt cuius vim eam, quæ sub terris esset, vocarunt Plutonium, atque illum Iouis fratrem nominarunt. Cum verò in aquis eadem vis considerabatur, quæ diuina providentia omnino carere non putabant, Neptunum dixerunt, atque hunc ipsum etiam crediderunt Iouis esse fratrem: cum per æera penetraret, rursus vim ipsam diuinam nuncuparunt Iunonem, eamque censuerunt esse sororem Iouis. Atque omnes vires denique per ipsa elementa diffusas à superioribus, & originem ducere & pendere arbitrati sunt, quas omnes quasi ab vno fonte in multos riuulos & naturam earum explicantes diduxerunt. Atque vt summatim dicam, si rem diligentius inuestigemus omnes propè antiquorum Deos, vel Iouis fratres, vel filios, vel nepotes, vel aliqua affinitate coniunctos, inueniemus. Ex quo patet nihil aliud significare voluisse antiquos, quàm vnum esse Deum, vnum rerum omnium gubernatorem, cuius vis esset in omnes res diffusa, qui vnus cuncta videret, & audiret, & regeret. Verùm ad institutum opus iam accedamus; & de Oceano primò transigamus.

Oceanus, qui fluviorum & animantium omnium & Deorum pater vocatus est ab antiquis, Cœli & Vestræ, quam nonnulli vocarunt, filius fuisse dicitur: vt testatur Hesiodus in Theogonia, vbi Terræ filios ita commemorat,

Ἰαίη δὲ τοι παρθόν ἡδ' ἐγγύατο ἴσον ἑαυτῇ
 Οὐρανὸν ἀστερόενθ', ἵνα μιν παῖτα κελύπτει,
 ὅσῳ εἴη μακρότερά θεοῖς ἔδ' ἀσφαλὲς αἶψ'
 Γαῖαντο δ' ἔρεα μακρὰ θεῶν χαλκίετας ἐταύλας
 Νυμφῶν αἳ ναῖσιν αἰ ἔρεα βροσθήντα.
 Ἠδὲ κ' ἀπύρματον πέλαγ' ἔτεκεν οἰδματι θυῶν,
 Πάτων, ἄγρ φιλότητ' ἐφιμέρη. ἀτὰρ ἔπειτα
 Οὐρανὸν ἀνεθέστα τι' Ὀκεανὸν βαθυδύνω.

Terra sibi par stellatum cœlum alma creauit,
 Quod complectatur lato velamine totam:
 Et foret hinc superis sedes firmissima Diuis.
 Inde sacri montes, statio gratissima Nymphis.
 Que syluas habitare solent in montibus ipsis.
 Hæc eadem peperit ventosi marmora Ponti,
 Non ulli coniuncta mari, sed & inde creauit
 Oceanum Cælo coniuncta in amore profundum.
 Apud hos educatam fuisse Iunonem testatur Hom. li. ζ. Iliad.

Ἴμω γδ ὀφθαλμῶν πολυφύροσ πέριχτα γαῖης,
 Ὀκεανὸν τε θεῶν χυῖσιν, κ' ἡμίχεα Τηθύω.
 Οἳ μ' ἐν σφοῖσι δόμοισιν ἀπείρονα, ἠδ' ἀπίταλλον.

Oceanum visura peto namque ultima terræ,
 Vnde genus superis, adeo Tethymque parentem:
 Qui me aluere suis domibus feliciter olim.
 Ab hoc ipso Oceano videtur putasse Orpheus & antiquorum
 Deos, & res omnes initium sumpsisse: quippe cum omnia pri-
 mum oriantur, aut intercidant, indigeant humore: sine quo
 nihil neque corrumpi potest, neque gigni, vt sensit Thales.
 Sic autem scribit Orpheus in Hymnis:

Ὀκεανὸν καλῶ πατέρ' ἀφ' οὗτον ἀγὲν ἔόντα.
 Ἀθανάτων τε θεῶν χυῖσιν ἠμῶν τ' αἰθερόπων.
 Οὐδ' ἀπειρωμένῃ γαῖᾳ ἀπειτέρματα κόκλον.
 Ἐξ ἧσ' ἅσπ παῖτες ποταμοί, κ' πᾶσα θαλάσσα.

Oceanumque voco patrem, Tethymque parentem,
 Vnde ortus superis, vnde & mortalibus ortus:
 Qui late terram spumosis fluctibus ambit:
 Equo sunt maris, & fluviorum semina primùm.

Huic tauri caput esse censuerunt antiqui, quare illum ita ταυροκεφαλον appellauit Euripides in Oreste:

Ὠκεανὸς ἐν
 Ταυροκεφαλῷ ἀρχαλαε
 ἑλιστων, κικλαῖ, χυδονα

Oceanus quem
 Tauriceps vnus
 Te flectens ambit terram.

Scriptum reliquit Æschylus Oceanum amicissimum fuisse Prometheo in his:

Οὐ γάρ ποτε οἷς ὡς Ὠκεανῷ φίλῳ
 Ἴστ' βιβιωπέγῃσι.

Non rectè amicum firmiorem dixeris
 Oceano tibi

Memoriæ prodidit Isacius præter Tethym duas fuisse vxores Oceano, Parthenopem & Pampholygem; atque Asiam & Libyam suscepit filias è Pampholyge, ex Parthenope Europam & Thracem vnde nomina regionibus postea fuerunt data. Dicuntur fuisse ab Oceano genitæ præterea Philyra, Callirhoe, Perseis, Xanthe, Daira, Ephyre, Leucippe, Melobosis, Ianche, Electra, Phæno, Tyche, Ocythoe, Eurynome, Aethra Pleione, Clymene, Doris, Triton. Et ne singulis commemorandis sim longior, tria millia filiorum fuisse Oceano dicuntur, vt in his Hesiodus in Theogonia.

Αὐτῆι δ' Ὠκεανὸς ἐν Τηθύῳ ἐξέχθοντο
 Προβύταται νῆραι· πολλὰ γὰρ μὴ εἶσσι καὶ ἄλλαι.

Τοῖς γὰρ χέλιαι εἶσι τανύσφυροι Ὠκεανίδαι·
 Αἶβα πολυσπῆες γαῖαι καὶ βένδρα λίμνη

Παῖτῃ ὁμῶς ἐπέπυσσ' ἑσάων ἀγλαὰ τέκνα.

Hæ sunt Oceani & de semine Tithyos ortæ,
 Prisca quidam soboles; magna est & cætera turba.

Sunt etenim ter mille puellæ Oceanine,
 Quæ terras habitant, stagnorumque alta profunda,

En variis dispersa locis gens, pignora Diuùm.

Cùm verò in perpetuo cursu & Oceanus & fluij ex eo nati existant, θεῖον γένος, quasi non diuinum, sed decurrès genus, dicti sunt: eadem sanè ratione, qua Sol & Luna & astra assidue currentia Dij fuerunt nominata. Sic autem inquit Theocrit.

Ἀγλαὴ καὶ ποταμοὶ θεῖον γένος αἶτι Μενάλκας

Πῆ ποχ' ὁ σικεταὶ πεισφίλος φασμάλῳ.

Decurrens genus ὁ fluij, vallesque Menalcas

Si quando vobis dulce melos cecinit.

Dicti enim sunt fluij, θεῖον γένος, non quia peculiarem in se habeant

habeant diuinitatem magis, quàm reliquæ mundi partes, quia
 omnium propè naturalium corporum maximè aquarum, &
 inter has fluuiorum motus fit conspicuus. Nam cum venerit
 indubium nonnullis cœlorum motus, qui non cœlos, sed ter-
 ram moueri arbitrabantur, vt afferit Ptolemæus & Aristoteles
 3. cœli, neminem an fluuij etiam moueantur, & vniuersa
 aquarum moles, apparet rectè dubitare potuisse. Est enim non
 minus Oceani, quàm fluuiorum perpetuus motus, cum mo-
 do affluat, modo refluxat; quod fieri ad Lunæ cursum nonnulli
 arbitrantur, ita vt cum Lunæ ascendit ab Oceano donec ad
 medium cœli veniat, affluant aquæ, refluxantque cum descen-
 dit. Atque hic motus non semper sibi est similis. magis enim
 refluxit in plenilunijs, cum in nouilunio vix sentiat, & cum
 celum serenum fuerit. motus etiam augetur, at humiliores
 aquæ relinquuntur. Ad hanc rem non nihil conferunt etiam
 conjunctiones & oppositiones reliquorum planetarum &
 quibusdam anni temporibus id etiam magis fit, maiorque va-
 rietas in his motibus existit, quippe cum circa tropicum æsti-
 uum augeatur accessus & recessus, minorque fiat ad tempus
 vique æquinoctij, ac rursus crescat ad hybernum tropicum,
 & ab eo ad vernum æquinoctium minuatur. Augetur istud
 etiam vi eorum signorum, in quibus Luna fuerit in suis mu-
 tationibus. nam in placidioribus æqualiores sunt motus, in
 vehementioribus magis inæquales, quod etiam vis imbrium
 auget, ac impetus ventorum. Hæc tanta causarum varietas fe-
 cit, vt nulla certa ratio horum motuum aquarum afferri vel à
 peritissimis nauigantibus possit. Est autem Oceanus vniuersa
 illa aquarum moles quæ terram vndique circumdat: nam quo-
 cunque ad extremas terræ oras quis accesserit, mare illi latissi-
 mum occurrit, quod ab oriente quidem Eoum aut Indicum
 appellatur, ab occidente Atlanticum, vbi Hispaniam Mauri-
 taniamque determinat. Ad Septentrionem, & ad oppositam
 hanc regionem mare Ponticum & glaciale nuncupatur, & ru-
 brum aut Aethiopicum. Multi sanè nauigijs ad extremam
 oram Oceani penetrare conati sunt, multorumque dierum
 iter fecerunt, sed illis prius annona & res victui necessariae
 defecerunt, quàm aquarum spatium, & nauigabilis planities,
 vt testatur Strabo, & Rhianus in nauigatione Hannonis Car-
 thaginensis.

§ At nunc queramus, cur hæc de Oceano ficta sint.

Oceanum Cœli & Terræ filium crediderunt, quoniam ex inforni materia cum prius natus fuisset amor, isque vniuersam molem miscuisset, natum est Cœlum, & mare, & terra, & omne Deorum genus pullulauit, vt ait Aristoph. in Auis: *ria. dice vap uior tan neq ad t mai pare est, qui cam nem tun*

Πρότερον δ' ἐν τῷ ἤθει ἀθανάτων, πρὶν ἔσθαι οὐρανὸν ἀπαιτῆσαι, ἔσθαι μὲν ἀπαιτῆσαι, ὡς καὶ τὸν θεόν, καὶ τὸν πᾶντων τὸ θεῶν μακροτέρων ἤθει ἀφ' ἑαυτοῦ.

Ante non erat genus immortalium, ante quàm Amor commiscuisset omnia,

Commistis verò alijs alijs, natum est Cœlum, Oceanusque

Et terra, omniumque Deorum beatorum genus æternum.

Patet igitur ex his Oceanum post Cœlum natum fuisse. Nam cum summus opifex Deus in hoc mundo architectando dixisset, Fiat lux, continuo lucis instrumenta, cœli scilicet, planetarumque corpora nata sunt: quare prius natum est cœlum, deinde Deus secreuit vniuersam aquarum naturam ab aquis quæ super cœlo sunt, & in vnum locum à terra iussit secedere. Hac igitur ratione, amor, quæ diuina est bonitas, cuncta commiscuit, & ad generationem excitauit, vnde Oceanus natus est è Cœlo & Terra. Apud Oceanum dicitur fuisse luno educata, quòd aqua in aera proximum, cum rarior sit, soluitur, atque aer densior factus ad alumnum Oceanum descendit in aquam versus, vt est elementorum inter se generatio. Hunc eundem Oceanum tradidit Orpheus, & omnes antiquorum theologi principium ortus Diis & rebus extitisse, quia, vt sensit Thales, nihil sine humectatione nascitur aut putrescit, atque omnes elementorum qualitates, quas Deorum nominibus appellarunt, ex humore nascuntur. Taurinum autem caput Oceano tribuerunt antiqui propter vim ventorum, à quibus excitatur & impellitur, vel quia tauris similem fremitum emittat, vel quia tanquam taurus furibundus in litora feratur, cuiusmodi finguntur esse etiam fluij. Fabulati sunt propterea Oceanum fuisse amicissimum Prometheo, quoniam nauigantibus per Oceanum maxima prudentia & pericia opus sit, non solum vt siderum ductu, quò cupiunt perueniant, sed etiam pericia opus est in obseruandis & deuitandis scopulis in multo antè cognoscendis tempestatibus ac ventorum signis, & in omnibus denique vitandis, quæ possunt nauigantes in summum discrimen inducere: quæ eadem etsi vilia sunt in mari mediterraneo, non tamen tantopere videntur necessaria.

ria. Huius uxorem fuisse Tithyn dixerunt, de qua paulo post dicitur. Oceani filij tam multi & filia fuisse dicuntur, quia ex vaporibus, qui calore Solis sublimes tolluntur, gignuntur fluviorum aquae & fontes. ut putarunt antiquorum nonnulli. tam etsi voluit Arist. fontes ex aere in locis caavernosis in aquam verso procreari, tamen si diutius siccitas coeli extiterit, neque fiant imbres vel penitus arescere flumina & fontes, vel ad tenuissimum cursum deduci videmus: quare etsi non tota, maior tamen pars fluviorum & fontium ita procreatur, ut appareat. Inter filios Oceani Tyche connumeratur, quae fortuna est, quia fortunatos esse oportet nauigantes, & omnes illos qui se ventorum fidei committunt. atque ut summatim dicam, per Oceanum fabulosum rerum naturalium generationem, & necessariam esse nauigantibus prudentiam significant. at nunc de Tethye dicamus.

De Tethye & Tethide.
CAP. II.

Tethys, quae uxor fuit Oceani, Terrae & Coeli filia & ipsa fuit, ut ait Hesiod. in Theog.

Ὀκεανὸς δὴ γένετο τῆς Πηλαγίδος βαθυδίνης,
Κυβέλης τε, Πείρας τε, Θέτιος τε, Μημοσύνης τε,
Θέτιος τε, Κρείτης, Τάρταρος τ', Ἰαπετὸν τε,
Φοῖβόν τε χερσεύρατον, Τιθύω τ' ἰσχυρῆν ἴω.

Oceanum Caelo peperit, cui vasta profunda,
Et simul Iapetum, Caelumque, Rheamque Themimque,
Mnemosynem, Thiam, Creiamque, Hyperiona, Tethin
Formosam, Phæbenque coma est cui cineta corona.

Hanc dearum matrem appellarunt, cum pater illarum esset Oceanus. Thethis verò, quae priore aspirata & breui legitur: Chironis filia fuit, ut ait Epicharmus in Hebes nuptiis:

Μόρῃ κόρα κείνη ὦν ἀλδίατο
Θίης δραμῖσα
Puella vix Chironi horum fugerat
Currens Thetis.

At Homerus tamen in hymno in Apollinem, Nerei filiam fuisse significauit in his:

Ἀλλὰ ἰ Νηρηίδος θυγάτηρ Θίης ἀργεῖπιζα
Δίκατο.

Candida sed cepit mox illum filia Nere.
Quod etiam testatus est Anaxandrides Rhodius, vbi Thetim

de se ipsa loquentem introducit in his carminibus:

Εν τῷ σὺ μὲν ἀλίησι καὶ αἰώνυμον

Θίπῃ θύγατ' ἔχει Νηρέως κελύσει μὲν

Deas marinas inter hand in gloriam

Thetim vocarunt Nerei me filiam.

Et Euripides in Iphig. in Aulide,

Μὰ τὸν δὲ ὑγρῶν κυμάτων ποθέαμυρον

Νηρία φουερροῖ Θετὶδ' ὄ, ἢ μὲν ἔγείνατο.

At non per undis educatum Nereum

Thetidis patrem; cuiusque ego sum filius.

Hæc fuit vxor Pelei, atque dicta est omnium mulierum fuisse forma præstantissima, de cuius nuptiis Thetidis ita scribit Apollodorus: Δία κὶ Ποσειδῶνα μόνος φασὶν εἶσαι ἀπὲρ γάμος τῆς Θετὶδ' ὄ. Θίπῃ δ', ὡς τελευτήσαν ὑφ' Ἡρατος, μὲν δέλεον τῷ Διὶ συναβείν. ὁ δὲν ὀργαδίηται τὸν Δία, θύμησιν συζύξαι αὐτῷ. Inquit enim Iouem ac Neptunum solos de nuptiis contendisse. At Thetim noluisse congregi cum Ioue, quia fuisset à Iunone educata. quamobrem iratus Iupiter illam mortali dedit in matrimonium: vt est lib. II. Metamorph. apud Ouid. Alij dixerunt Apollinem vnà cum Ioue & Neptuno de illius nuptiis contendisse, sed omnes fuisse à Prometheo vel (vt alijs magis placuit) à Themide deterritos, quòd ex illa filius præstantior esset oriturus. Alij dixerunt Thetidem ægrè tulisse quòd vnà ex Deabus marinis esset futura hominis vxor, quare eius nuptias deuitans in varias formas mutabatur, de qua ita scripsit Homerus:

Εκ μὲν μὲν ἀλάων ἀνίκων ἀϊσπὶ δάμαστρον.

Vnam me aqvoreis è nymphis nubere cunctis

Mortali uoluis.

Nam quamuis in ignem & in leonem tanquam Proteus verteretur, nulla neque vi flammarum tamen, neque vnguium aut dentium feritate, potuit à nuptiis illum deterrere. Scripserunt autem Iacius Peleum Chironis consilio Thetim compressisse cum in varias formas mutaretur, atque in sepiam denique fuisset conuersa. id cum in loco Thessalix Madnesis accidisset, locus ipse Sepias dictus fuit, vt ait Zetz. hist. 46. chil. 2. Alij tamen dicunt Thetidem vxorem Pelei fuisse non coactam, neque sub varijs formis deludentem compressam, sed sponte se in eius matrimonium concessisse, vt scripsit Pytheneus in primo rerum Aeginetarum. Celebratæ sunt autem Pelei & Thetidis nuptiæ in Pelio monte, ad

ad quas omnes Dij præter Discordiam conuenerunt, quæ
 pomum aureum in locum nuptiarum iniecit, ἢ χρυδὸν λαβίτω.
 Contulerunt huic omnes Dei munera; Pluto smaragdum in-
 signem, Neptunus equos Xanthum & Balliam, Vulcanus cul-
 num, & Dij cæteri alia. Nam ita mos fuit antiquorum, vt cum
 nups ad nuptias conuenirent. Sequentibus postea temporibus
 & alios filios & Achillem Thetis Peleo genuit; quos cum
 igne per noctem occultaret, vt quod mortale esset abfu-
 eretur, mortui sunt. Achilles verò ambrosia per diem inun-
 & sub igne per noctem occultatus dicitur aliquantulum
 durasse, donec, re à Peleo deprehensa Thetis irata se in
 numerum Nereidum receperit. Atque eo tempore Achilles
 fuit Pyrisous, tanquam ab igne seruatus, & Chironi
 ducandus datus fuit, & postea Achilles ob eam causam, quod
 labro careret dictus, vt ait in his Agamestor in Tetidis
 epichalamio:

Παῖδάς εἰ δ' ἄπομαθ' ἴδους πύριον ἀπὸν Ἀχιλλῆα

Πηλὸς κίχλεσσι, χεῖλεσσι εἰνεῖά μιν

Κεῖλεσσι εἰσι νότοι κοροδῆ ὅτι πύριον ἀπ' ἀμφοῖν:

Χεῖλεσσι ἠδ' ἀμφοῖν ἀποφάτωσ' ἑτέρη.

Additur huic nomen Pyrisous: ipse at Achillem

De labri Peleus nomine dixi eum:

Sub cinere excussit puero quia pruna iacenti

Vnum de labris, hinc quoque nomen habet.

Fuerunt qui dixerint Thetidem non sub flamma solitam esse
 occultare filios è Peleo susceptos, sed in lebetem aquæ bul-
 heatis iacere, vt experiretur an mortales geniti essent. atque
 hæc de Thetide filia Nerei, Tetys Oceani vxor, sororque Ti-
 tani Ephyren peperit, quæ nupsit postea Epimetheo, & Pleio-
 nem Atlantis vxorem, de qua sic ait Ouid. lib. 5. Fast.

Duxerat Oceanus quondam Titanida Tethyn,

Qui terram liquidis, qua patet, ambit aquis.

Hinc sacra Pleione cum califera Atlante.

Iungitur, vt fama est, Pleiadasque parit.

Memoratur præ terea multæ Oceani & Tethyos filix, Acaste,
 Admete, Asia, quæ Asiæ nomen dedit, Clymene, Idyia, Ephy-
 re, Eudora, Eurynome, Ianira, Lyriope, Melobosis, Meris, Ple-
 xame, Prymno, Rhodia, Thea, Thoë, Tyche, Xanthe, Zeuxo,
 Clytie, quæ ab Apolline amabatur. Ea cum furtum Apol-
 linis Leucothoes patri Orchamo indicasset ob zelotypiam,

relicta ab Apolline, amoris impatiens cibo potuque absti-
nens, quia spectaret quacunque incederet Apollo, Deorum
misericordia in Heliotropium herbam demum conuersa est.

¶ Verum siue Thetidem nominemus, siue Thetim, vtra-
que Dea fuit marina, & Tethys putanda est ipsa aqua mo-
les, quæ ad generationem coaluerit: Thetis verò aquæ ele-
mentum, vt patet ex Pollione Virgilij:

Pauca tamen suberunt prisca vestigia fraudis;

Quæ tentare Thetim rasibus, quæ cingere muris

Oppida.

Nam nisi sit Oceanus vniuersa aqua, ac materia Tethys ad
generationem concreta, ridiculum sanè erit mare etiam vxor-
em habere. cum igitur ex materia, ex qua cuncta gignuntur,
coaluerit, illa Deorum & animalium omnium mater dicta est.
Quod attinet ad nuptias Pelei, scriptum reliquit Staphylus in
libro de Thessalia, Chironem rerum astronomicarum peritifi-
simum, voluisse Peleum illustrare, quare tempus obseruauit,
quo futuri essent magni imbres, atque famam in homines dis-
sipauit, quòd Ioue concedente Peleus Thetim esset vxorem
ducturus, ad quas nuptias Dij cum pluuia & magna hyeme
forent venturi. cum tempus igitur huiusmodi aduentasset, Pe-
leus duxit Philomelam Actoris Myrmidonis filiam, sed ta-
mea de Thetide inualuit. Alij per hæc libidinosorum furo-
rem notarunt, qui omnes vias inquirunt quibus mulieres al-
liciant, neque timent muliebres fallacias, cum neglecta hono-
ris, facultatum, salutis cura, illud solùm spectent, vt libidinem
expleant, sed cum inter mortalem & immortalem suapte na-
tura paruum sit commercium, non sunt diuturnæ nuptiæ,
neque illorum salus, qui voluptatem tanquam bonum sim-
pliciter affectant. Nam profectò docet virum sapientem tan-
quam peritum nauclerum, non tantum vti præsentem ventu-
ræ præsentem fortunam, sed etiam futura longè prospicere. Ve-
rùm de his alibi copiosius dictum sit. hæc de Thetide suffici-
ant: at nunc de Tritone dicamus.

De Tritone.

C A P. III.

TRiton Deus marinus, quorum filius fuerit, non conuenit
inter scriptores. Hesiodus Neptuni & Amphitrites il-
lum filium fuisse dicit in Theogonia in his:

Ex

Εκ δ' ἀμειλίχης ἢ ἐλεγκτῆς Ἐννοσιγῆς
 Τετῶν δ' ἑρῶν ἕξαστο μῆλας ὅτε θαλάσσης
 Πυθῶν ἔχων, ὅσ' ἔμπερ φέλη ἢ πατρὶ ἀϊακῆ
 Ναιεὶ χύστα δῶ, δεινὸς θεός.

Inde Amphitrite Neptunoque editus ipse
 Est Triton Deus insignis, qui vasta profunda
 Cum patre & cum matre colit, cuique aurea tecta
 Incolit eximium Deus.

Acesander verò Eurypylum & Tritonem filios fuisse Neptuni & Celænus scriptum reliquit, ac Steropem solis filiam nupisse Eurypylo, cui genuit Leuconem & Leucippum. At Numenius in libro de Piscatoribus Oceani & Tethyos filium Tritonem fuisse inquit. Lycophron Nerei filium putavit, ut patet in iis carminibus in quibus inquit poculum donatum fuisse Tritoni à Medea, quoniam his Argonautas rexerit cum in Sytes incidissent.

Κλαδὸν πέτρῳ ἰστέρον κειμήλιον
 Αὐσιγῶν, Κινύφει, ἢ τῶν τῶν ῥ
 Νασμῆς λιτῆναι, τῶ ἢ Νηρέως γῆ
 Τετῶν Κολχίς ὅπασεν δαί
 Χρυσῶ πλεῖν ἔρατῶν κικροτμήρον.

Fractum lacunar inferorum magnæ opes.
 Ausinda Cinnypheus hanc fluctus rigans
 Facundat arua Nerei proli hic dedit
 Tritoni Colchis poculum olim femina
 Dono, quod auro erat probe multo illitum.

Fuit autem Triton Oceani ac Neptuni buccinator & tubicen, ut testatur Ouid. lib. I. Metam. in his, ubi etiam formam ipsius buccinæ describit:

Ceruleum tritona vocat, conchaque sonanti
 Inspirare iubet, fluctusque, & flumina signo
 Tam reuocare dato, caua buccina sumitur illi
 Tortilis in latum que turbine crescit ab imo:
 Buccina, que mediâ concipit ubi æra ponto,
 Littora voce replet sub utroque iacencia Phæbo.

Huius suprema pars corporis vsque ad umbilicū fuit hominis, at inferior vsque ad caudam delphini, duos pedes priores equinos habuisse dicitur caudamque duplicem in Lunæ formam ut significauit Apollon. lib. 4. Argonauticorum in his:

δ' ἕξαστο μῆλας ὅτε θαλάσσης.

Καὶ τὸ ἀμφὶ τὴν νῆα καὶ ἐξ ὕδατος τὸ ἐπὶ τοῦ νεώου
 Ἀντικρῦ μὲν κέρειον φιλὸν ἑκπαγλον ἔειπε.

Αὐτὰρ ὑπαὶ λαχόνον διακρίεα οἱ ἐνδὸς καὶ ἐνδοῦ

ἔειπε ὀκλαῖν μακρῶτα κόπτε δ' ἀκατάδαε

ἔκρε ὕδωρ, αἴτε σκολοῖς ἐπὶ νεῖδε κένδροις

Μῦθος ὡς κροτάσσει, ἰεῖδ' ἰδραὶ δ' ἰχθυῶντο.

Par fuerat forma superis humerosque, caputque,

Et latera, & partes supremas corporis omnes.

Inferius, sed enim cauda hinc pendebat & illinc

Immanis ceteri. una spinis verberat alii

Terga freti, hinc lunæ similes curvantur in orbem.

Hanc eandem formam Tritonis ita expressit Virg. lib. 10.

Hunc debis immanis Trison, & cærulea concha

Exterrens freta, cui laterum tenuis hispida natis

Frons hominem præfert, in pristim desinit alius.

Spumæ semifera sub pectore murmurat unda.

Fabulati sunt hunc in curru ab equis ceruleis tracto vehi se-
 litum, ut ait Ouid. in epist. Didul.

Iam venti ponent, strataque equaliter unda

Cæruleis Trison per mare curret equis.

Inquiunt huic humeros fuisse colore purpureo, & quali co-
 lore mortuæ triglæ perfunduntur; de quo ita ait Ouid. lib. 5.

Supraque profundum.

Extantem, atque humeros natiso murice tectum

Cæruleum Trisona vocat.

Tritonem humanam vocem habuisse dicunt, ut testatur Paul.
 in Arc. Fabulantur hunc inuentam à se concham ad id bellum
 attulisse quod susceptum est aduersus Gigantes, quam cum
 inflasset, & inauditum sonum edidisset, illi immanem aliquam
 beluam ac formidabilem rati, se in fugam verterunt, quare vi-
 storiam facilem Diis concesserunt. De Tritia Tritonis filia
 meminuit Paus. in Achaicis, quæ cum esset virgo, fuit sacerdos
 Mineræ, sed postea à Marte compressa Melanippam peperit.
 Idem testatur in Bœoticis Tritonem solum fuisse quæcun-
 que pecora ad mare agerentur apud Tanagræos adoriri, qui
 etiam leuiora nauigia inuadebat. Ad hunc placandum cum
 Tanagræi vini craterem exposuissent, ille odore allectus vi-
 num hausit; mox de tumulo litoris in somnum versus præ-
 ceptis decidit, cui Tanagræus quidam humo securi caput am-
 putauit: quem tamen à Baccho cæsum nonnulli crediderunt.

Qui

Qui diligentius Tritonum figuram exprimere conati sunt, illi Tritonum capillos apio palustri similes esse dixerunt, cum reliquum corporis exiguis squamis integeretur, duritiæ limæ persimili, Branchias habuit paulo inferiores auribus næscæque hominis, cum rictus tamen oris esset paulo latior: dentesque pentherarum dentibus persimiles, oculi subglanci, manus & ungues & digiti similes erant testæ conchyliorum; tum pinnæ sub ventre & sub pectore, sicut visuntur in delphinis, ut scriptum est à Sostrato lib. 3. animalium. Dicitur est Triton etiam Neptunus, siue mare, ut ait Lycophron, qui etiam cecum, in cuius ventre Hercules triduum fuit, Tritonis caenam in his appellat, & leonem Herculem:

Τριτωνος λεοντες ὄν ποτε γρηθοις

Τριτωνος ἡ μάλα φε κείχαρ ὄντων.

Triumque noctium leonem quem canis

Tritonis olim diglutiuit improbus.

Nam cum Hercules, Laomedontis largitionibus impulsus Helenem regiæ ornatam ceteroque expositam, Laomedontis ipsius filiam vellet ab illo periculo liberare, fertur aggerem, vel ut alij malunt murum repentinum excitasse, atque ad angustias eius aggeris armatus constitisse. Vbi verò cecus accessisset hiæ in eius os Hercules irruit, ubi cum per triduum fuisset, cetero disrupto exiit omnibus amissis capillis capitis, ut scriptum reliquit Andreatas Tenedius in navigatione Propontidis. Quam quidem fabulam nihil aliud significasse puto nisi futurum, ut traditum est à sapientibus, Christianam viuendi rationem omnem pristinam maliciam disrupturam; cum multa tradita sint de Hercule, quæ ad prædicem Christi fortissimam & omnibus saluberrimam vitam spectare appareant. Vocatus fuit Triton Nilus Ægyptius fluvius, quod in eo Triton mortuus apparuit, quidam putarunt, qui cum Deus esse putaretur ab antiquis, timen vim mortis effugere non potuit, sicuti filij reliquorum creatorum Deorum, ut nos lusimus his Græcis carminibus:

Ὁδ, Ὁδ, ποὶ οὐρανὸν κρονοῦν χυθ: ἀφ' ἑπιτοῦ ἰδόν.

Παύτα δαμάσσει δρεπάλω ὄξω γδ δαίματ' ὄντων

καὶ σοφίας πόντος πῆς ἔσονται ἰδόν ἀπρωτων

δαίματ' κροτει παύτων πῆα διός φοβεργε.

Ὁ δὲ δαίματ' γαμπτῆσι δάων ὀνόχων ἀμύων

ὄντων τῆννοσι μῆσσι, κ' ἰ δαίματ' ἰδόν.

Πῆς ἀπρωτων τῶν χυθ κροτει ἀφ' ἀμύων πῆτων

Βίνθη, πῶς φέροι τὰ πτερόεντα θεοί,
 οὐδὲ φυτοῖς δώματα γῆ μὴ τῶρ σῆψιν ἀλάλκην,
 οὐ ζῴοισι μῆρον, πολλὰ χαρίζομεν.
 Πλεῖτ' ἀριστέλις φύσει πολὺ φέρτατ' ἀδρῶν,
 Ωλετο, τῆς σοφίης ἐκείτ' ὄνησις εἶπε.
 Κάτθανε δ' ἠγῆτων ποιητῶν θεῖος Ὀμηρος.
 οὐκ οἶδεν σῶζειν Ὀρφία Καλλιόπην.
 οὐδ' αὖθις βασιλῆς ἐπέων κ' Περσιφόνην,
 Ἄς ἔλαβον ψυχὰς, πέμπτον ἐς ἦλιον.
 Ἀμαχ' οἷς θάλαττα κ' μωρία φύλα κημόντων
 Αἰὲν ἄγχι, πέλειται σιδέρον αἰδώς.
 Ὅσ' ἄρα φύλλα χαμαὶ χέεται βορέαυ πούντ' ἔσθ.
 Ἐφειάτ' ὀριζῶν χέματ' ἀχαλῆει.
 Ἀφειθείς τ' αἰὲμ' ὑπὸ κώματα θῖνα κυκλώδει,
 Τόσση βία ψυχῆ πρὸς γῆ καταχθονίης.
 οὐκ ὄχλας θνητῶν μακάρων τ' ἀτήματ' ἀκῆει.
 οὐδὲνα γ' εἰδὲι μῆποτε διασώδαι
 Κάτθανεν Ἡρακλῆς μέγαλε Διὸς ἄλκιμος υἱός.
 οὐ δώματα γένει ἀσπέρχονα φίλον.
 Ἀρτεμις Ἰππόλυτον λείπει πόλιόντ' αἰακῆ,
 Ὀχρὸν ὑπὸ χθονίῳ σακρυόσασα Διὶ.
 Ἀρεττ' ἴομ' ὅτι θεῶν θανάτοιο γ' εἰδὲις
 Ἐκφυγ' εἶπε μοῦν' τῆς γῆ θεὸς κρατίης.

Quae carmina non insuauiter vertit Laurét. Gottius in Latinâ
 linguâ iuuenis, multis egregiis artibus ornatus, ut dictum est:

Quòd fugias mortale genus? nil denique tutum est:

Crudelis nam mors omnia false secat.

Nil durum, nil non mortis penetrabile relis.

Omnia vir demittit mors violenta Dea.

Cornibus haud potuit matris depellere pestem

Bos, non horrendo feruidus ungue leo.

Squamigeras pelagi gentes quae salsa profunda

Celarimè volucres quae lenis aura ferat?

Non potuit plantis terra aut animalibus alma

Prodesse auxiliis, omnia victa cadunt.

Mortuus est illum nihil & sapientia inuit,

Nature cecidit gratus Aristoteles.

Occidit & vatum ductor diuinus Homerus.

Nec clarum seruat Orpheu Calliope.

Quas animas cepit Proserpina rursus ad aures

Non patitur supera Solis adire Deus.

Vndique mors animas horrenda in tartara cogit

Tranantes illuc quae sine lege ruunt.

Quot volucres primo tristantur frigore laesae,

Quot frondes gelido flante Aquilone cadunt,

Aur undas veni spumosa ad litora voluunt;

Tot defunctae animae tartara ad ima fluunt.

Non audit mors vota virum vel iussa Deorum;

Non amat haec quenquam, munera nulla capit.

Arte Venus nulla charum reuocauit Adonim.

Et Iouis Alcidem lurida regna tenent.

Inferno regi Hippolytum Diana relinquit;

Pallantem mœrens & lacrymosa Ioui.

Inconcuſſa Dea ſtat lex, quam nemo reflexit:

Hanc vnus potuit nam ſuperaffe Deus.

Vocatus fuit etiam Triton Nilus Ægyptius fluuius, quia ter nomen mutauerit: nam prius Oceanus, deinde Ægyptus, tum denique Nilus vocatus est, vt ait idem Lycoph.

Ἄγυπτος Τρίτωνος ἕκαστος πόντος.

Ægyptum Tritonis vt potum trahit.

Vocatae sunt Tritones & vrbes nonnullae Bœotiae, Theſſaliae, Libyae. § Atque Tritones denique crediti sunt Dei, qui praesentia diuina nummis praesentia carere videretur. Quod Triton Neptuni fuerit, & Amphitrites, vel Neptuni & Celæus, vel Oceani & Terhyos, vel Nerei F. nihil aliud significare sanè ego crediderim, quam monstrum marinum fuisse, cum aqua omnium elementorum maxime sit ad varia monstrorum genera procreanda fertilis. Et quoniam facile cadit in rerum ignotarum admirationem imperita multitudo, idcirco quod quid apparet vel diuinum quidpiam esse arbitratur, vel certe ne aliqua diuina & maxima causa non contingere. Id cum ita sit, non fuit difficile persuadere mortalibus diuinum quidpiam esse Tritones, & Deos esse quorum in potestate essent nauigantes, ad quod credendum aliquando periculorum magnitudo impellebat (sunt enim timentium animi & in periculis existentium ad superstitionem perfaciles.) Et cum inter multos precantes alicui voti compotem fieri contigisset, illius praeconio postea Tritonum vt Deorum nomen fuit celebratum. Neque illud praetermiserim, quod apud Romanos

super templo Saturni Triton quidam eximie magnitudinis fuit collocatus qui buccinam inflabat quoties oriebatur ventus, caudamque intra terram occultabat. Per illum significare tradiderunt nonnulli res gestas ante Saturnum silentio fuisse inuolutas: at post imperium Saturni clarissima historiographorum voce fuisse celebratas: quamuis ego occultatam veram religionem ante Christum per hæc significatum crediderim; at post Christi aduentum clarissimo sanctorum Apostolorum præconio omnibus gentibus veram, sanctam & saluberrimam legem omnibus Christo altissimo Dei filio credentibus celebratum iri. Nam alioquin insulsum esse videbatur, ut sapientes antiqui caudatos etiam Deos habuerint. At nunc de Palæmone dicamus.

De Ino, & Palæmone.

C A P. IV.

INo quoque cum Palæmone filio nauigantibus præesse fuit existimata ab antiquis, & inter Deorum marinarum numerum relata. Hæc Cadmi & Harmoniæ illius, cuius carmen nuptiale Musæ cecinerunt, filia fuit, ut ait Hesiodus:

Κάδμω δ' Ἀρμονίᾳ θυγάτηρ χερσὶν Ἀφροδίτης

Ἰνὸς ἢ Ζεφύρου, ἢ Ἀγαιῶν καλλιπάρου,

Ἀυτοῦ δ' ἡ μήτηρ Ἄεισ' αὖθ' Ἰσθμίου.

Harmonia hinc Veneris formosæ filia Cadmo

Inoque, Semelamque, & Agænen edidit; atque

Autonoen, quæ nupsit Aristæo inde comato.

Fuit Ino postea Athamantis Thebanorum regis vxor, quæ, ut dictum fuit, singulari odio Nepheles filio, utpote noverca, prosequeretur, totisque seminibus vnum de filiis Nepheles Diis immolari oportere per aruspices significauit. Postea ob Iunonis odium in omnes Thebanos, quia Barchus ibi natus esset, Athamas in furorem vertitur, Learchumque filium, quem ex Ino inter cæteros susceperat, obruncavit. Tum Ino arrepto Melicerta ob Athamantis iram in proximum mare insiliit. Fuerunt qui dicant fuisse educassent Dionysium. At Nymphodorus Syracusius in libro Asiaticæ nauigationis non ab Athamante, sed à furiosa Ino trucidauit, ac postea desperatione capta in mare insilerit ob im-

op impatientiam doloris, vt ibi suffocaretur. At Dorion in libro de piscibus Learchum sagitta fuisse ab Achamante transfixum scribit, Melicertamque ab Ino iugulatum, postquam se Ino in mare præcipitauit. Fuit autem alius Melicerta cognomento ob suauitatem carminum, cum prius Simonides vocaretur, qui & artem memoriæ primus inuenit, & longa dupliciaque elementa, tertiumque sonum lyrae addidit, quem alij scripserunt 56. alij 62. Olympiade floruisse. Alij dixerunt Ino fugisse Athamantis impetum cum Melicerta filio, quia Learchum, quem Athamas interemerat, in cacabum bullientis aquæ coniecisset. At Polyzelus in rebus Rhodiis Athamantem impetum fecisse in filios Inus scripsit, quia per fraudes illius, cum fruges torruissent agricolæ, mortem innocentibus Nepheles filiis paratam fuisse intellexisset, rescuiffere; immiffam esse famem per fraudem Orchomeniis. Aufugit igitur per Geraniam Megarensis agri montem, seque de saxo Maluride dicto, vt ait Pausanias in Atticis, cum filio Melicerta, vt communior est sententia, in mare præcipitauit: vt patet ex his lib. 4. Metamorph. apud Ouid.

Imminet æquoribus scopulus: pars ima cauatur

Fluctibus: & rectus defendit ab inhoribus undas

Summa rigent, frontemque in apertum porrigit æquor.

Occupat hanc (vires insania feceras) Ino

Seque super pontum multo tardata timore

Mittit, onusque suum percussa recanduit unda.

Alij fabulantur accidisse eo tempore vt Nereides chorum ducerent in eo loco, quare dixerunt se in honorem Melicertæ, vt Sisypho gratificarentur, tripudiare. Non defuerunt tamen qui putarint eius corpus ad Sisyphum delatum ex Exhænuntia, quò fuerat portatum ab vndis, & Isthmicos ludos tunc illi institutos. At Megarenses Inus cadauer in maritimam oram agri sui à mari eiectum fuisse inquirunt, & à Clefo Tauropoli que Clefoni filibus susceptum sepulture mandatum fuisse. Hæc Ino vocata fuit postea Leucothea, & Dea maris existimata, vt ait Homerus libro quarto Odyff.

Τὸν δ' ἰδὼν Κάδμος θυγάτηρ καλλιόπης ὦ Ino

Ἀδικοῦσέν' ἢ μὲρ ἔλω θεῶτος ἀνδρῶτα,

Νῦν δ' ἀλὸς ἐν πηλάγοις θῶν ἐξέμμορε πρῆς.

Prospicit hunc Ino formosi filia Cadmo

Leucothea, ante fuit mortalis femina: sed nunc

Illam diuino nautæ dignantur honore.

Hæc Matuta deinde vocata fuit à Latinis, quia manè oritur, vt ait Cic. in lib. Tuscul. disputationum in his: Ino Cadmi filia nonne Leucothea nominata à Græcis, Matuta habetur à nostris? quæ quod aurora sit, ita patet ex Lucret. lib. 5.

Tempore item certo roseam Matuta per oras,

Aetheris auroram deserit, & lumina pandit.

Cœpta fuit dici Leucothea in quodam vico non procul ab vrbe Corone, & tunc in Deorū numerū relata, vt ait Paus. in Messeniâc. Fuit magna vis eius existimata in seruandis nauigantibus, & in mari placando, vt ait Orpheus in hymnis.

Ἀδελθεῖα κελίῃ καδμίδᾳ, δαίμονα σελῶν,

Εὐδωκίῳ, δριπτερὰ εὐσεφᾶς Διούσῃ.

Κλυθε θεᾶ πόντου βαδυστέρῃ μεδέσῃ,

Κύματα προπολέῃς, θνήσῃ σῶτες, ἔξ μαρίσῃ.

Ἐν οὐτᾷ γὰρ νῆδᾳ πελαγῶδου μὲν ἄσαρτᾷ ὄρημᾳ.

*Aduoco Leucotheam, Dea quæ venerabilis atque
Multa potens: Bacchum puerum qui nutrii olim.*

Audi diu: maris, quæ nauas, quæ regia undas,

Fluctibus & gaudes seruatrix alma virorum:

Vt tibi collibuit, sulcans rure alia carine.

Impetratum est autem Veneris precibus à Neptuno vt Dea maris fieret Ino, sicuti scriptum reliquit Ouidius libro quarto Metamorph.

At Venus immerite neptis miserata labores,

Sic patrio blandita suo est: Onu nen aquarum,

Proxima qui cælo cæsiu Neptune potestas.

Magna qui sem posco: sed tu miserere meorum

Iactari quos cernis in Ionio immenso,

Et Diis adde tuis, ab qua mihi gratia Ponto est.

Annuit oranti Neptunus, & abstulit illis

Quod mortale fuit, in testatæque verendam

Impoſuit, nomenque simul, faci inque nouauit:

Leucotheaque Deum cum matre Palæmona dixit

Scriptit in Atticis Paus. Melicertam à Delphine exceptum fuisse cùm cecidisset è saxo Moluride, & in Corinthiorum Isthmum expositum mutato nomine Palæmena fuisse appellatum, atque inter cæteros honores Moluridem petram illi fuisse consecratam, & Isthmicos ludos illi à Sisypho Aeoli filio

filio fuisse institutos, qui tunc imperabat Corinthiis, cum esset Melicerta fratris filius: atque primum pinu, deinde apio sicco victores ibi coronati sunt: Musæus in eo libro quem scripsit de Isthmiis, duo certaminum genera celebrari solita in Isthmo scripsit, alterum in honorem Neptuni, alterum in Melicertæ, quod etiam in honorem Neptuni Isthmia celebrarentur, videntur attestari in his Apollonius libro tertio:

οἷο δ' ἰδύμων εἶσι Προσθάειν ἐς ἀγῶνα
 Ἀρμῶσιν ἐμβεβαῖος.

Qualis adit ludos Isthmi Neptunus ut altum
 Consendit cursum.

Habitus est postea ipse etiam Palæmon Deus marinus, ut ait Orpheus in hymnis:

Σαῦτες δὲ βᾶλχε χοροῖο Διονύσου πολυγυθῆς,
 Κικλήσκω σὲ Παλαίμων ἐπ' ὀπίσθιοι τελευτήσιν,
 Ὅς γαίης πότιο βυθῆς βυθουκίμοιαι ἀγῶνι,
 Ἐλθεῖν διυφρίοντα, ἦτο γήθοιτα προσώπιον,
 Κἠ σάσῃν μύσας κατὰ τεχθόνα, κἠ κτὶ πότιον.

Ποντοπλάσιος γδ αἰεὶ ναυσὶν χημῶσιν ἐπαγῆς
 Ἐμὲ μὲν σὺ πῆρ μὲν σὺν ἑπιτοῖς ἀναφῆν
 Ρούρῳ μῦθιν χαλεπῶ κτὶ πότιον οἰδμεν,
 Te voco qui fluctus habitas Pontiumque, Palæmon

Cum Baccho nutritis, veni ad tua sacra benignus,

Et leta facie pelagi de fluctibus altis:

Cultoresque tuos in terris protege, & undis.

Pontiuagis hyemem ratibus depellere fuesisti,

His quibus appares miseris mortalibus unus
 Namque foues: tumidique refrenas æquora iras.

Sic etiam Euripides in Iphigenia in Tauris custodem & seruatorem nauium Palæmonem vocauit:

Ὁ ποντίας καὶ Δουκοθίας νῆων φύλαξ,
 Αἰαστος Παλαίμων. ἴνεσθ' ἡμῖν χεῦδ.

Fili marine Leucothææ, cætos botas

O nauium Palæmon esto mi bonus.

Atque Lucianus Epigrammatum poeta fuisse consuetudinem scribit in hisce carminibus, ut Diis marinis, per quos salutem & incolumitatem nauitæ fuissent adsecuti è maris perturbatione, vota soluerent:

Γλαῦκα, κἠ Νηρεῖ, κἠ Ἰνοῖ, κἠ Μελακίοτη,
 Καὶ βυθῶ Κρονίδη, κἠ Σμόνηζε θεοῖς,
 Σωθεῖς, ἐκ πλάγης Δωμῆλι, ὡδὲ κίχαρμαι

Tατ' ἤλιχας ἐν κρηάδῃσι. ἄλλο γδ ἄλλ' ἔχῃ

Inoque, Glaucoque, & Nereo, dein Melicertæ,

Et Samothracum Diis, æquoreoque Ioui,

Seruatus dicat è pelagi Lucillus undis

Hos crines, aliud namquæ habet ille nihil.

Hic non vehebatur in curru, sed natandi pericissimus habebatur, vt ait Ouidius in epistola Leandri :

Et inuenem possim superare Pæmōna nando,

Miraque quem subitò reddidit herba Deum.

Vocatus fuit Pæmōn etiam Portunus, quem clauem dextra gestantem finxerunt, quoniam portus ab hostibus tuetur. Huic infans mactari consuevit, atque in Tenedo præcipuè diuinis honoribus colebatur. Sepultus fuit hic nauigantium Deus in Isthmo, vt ait Pausanias in Atticis: at Ino in ora maritima agri Megarensium à Clefo & Tauropoli Clefoni filibus & Lelegis neptibus, vt dictum fuit. Hæc sunt ea quæ de Ino & Pæmōne memorizæ prodita fuerunt ab antiquis, è quibus veritas est exprimenda. Quod Ino fuerit Cadmi & Harmonizæ filia, & Achamantis vxor, non dissentit ab historia; & quòd à patre fuerit filius saxo illifus, & quòd Ino timore vel furore concita in mare se cum filio præcipitauit. Quòd verò ipsa & puer Melicerta fuerint in Deos conuersi, nihil hoc habet cum veritate commune.

¶ At quid per hæc significare voluerunt antiqui? Dictum fuit superiùs tantam fuisse nonnullorum antiquorum principum ambitionem, vt aras, & sacerdotes, & ceremonias nonnullis suorum maiorum tanquam Diis immortalibus instituerint. Sic Isthmia Sisyphus, quæ priùs in honorem Neptuni celebrabantur, in honorem sui propinqui conuertit, quare dictus est Neptunus his aquarum imperium imperitisse, atque inde Dij marini crediti sunt. Nam apud Romanos etiam pro Græcorum consuetudine funebres ludi instituti sunt, qui & ipsos suos principes inter Deos fuisse relatos, deum fabulantur. Nam sicut omnium propè principum nostræ ætatis paucis exceptis animum avaritia, vitiorum omnium sordidissimum, ita ambitio antiquorum mentes occupauerat. Leucothea, quæ Matura dicta est à Latinis, aurora est: Pæmōn siue Portunus vis est tempestatis; nam *δύναμις* agitare significat, vnde Pæmōn vocatus est. Maturæ filius dictus.

dictus fuit, quia venti plerunque ab aurora spirare incipiunt: & quia tunc in mare incumbunt, dicuntur se in mare præcipitasse, vel irrationi magis conuenit, quia certissima est nuntia ventorum ac tempestatum, tanquam futuræ serenitatis, aurora. Hi crediti sunt Dij nauigantium, quia nati nauigantibus verè præsent, qui si benigni aspirarint, iter contingit nauibus, & idcirco ait Virgilius lib.2.

Vo. aque seruari soluent in littore nauis;

Glauco Panopææ, & Inoo Melicertæ.

Quare per hanc fabulam significarunt illos se ventorum leuitati credere, qui per mare nauigarent. quare non est de diuina clementia conquerendum si quid aduersi acciderit, sed de nostra leuitate & imprudentia, qui cum in tuto simus, sponte tamen & consultò in illa procurramus pericula. Ad placandas etiam perturbationes animorum hæc fabula accommodata est, & ad hortandum ad beneficentiam & liberalitatem, quippe cum exagitata à Iunone Ino, quia Liberum patrem liberaliter educasset, in tantum felicitatis postea euaserit. Nam etsi viri boni aliquandiu pro benefactis opprimuntur, & patiuntur domesticas calamitates, tamen nemo vir bonus diu potest esse infelix. nam quæ tanta potest esse calamitas, quod tantum infortunium, quod diuina clementia in maiorem felicitatem non possit conuertere? confidendum igitur esse diuinæ bonitati sic antiqui tradiderunt, cum nemo iustus à Deo contempus relinquitur, cumque tanta sit diuina clementia, ut spem etiam superet mortalium in iis adiuuandis qui iniquè miseras patiuntur. Nunc de Glauco dicamus.

De Glauco. CAP. V.

GLAUCVS, & qui ipse marinus Deus ex homine factus est, non minùs absurdum figmentum, suæque *Sto-* causam consecutus fuit. Hunc Anthedonis hominis cuiusdam Bœoti filium fuisse scriptum reliquit Strabo libro nono, cum tamen illum Polybi Mercurij filij & Eubææ filium fuisse scribat Theophrastus lib.5. eorum quæ infelice degunt, & Promathidas Heraclæota Phorbi & Panopææ nymphæ filium putauit, ac patria Anthedonium, cum Anthedon eximia ciuitas fuerit Bœotiæ. Alij dicunt

fuisse Nopeum Glauci patrem, quem dicentem de seipso introduxit Thelytus Methymneus ita in Bacchicis carminibus:

Αἰθιδῶν ἰὼπιε ὄβρι δῶν πλεροῖσι θαλάσσης,
 Ἀπτιον εὐχόμε, χερδὼν εὐεπίαια ῥαδάων
 Ἐρδεν ἰγὼ ἤϋθ εἰμὶ πατὴρ δέ με γείνατο Νωπός.

Urbs est Anthedon spumoso proxima ponto,

Euboeica obiecta ferè Euripique fluentis:

Est genus inde meum, Nopeus pater ipso vocatur.

Hic dicitur Ariadnam ex insula Dia rapuisse, qui postea à Baccho fuit viteo vinculo ligatus, sed deinde dimissus: Hic quoniam natator esset peritus, Pontius fuit appellatus: Epicus verò Euanthes Neptuni & Nædis filium illum fuisse scripsit in quodam hymno. Fabulantur hunc Symam Iolemis & Doridis filiam raptam in Asiam deportasse: deinde amasse Hydnam Scylli Scionei vrinatoris filiam. Alij dicunt hunc piscatorem fuisse Anthedonium, ut est apud Ouid. lib. 10. Metamorph.

*Ante tamen mortalis eram, sed scilicet altis
 Deditus æquoribus, tantùm exercebar in illis.*

Nam modò ducebam ducentia retia pisces,

Nunc in mole sedens moderabor arundine linum.

Quidam inquit hunc artificem fuisse Argo navis, eamque gubernasse quo tempore Iason pugnauit cum Tyrthenis, qui solus euasit non vulneratus, ut scripsit Possis libro tertio Amazonidid. Hunc alij habitasse in Delo scribunt, & cum Deabus Nereidibus vacinari solitum, Apollinemque artem varicinandi à Glaucò doctum fuisse, ut ait Nicander lib. 1. Georgicorum. Fabulantur hunc aliquando magnam copiam piscium scepisse, qui piscatorem fuisse tradiderunt, quos cum in urbem portaret, onusque ob nimium pondus fessus in via deposuisset, quidam ex iis piscibus herba quadam gustata reuixit. eam rem admiratus Glaucus & ipse herbam illam gustauit, quare statim immortalis est factus, at Ouidius lib. 13. dum pisces numeraret in littore mari proximo, unde pisces ceperat, illud contigisse scribit, piscesque ipsos non gustata, sed tacta solùm herba in mare refugisse memorat, his verbis:

ego primus in illo.

Cespite consedi dum lina madentia sicco

Vique

Vtque recenserem captivos ordine pisces,
 Insuper exposui, quos aut in retia casus,
 Aut sua credulitas in aduncos egerat hamos.
 Res similis fictæ, sed mihi fingere prodest?
 Gramine contacto cepit mea præda moveri,
 Et motare latus, terræque ut in æquore nivi.
 Dumque moror, mororque simus, fugit omnis in undas
 Turba suas, dominumque novum, litæque relinquunt.
 Cum vidisset Glaucus, etiam ipse illa herba gustata Deus
 factus in mare infiliit, ut testatur paulò post idem poeta. Alij
 tamen eo tempore, quo Iason cum Tyrrhenis pugnavit,
 Iouis consilio illum in profundum mare demersum in-
 quunt, ac Deum marinum factum soli Iasoni apparuisse.
 Alij malunt Glaucum in Otia monte altissimo Aetoliæ le-
 porem insecutum fuisse, quem captum cum ad fontem detu-
 lisset quia propter laborem diurnum defecerat, ille re-
 sedus proxima herba quadam gustata conualuit: qua
 herba gustata ipse etiam Deus marinus factus est. Alij ta-
 dio vitæ illum sese in mare præcipitasse inquit. Fabu-
 latur hunc interpretem fuisse Nerei, ut sensit Euripides in
 Oreste.

ὁ ἢ κυμάτων

Ὁ ναυτίλοις μάλιστα ἐξηγητέμοι.

Νηπιός προσφώνης Γλαυκῶ, ἀφ' ὁδῆς θεός.

ast è fluctibus.

Vates fretum sulcanti bus dixi tibi

Glaucus, propheta Nerei, verax Deus.

Sic autem Apollonius libro primo vatem Nerei illum appel-
 lauit his carminibus.

Τεῖον ἢ Γλαυκῶ βρυχέης ἁλός ἐξεφαείθη,

Νηπιῶ θεόιο πολυφρέμων προσφώνης.

Ὁ ἢ λαχρῖεν τι καρὴ κ' ἔσθ' ἀέρας,

ἔσθ' ἐν λαχρῖων σελάρῃ ἐπορίζατο χερσὶ

Νηπιῶ ἄλκασιό, κ' ἰαχρῖεν ἱαυτοῖσι.

Vifus adest illis tunc alto ex æquore Glaucus,

Divini vates Nerei, qui plurima novit.

Hic solum caput ἔρπειν summa extulit unda,

Tum forci dextra ex imo capit ille carinam

Labentis navis, atque hæc properantibus insit.

Strabo verò libro nono non in Deum marinum, sed in balæ-

nam conuersum fuisse scribit. Hic etsi cum Ariadna congregatus fuisse scribitur à Thelyto Methymno in Bacchicis carminibus & cum Europa Mirei, & Hydna Scylli, cumq; Syma Iosemis, nullus tamen filius ex eo genitus commemoratur. at Clearchus Solensis libro septimo Vitarum, aliam fabulam longè ab his diuersam recensuit, quam etiam recitauit Isacius. inquit enim Glaucum Pasphaes filium fuisse, qui cum murem insequeretur, in dolium mellis cecidit, atque ibi suffocatus est. hunc ubi pater Minos quæreret, neque vsquam inueniret, accepit responsum hominem illum significaturum, & filium in vitam restitutum, qui dixisset cui rei similis esset bos tricolor Minois, qui in agro pascebatur. Hunc Polyidus illi fructui similem esse dixit, quem ferret rubus. Quare Minos illum iussit apprehendi, & sibi filium indicare. at Polyidus ex arte diuinandi suffocatum esse inquit in dolio mellis. cum igitur mortuus inuentus fuisset Glaucus, Polyidus cum illo in domum quandam includitur, ut illum vitæ restitueret: qui cum serpentem ad cadaver properantem vidisset, volens illum irritare ut ipse ab eo necaretur, fortè serpentem interfecit: tum alius draco ad mortuum serpentem accedens herbam quandam attulit, qua tacta serpens ille reuixit. Hanc ipsam herbam captam Polyidus Glaucum imposuit, & ita in vitam reuocauit: Coegit postea Minos Polyidium artem quoque vaticinandi Glaucum docere, antequam in patriam suam Argos liberum dimitteret. Fuit etiam Glaucus alius Sisyphi filius, qui cum equas haberet quæ carnibus humanis vescerentur, ab iisdem ipse in amorem versis, Venerisque stimulis agitatus, discerptus fuit, ut significauit Virgil. lib. 3. Georg.

Et mentem Ventus ipsa dedit, quo tempore Glauci

Poniades malis membra absumpsere quadrigæ.

Id autem contigit non procul à Dirce fonte, Potniaque ciuitate, ut ait Strabo libro nono. quod inter eos ludos funebres contigisse ait Pausanias in prioribus Eliacis, quos in patris honorem instituerat Acastus. Aiunt autem eo ipso in loco terrorem equis immitti solitum, in quo discerptus fuit Glaucus ab eius genio, quare Taxarippus cognomento fuit nominatus. Quamuis alij istud ipsum Alcatoo Parthoenis filio tribuunt, qui fuit vnus ex Hippodamix proci ab Oenomao occisis, qui que in eo ipso loco humatus suæ iniuriæ memor sciret in omnes per eum locum equitantes. Fuit & Glau-

& Glaucus quidam Epicydus Spartanus virtutis & ingenij
 existimatione clarus. Et Glaucus Chius primus omnium
 mortalium ferruminationem excogitavit, artemque ferri
 coniungendi, ut scripsit Herodotus in Clio. Fuit Glaucus Ca-
 rystius, qui duas coronas victor e Pythiis, octonas e Nemcis,
 & Isthmiis reportavit, cui pater fuit Demylus à Glaucō ma-
 rino Deo oriundus, ut ait Pausanias in posterioribus Eliacis.

¶ At nunc ex his veritatem eliciamus. fuit Glaucus vrina-
 tor peritissimus, quare aiunt hunc spectantibus Anthedoniis
 e portu enatasse donec ex omnium prospectu sub aqua latens
 in locum longinquum perveniret, unde à nemine amplius
 videri posset: ibi aliquot dies commoratus multis spectanti-
 bus ad certum diem natans in portum rediit, cum diceret
 se tandiu sub vndis degisse. Accedebat ad hoc miraculum,
 quòd hyeme, cum nihil caperent piscatores, ad civēs suos
 quoscuque illi pisces poposeissent, continuo apportabat.
 Deinde quos ille multum antè in hunc usum reservauerat. Deinde
 captus à quadam belua marina cum interisset, memoriæ pro-
 ditum est illum gustata quadam herba Deum marinum esse
 factum. Alij dixerunt Glaucum vitæ perasum se in mare præ-
 cipitasse: alij ob amorem Palæmonis, qui cum non amplius
 visus fuerit, à belua aliqua marina fortasse correptus creditus
 est in Deorum marinorum numerum recessisse. Verum quid
 habet admirabile hæc fabula cur à poetis sapientissimis ho-
 minibus celebraretur? aut quid hoc pertinet ad humanæ vitæ
 institutionem: Significare per hæc voluerunt antiqui nul-
 lam adeò depressam & sordidam esse hominum conditio-
 nem, quam non Dei voluntas extollere & illustrare facillimè
 possit: cum nullà hominum conditio, quam Deus respiciat si-
 ne probitate, cum is innocentiam & integritatem animi tan-
 tum, ac non aliud quidquam respiciat. Hunc cum diuinandi
 artis peritum sinxerint, demonstrabant nauigandi peritum
 hominem futuras tempestates multò antè prævidere, ac nunc
 de Nereo dicamus.

De Nereo & Nereidibus.

CAP. VI.

Nereus verò fuit Ponti, siue Oceani & Tethyos filius
 creditus, ut his ait Hesiodus in Theogonia:

Νηρέα τ' ἀΐθροδέα θ' ἀλήθεια γείνατο Πόντου
 Πρῶτον βύτατον παῖδων αὐτῆρ ἑτάλιονσι δίδρυτα,

οὐνεκα νημερτὸς τε καὶ ἠπλοῦς, ἐστὶ δὲ μετρίων
 ἀνδρῶν, ἀλλὰ δίκην καὶ ἠπλοῦς οὐδὲν.

*Nerea fatidicum, haud fallacem semine Ponti
 Progenitum natis seniolem: dictus & inde est
 Ihe Senex, quod veridicum, blandusque, nec equi
 Oblitus novis semper discernere iusta.*

Nam etiam Apollodorus libro primo bibliothecæ hos Ponti
 & non Tethyos, sed Terræ filios connumeravit, Phorcum,
 Thaumantem, Nereum, Eurybiam, Ceto. Illum igitur & veri-
 dicum & vatem esse crediderunt, cūm Troianas etiam cala-
 mitates Paridi nuntiavit, ut ait Horat. lib. i. Carminum in his:

*Pastor cūm traheres per freta navibus
 Ideis Helenam perfidus hospitam,
 Ingrato celes obruit ocio*

*Ventos, ut cauevet fera
 Nereus fata. Mala ducis ausi domum,
 Quam multo repeset Græcia milite,
 Coniurata tuas rumpere nuptias.*

Et regnum Priami veteris.

Fertur hic in mari Aegæo præcipuè domum habuisse, ut ait
 Apollonius lib. 4.

Ὡς ἔφατ' αὐτίκα δὲ Ἴρις ἀπ' ἐλύμποιο δορῆσα
 Τάμνε παυσανῆϊ κ' ἔφα πτερά, δὴ δὲ ἐπὶ πάντῃ
 Λιγυῖα τὸ δὴ πέρ τε ἴδμοι Νηρηῶ ἴασιν.

*Iris ait: caeloque volans descendit ab alto
 Præpetibus pennis passis, pontumque subiuit,
 Aegæum, domus hinc sublimis, & atria Nerei.*

Fama est Herculem ad aurea mala Hesperidum ferenda mis-
 sum, ac Nymphas, quæ in antris Eridani habitabant, & disisse
 ut ex iis audiret vbinam locorum essent illa mala aurea. Tum
 Hercules missus fuit ad Nereum, quem variis formis eludere
 conantem trandiu detinuit, ut in pristinam figuram redierit
 remque indicarit. Hunc antiquissimum Deum nominavit
 Orpheus in Argauticis:

Νηρία μὲν ἑσθῆντα καλεῖ ἀριστῆσιν ἀπύτων.

*Nerea qui priscum genus est, huc antè vocamus.
 Hunc mari præesse, & in mari habitare solitum, delectari cho-
 ris puellarum, principiumque esse & finem aquarum, & om-
 nes illius facultates denique ita complexus est Orpheus in
 hymno quodam:*

Ἰκατῶν πόντι ρίζας κυμαστῆσι ὄδρῳ,
 Πεντήκοντα κόραισι ἀγαλλόμεθ' ἔτι νύμῃ,
 Καλλιπικνοῖσι χοροῖσι Νηρῶδ' μαζαλάνοις δαίμοσι,
 Πυθμῶν μὲν πόντι, γαῖης πέτρῃ ἀχέ' ἀκραιτέρῳ.

Fundamenta tenens ponti, cui cærule sedes,
 Quinquaginta mari in lato letate puellis,
 Formosissique choris, Nereu, venerabile numen:
 Tu fundamen aquæ, tu terræ sinu, & idem
 Principium est cunctis.

Hunc ab undis educatum & nutritum fuisse significauit Eutip. in Iphig. in Aulide:

Μὰ τὸν δὲ ὑγροῦ κμάτων πηθεμύθρον
 Νηρέα φουτργόν Θινδ', ἢ μ' ἰγείαται.

Ad non fer undas educatum Nereum
 Theridis patrem, cuiusque ego sum filius.

Hunc eundem patrem fuisse Nereidum vocatum ita idem testatur in eadem Tragœdia:

Εἴτ' ἐν ἱπ' ἀκταῖς θείαται Διοσκόροσ,
 ἢ Νηρέας ἀγάλμαθ', δε τὸν δὲ ἴφρον

Ἐτικτε πενήκοντα Νηρηίδω χοροῖ.

Nam seu Dioscuri sedent in littore,
 Imago siue Nerei, Nereidum

Qui quinquies decem chorum olim protulit.

Suscipit filias Nereus à Doride nymphea Haliam, Spiò, Pasitean & Ligeam. Fuerunt enim quinquaginta Nereides vocatae Nerei & Doridis filiae, ut ait Hesiodus his in Theogonia:

Νηρῶδ' ἢ ἰγύοντο μεγάλα τέκνα διαῶν
 Πόντο ἐν ἀπρυγίτῳ κ' Δωριδ' ἢ ὑχέμοισ,

κέρῃς Ωκεανῶιο τεληντ' ἢ ποταμοῖο.

Nascuntur Nereo nam pi nora clara dearum
 Doridis & pulchra spumosis in maris undis.

Quæ fuit Oceano flumio lato edita quondam.
 Fuit autem Doris Nerei soror. Has comas virides habere censuerunt antiqui: quare ita ait Horatius libro tertio Carminum:

Nos cantabimus inticem
 Neptunum & virides Nereidum comas.

His aues Halcyones gratissimæ fuisse putabantur, ut ait Theocritus in Thelasis:

Ἄλκυονες σποροῦντι τὰ κύματα, τῶν τῶ θαλάσσης,

Τόντι τόταν, τόντ' ὄρεσι, ὅς ἔχαται φύκια κινεῖ
 Αλκυόνες γλαυκῆς Νηρηίδος ταῖσι μέλιτι
 Ὀρίδων ἰφίλαδων

Halcyones sternent undas atque equora ponti;

Atque Eurum, atque Notum, qui exiremas suscisas algas:

Halcyones, Nereidibus gratissima proles

Cunctarum volucrum.

Scriptum reliquit Orpheus in hymno quodam in Nereides,
 illas in undis tripudiare, & bacchari, & tanquam lætissimos
 pisces huc illuc circa curtum Tritonis præcipuè cursitare, in-
 ter quæ & illud est carmen :

Τρωάων ἰπ' ὄχοισιν ἀγαλλόμεναι μετ' ὤτα,

A tergo curtus Tritonum carnere posses

Hæc gestivs simul.

Harum Nereidum multarum nomina ita recensuit Homerus
 lib. σ. Iliadis :

Καίχουσι τ' ἀφ' ἵπειτα' δεξιὰ δὲ μιν ἀμφαγίεοντο

Πάσαι, ὅσαι κτ' βίηθ' αἰὲς Νηρηίδες ἦσαν.

Ἐν δ' ἀφ' ἑλω Γλαυκὴ τε, Θάλεια τε, Κυμοδοκὴ τε,

Νυσσὴ Σπειὴ τε, Θέη δ' Ἀλὴ τε βοώπις,

Κομοδόη τε, καὶ Ἀκταΐη, καὶ Λιμνώρεια,

καὶ Μελίτη, καὶ Ἰαίρα, καὶ Ἀμοιβῆς καὶ Ἀγαυὴ,

Ἄωτα τε, Περόπα τε, Φέρουσι τε, Δυναμῆς τε,

Δεξαμένη τε, καὶ Ἀμφιόμω καὶ Καλλιαιεῖα,

Ἄραις, καὶ Παρόπη καὶ ἀγαλλεῖα Γαλαΐτεια,

Νημρτὰς τε καὶ Ἀψιδῆ, καὶ Καλλιέαστα,

Ἐἶδα δ' ἑλω Κλυμένη, Ἰαίρα τε, καὶ Ἰαίρασα,

Μαίρα, καὶ Ὀρέδω, ἐν πλόκαμῳ τ' Ἀρβύρα,

Ἄλλα δ' αἰ κτ' βίηθ' αἰὲς Νηρηίδες ἦσαν.

Tum fundit lacrymas : hanc circum numina ponti

Conveniunt, quæ imas habitant Nereidæ undas.

Hæc aderant Glaucæque, Thaliæque, Cymodoecæque,

Nesta, Spiæque, Thoëque, Halicæque, decora,

Cymoithocæ, Actæ, Melisæ, cum candida Agææ,

Dotæque, Proïæque, Pherusæque, Dynamenæque,

Doris, & Amphinome, Panopæque, & Callianivæ,

Dexamene, Galathea, Amacheæque, Callianassa,

Et Clymene, atque Ianira simul, pariterque Ianassa;

Matæque, & Orithyia genas fucata colore,

Quaeque imas habitans aliae Nereides undas.

Verum multo etiam plures his vocatae sunt Nereides, quae ad quinquaginta numerantur ab Hesiodo in Theogonia; quae ita vocantur: Proto, Eucrate, Sao, Amphitrite, Eudore, Thetis, Galene, Glauce, Cymothoe, Spio, Thalia, Melite, Eulimene, Aegae, Pasithea, Erato, Eunice, Doto, Pherusa, Dynamene, Nesee, Aetæe, Protomedea, Doris, Panope, Galatea, Hypothoe, Hipponoe, Cymodoce, Cymatolege, Cymo, Eione, Halimeda, Glauconome, Pontoporia, Liagore, Euagore, Laomedæa, Polynome, Autonoe, Lybianassa, Euarne, Plamathe, Menippe, Neso, Eupompe, Themisto, Pronoe, Nemeretes. Apollodorus vero Athen. has etiam praeter praedictas connumeravit lib. i. Glaucothoen, Nousithoen, Haliam, Pionen, Plestruten, Calypso, Cranto, Neomerim, Deianiram, Polynoem, Meliem, Dionen, Isæam, Dero, Eumolpen, Ionen, Ceto, Limnoream. Ista autem omnes pulcherrimae habebantur, quare, ut proditum est in fabulis, Cassiope Cephei Regis Aethiopum vxor cum omnes suae aetatis mulieres se forma antecellere gloriareretur, ausa est se Neireidibus etiam praeferre, quamobrem illarum indignationem in se concitavit. Illae igitur arrogantia huius foeminae irritatae, temeritateque commotae incredibilis & admirandae magnitudinis cetum in illius regionem immiscrunt: quare postea iussa est ab oraculo Andromedam filiam, quam vnicam habebat, ut a ceto vocaretur, saxo alligatam exponere. Andromeda tamen Persei virtute liberata fuit, & eiusdem beneficio ad perpetuum vitandae temeritatis exemplum, Cassiope inter sidera relata, ut patet ex Arato carmine ita Latine verso à Cicerone,

Labitur illa simul gnasam lacrymosa requirens

Cassiopeia, neque ex caelo depulsa decore

Fertur. nam verso consingens versice primum

Terras post humeros eversa saepe refertur.

Hanc illi tribuunt poenam Nereides almae.

Cum quibus, ut perhibent, ausa est consendere forma.

Neque plura his ferè sunt de Nereo ac Nereidibus memoriae tradita. Nunc sententiam antiquorum ex his exprimamus.

¶ Nereus dicitur Oceani fuisse & Tethyos filius, qui sane nihil est aliud, quam consilium & peritia in regendis navibus, quippe cum peritia illa ex Oceano & undis nascatur. Hic multas parit filias, quae sunt inventiones ac consilij mutationes ad navigationem pertinentes. haec peritiam

antiquissimum Nereum vocarunt, ob vetustatem navigationis. Eundem vatem esse tradiderunt, quia efficit in singulis disciplinis peritia vt multa euentura diuinemus & longè prospiciamus. Neque peritus nauigandi quispiam putandus est, nisi qui multo antè ventorum mutationes, & signa tempestatum, tanquam ex altissima specula prouideat. Hunc Deum in varias formas se vertere sinxerunt antiqui, quoniam sapientis est ad multas varietates, rerumque gerendarum opportunitates se accommodare. Ne quis igitur Deorum immortalium clementiam sibi deesse arbitraretur, sed vnumquemque sua dementia perire, qui se in saeuissimas maris tempestates intruserit, nulla habita ratione illorum, quæ

Ipse pater statuis, quod mensura luna moneret,

Quo signo caderent Austri;

hæc dicta sunt. ¶ Idem est autem fabulam hanc confinxisse, vt summatim dicam, atque si dicerent antiqui: Esto prudens in transigendis negotiis, neque Deum incuses vbi per imprudentiam aut temeritatem tibi pericula ipse consaueris, cum Deus prudenti cuique ac diligenti viro præsens sit. Alij tamen marinam aquam Nereum vocarunt, vt est apud Ouid. in Deianira.

Respice vindicibus paratum viribus orbem,

Qua letam Nereus carulus ambit humum.

Atque de Nereo satis dictum est, nunc de Phorcynæ dicamus.

De Phorcynæ.

C A P. VII.

PHORCYN, quem Latini Phorcum etiam vocarunt, fuit & ipse Ponti siue Maris ac Terræ filius, vt testatur Hes. in Theog.

Αὔριος ἢ αὐθάρμετα μέγαν ἢ ἀγνώστου ἔριω

Γαῖν μορῶν ἢ κητῶ καλλιπάρου,

Εὐρύβιω τ' ἀδάμαντα ἔσι φρεσὶ θυμὸν ἔχουσαν.

Hic Thaumanta parit magnam, Phorcynque superbam

Coniunctus Terræ. Et præstanti corpore Ceto;

Eurybiamque simul, cui sunt adamansia corda.

Varro tamen Phorcynem Thosæ Nymphe ac Neptuni filium fuisse scribit, qui filias habuit, præter commemoratas superius ex Ceto, Phorcidas scilicet & Gorgones, Thoosam, quæ cum Neptuno coniuncta Cycloper peperit Polyphemum, de quo ita scribit Hom. lib. I. Odyss.

Ἀλλὰ Ποσειδάων γαῖοχος ἄσπελος ἀΐς

κ.ύ.η.ω.

Κυκλώπες καχόλαται, ὃν ὀφθαλμοὶ ἀλάωσιν
 Ἀπίθειον Πολύφημον, ὃς κρατὶ ὄρε μέγιστον
 Πᾶσιν Κυκλώπασιν, θόωτα, δὲ μὴ τιε νύμφη,
 Φόρκω Δυγάτηρ ἀλὸς ἀΐφρυγάτιο μέδοντ.

*Verum Neptunus, qui terram vertebat undis,
 Succenset caussa Cyclopis, quod Polyphemum
 Lumine privavit, qui robore praestitit omnes
 Inter Cyclopas peperit quem Nympha Thoosa,
 Filia sputosi, qui temperat aequora, Phorci.*

*Genuit etiam serpentem, qui mala Hesperidum tuebatur, ut
 ait Hesiodus:*

Κυτῶ δ' ὀπλίτατον Φόρκω φιλότιπῃ μηχανῶσῃ
 Τόνατο δεινὸν ὄφιν, ὃς ἐρεμνῆς κρόδοισι γῆης
 Πέσσειεν ἐν μεγάλοις παγχρύσσα μῆλα φυλάσσων.
Postremum Phorco Ceto coniuncta sed edit

*Serpentem magnum, qui extremis partibus orbis
 Sub tellure latens semper mala aurea servat.*

Habuit etiam Scyllam filiam, ut dicemus postea. Nec plura
 ferè de Phorcine leguntur apud antiquos. ¶ Fuit Phorcyn,
 Ponti vel Neptuni ac Terræ filius & maris Deus, quem circu-
 larem aquarum motum nonnulli esse crediderunt, qui prin-
 cipium ab Oceano capit, & ab humore in terra existente. Hu-
 ius vxor esse Ceto dicitur, exhalatio scilicet quæ calore & ra-
 diis Solis excitatur, qui humor cum per æstatem grauiorem
 extenuatus tollitur, fit draco: propè enim tremula fit illa ex-
 halatio, & obliqua, quæ per calorem Solis attollitur. Alij rem
 hanc ad historiam transferre maluerunt, dixeruntque Phor-
 cynem Sardiniz atque Corsicæ insulis imperasse, qui ab At-
 lante nauali prælio superatus, in ea pugna submersus fit, ne-
 que vsquam postea inuentus, quare creditus fuit se in Deo-
 rum marinorum numerum recepisse. Cætera verò quæ de il-
 lo fabulosè dicuntur, in eius gratiam fuerunt ad probabilita-
 tem priorum ficta. At nunc de Proteo.

C A P. VIII.

De Proteo.

Proteus & ipse maris Deus fuit, Neptuni & Phœnicæ
 Nymphæ filius, ut scriptum reliquit Zetz. histor. 44. Chil. 2.
 qui in Phæro Alexandriæ habitauit, Toronemque ex Aegy-
 pto in Phlegram Pallenens profectus vxorem duxit. Nati sunt
 illi filij Torone Tmylus & Telegonus, de quibus meminere

Euripides in Helena. Hi postea peregrinos crudeliter intermebant, cum adoleuissent, quorum scruicium cum Proteus æquo animo ferre non posset, impetrasse à patre Neptuno dicitur ut in Ægyptum rursus ferretur, cuius preces cum audiisset Neptunus, è quodam Pallenes hiatu speluncam sub mari fecit, in qua illum in Ægyptum vsque siccum perduxit. Deinde cum Hercules ob crudelitatem, qua in hospites utebantur, Tmylum & Telegonum obrunccasset, cognita eade filiorum neque lacrymas emisit, quia nefarij essent homines, neque risit, quòd essent filij, ut scripsit Theopompus lib.8. rerum Græcarum. Xantippus verò scripsit in rebus Lydiæ Proteum Oceani & Thetyos à quibusdam creditum fuisse Ælium. Eurip. præterea Psamethen vxorem illum duxisse scribit, de qua Theonoen, & Theolymentum marem suscepit. habuit etiã Caberam Rhetiam, & Idotheam filias, quæ Menalaum de reditu in patriam ambigentem, cum diutius in Ægypto detineretur, docuit ut recentibus pellibus phocarum indutus vnã cum sociis tanquam phocis se inter phocas dormite simularent, quo tempore sub meridiem Proteus in siccum exiens inter phocas dormire consuevit, atque illum dormientem comprehendere, tamdiuque retinere in varias formas se mutantem, quamdiu in pristinam formam redierit: nam tunc futura demum illis prædicer omnia. Dicunt enim modò in aquam, modò in ignem, modò in feras, arbores, volucres, serpentes se vertere solitum, ut ait Hom. lib.4. Odysseæ, ut explicat consilium Idotheæ, quæ carmina, cum multa sint non ascribam: sed Latine illa breuitatis causa pronuntiabo. sic enim Græca incipiunt:

Ὡς ἴσθαι αὐτὰρ ἰγὼ μὴ ἀμυβήσω·
 αὐτὴ γὰρ φερέτω σὺ λόχον.

Sic autem Latine:

Dixerat: his ego sum contra sed talibus orsus:

Nunc senis infidias diuini Diua recense,

Ne me prauisum fugias. nam vincere Dinos

Viribus humanis res est valde ardua: Dixi

Sic ego, sed contra Dea sic est inde locuta.

Hospes vtra tibi dōco, verissima nosces.

Cum medios radiis iam Sol accenderit æstus,

Aquor'us solet ire senex in litorea verax.

At uno Zephyro iustata senam segit alga marina,

Quærit.

Quem circum phocæ in spelunca è fluctibus altis
Egressæ capiunt placidam per membra quietem,
Spirantes falsas, & olentes naribus undas.

Hunc ego te ducam cum primùm Aurora fugaris
Exorians stellas, socios tres ipse memento
Diligere è cunctis, qui præstent mentes animò juæ.

Nunc age narrabo tibi fraudes, nunc senis artes.
Primùm dinumeras phocas, numerùmque recurrit,
Quas omnes ut adesse videt, prosternitur unâ

Ipse, omnium veluti custos in montibus olim.

Hunc ubi videritis stratum somnòque gravatum,

Cura sit hiuc arctè ductis innectere vinculis,

Et retinere Deum conantem fallere dextras:

Omnia mox fiet, serpens qui pectore terram

Verret, fiet rursus aqua hæc, crepitabit & ignis.

Hunc eundem Deum rerum omnium principium esse, &
Deorum antiquissimum putavit Orpheus, quem & claves
habere maris, & omnibus præesse, tanquam principium uni-
versæ naturæ dixit, ut patet ex eo hymno:

Πρωτῖα κληῖσκει πόντις κληῖσας ἔχοντα,

Πρωτογενῆ, πῶσις εὐσιως ἀρχαίς οἱ ἐγένοντο,

Τῶν ἀλλείστων ἰστέον ἰδέσθαι πολυμόρφοις,

Παῖνι μὲν, πολύκεν μὲν, ὀπίσκει μὲν τὰ τ' εἶντας,

Ὡς δὲ τι κερῖδιον ἔλω, ὅσα τ' ἰατῆται ὕσσει αὐτί.

Gestantem claves pelagi te maxime Proteus

Prisee voco, à quo natura primordia primùm

Edita sunt, formas in multas vertere nosti

Materiam sacram pyulens, venerabilis, atque

Cuncta sciens, que sunt, fuerint, ventura trahentur.

Hunc in curru vehi, qui à phocis traheretur, putarunt anti-
qui, quos equos bipedes vocavit Virg. lib. 4. Georg.

Est in Carpathio Neptuni gurgite vates

Ceruleus Proteus, magnum qui piscibus equor,

Et iuncto bipadum turru metitur equorum.

Nec plura his ferè de Proteo tradita sunt ab antiquis, quorum
sententiam explicemus. Proteum Neptuni siue Oceani fi-
lium finxerunt, quem putarunt vim esse aëris, qui de Stoico-
rum sententia Iupiter fuit appellatus, ac per omnia pertran-
siret, & ubique esset, ut patuit superiùs: cum de Ioue loquere-
mur, nam aër proximè fit ex aqua in illum extenuat a. Hinc
naturam esse aëris, per quem temperat um omnia oriuntur;

& unde sit omnibus ortus principium & plantis & animalibus, videtur significasse Hom. lib. 4. Odyss. in his:

ΑΜ' ἦτοι ὡς περὶ λέων ἦν ἔπειτα.

Αὐτὰρ ἔπειτα δράκοντα, καὶ παρδαλίς, ἢ ἢ μάλα σὺς

Γένητο δὲ ὑγρὸν ὕδωρ, καὶ δὴ δρέον ὄψοπιπλον,

καὶ πῦρ

Concussit ceruice iubas leo factus, & inde

Fit draco terribilis, modò suus, modò pardalù ingens.

Alticoma aut arbor, nunc frigida defluit unda,

Nunc ignis crepitat.

Nam ex eadem materia pro aëris calorisve ratione occulta, vel arbores, vel animalia nascuntur, vel materia ipsa conuertitur in elementa, quod antiqui significarunt per tot, tamque multiplices formarum mutationes, cum Proteus quasi τὸ πᾶσι τῶν ἰσθμῶν ἢ primùm existens scilicet sit. Materia enim omnis in intellectu forma prior existit, formasque varias semper expetit naturæ impulsu; quamobrem in tot formas verti dicitur esse Proteus. Nam certè quidem hominem aliquem fuisse, qui se in tot formas verteret, putare. fatui omnino est hominis, at Lucianus in dialogo qui nauigium inscribitur, nauigandi peritissimum hominem videtur existimasse, cum ita dicat: *ἑὸν κείνου πλὴν τῆς ψυχῆς, ὡς ἑφασκον οἱ ἐμπλοῖοντες, καὶ τὰ δευτέρῃ σοφὸς ὡς τὸν Πρωτέα*: admirabili nauigandi peritia, ut dicebant, qui unda nauigarunt, & rerum maritimarum cognitione vel Proteum illum superare videbatur. Diodorus Siculus lib. 2. morem fuisse Regum Aegyptiorum scribit, ut priorem partem vel leonis in capite gestarent, vel draconis, vel arboris, atque in ignis aliquando formam diademata inciderentur, quod gestamen erat principatus insigne. Inde postea fictum fuit, quod Proteus se in varias formas commutaret. Dicitur esse phocærum custos & pastor, quia locis maritimis imperauerit: nam Reges & Principes populorum *πολιτῶν λαοῦ* antiqui vocarunt, hoc est populorum, pastores. debet enim princeps non minus salutis, quam etiam utilitatis suorum populorum esse studiosus, qui enim de tendendo grege tantum & occidendo sollicitus est, non pastor, sed lupus & latro est appellandus. Sūt enim diuitiæ populorum quasi obsides, quæ iacturæ metu ciues in fide retineant, atque ciuium opulentia, opulentia denique est principis, si res ita tulerit. atque omnis ciuitas in quam opes ad paucos cōfluxerint magis exposita est hostium viri-

viribus, quia præter invidiam & intestina odia, plurimum dis-
 fert pugnare pro alienis, & pro suis facultatibus; cum omnes
 sint propriæ utilitatis præcipuè acerrimi defensores, segnes
 aliarum: nemòque patriam suam esse existimet, in qua nihil
 habeat plus bonorum quàm exteri. Dicitur est Phocærum pa-
 ter, quoniam maritimi & natandi periti essent eius populi.
 At Lucianus histrionem fuisse Proteum arbitratus est, de quo
 ita scribit in dialogo de Saltatione: δοκεῖ γάρ μοι ὁ παλαιὸς μύ-
 θος ἢ Πρωτοῖα τῶν Αἰγυπτίων ἀλλοτὴ ἢ ὀρχηστὴν τῆν ἡγεῖσθαι λέγειν.
 μῦθον αἰθροποιεῖ καὶ πρὸς πάντα χημὰ πρὸς τὴν καὶ μεταβάλλεται δυνά-
 μιν, ὡς καὶ ὕδατος ὑγρότητα μιμνῆσθαι, καὶ πυρὸς ὀξύτητα ἐν τῇ τῆς
 κινήσεως σφοδρότητι καὶ λήνῃ ἀρετήν, καὶ παιδαγωγίας θυμὸν, καὶ
 εὐδαιμονίας, καὶ ὄλων, ἐπὶ καὶ θελήσειν. Videtur mihi sanè antiquus
 ille Proteus saluator quispiam aut histrio fuisse egregius, qui scierit se
 in omnia formare, omniaque imitari, ita ut aquæ humorem, & ignis
 acumen per motionum celeritatem imitaretur, & leonis feritatem, &
 vivam pardalis, & arboris susurrum, & omnino quidquid illi collibuis-
 set, referret. Neque tamen soli Proteo hæc facultas fuit in om-
 nia se convertendi, sed etiam Thetidi, & Mestæ filæ Eui-
 schi, honis Aethonis Thessali, quæ cum pater omnia sua bo-
 na ob assiduam famem diuinitus immittam deglutisset, sese
 tandem in varias formas vertebat, quamdiu à patre vendere-
 tur, ut eius fami succurreret, deinde ad patrem statim clam re-
 diba. Sic Periclymenus Nelei & Polymelæ filius, ac frater
 Nestoris, id munus à Neptuno impetrauit, ut in omnia quæ
 optaret, converti posset. quare musca dicitur ab Hercule Py-
 lum oppugnante occisus. nam in eam formam versus indica-
 tus fuit à Pallade. quod autem in omnia verteretur, sic de il-
 lo loquens Ephorion indicavit:

Σὺν τε Περικλυμένῳ Νηληϊὸν ἔκτασε μύσας
 Ὅς ῥα τε πάντιν ἴππο θελάσει ἰὸτι Πρωτοῖς
 Αἴτις Periclemenium muscam tun: illi cecidit,
 Qui, velut aquosus Proteus se vertit in omnia.
 Quod etiam planius explicavit Hesiodus in his:

Περικλυμένον ἀγέροχον
 Ὀλβίον, ἃ πόρε δάσκα Ποσειδάων κρείσσειον
 Παισὶ ἀλλοτε μὲν γὰρ ἐν ὀρνίθεισι εὐίσκων
 Λίπας. ἄλλοτε δὲ αὐτὸς πεμπίσκειτο (θαύμα ἰδέσθαι)
 Μύρμηξ ἄλλοτε δὲ αὐτὸς μελισσῶν ἀγλαῖα φύλα
 Ἄμωτος δεινὸς ὄφιο καὶ ἀμείλιχ, εἴχι δὲ δάσκα

Παντοί, ἢ ἐνόμισαί, τὰ μιν ἢ ἕπειτα δόλωσεν
 Βελῆ Ἀθλιώτης.

Periclymenumque superbum

*Felicem, cui dona dedis præstantia quondam
 Nerynnus, volucres inter fit namque volucris:
 Tum fit rursus apis, rursus (mirabile visu)
 Formica apparet, rursus fit frigida serpens.
 Manera multa habuit, quæ singula dicere non est:
 Denique principium cædis, causæque fuerunt,
 Pallas vii monuit.*

Habuit etiam Empusa hæc ipsam facultatem conuertendi se
 in quæconque libuisset, de qua ita scripsit Aristophanes in
 Ranis:

Καὶ μὲν ἔγω γὰρ τὸν Δία θεῖον μέγα
 Πῶν τι δ' εἰδὼν παντοδραπὸν γυνὴ γίγνεται.
 Τὸτ' ἐμὸ βῆε βωί δ' ὄρεός τοι δ' αὐγυῶν
 Ὡ ραῖότατι πε πῶ" σι; ἔτ' αὐτίκα ἴα.
 Ἀλλ' ἢ ἔτ' αὐ γυνή σι; ἀλλ' ἢ δὴ κίωσι:
 Ἐμπυσα τί νυν γ' ἔστ'.

*Nam maximam proficēdo cerno beluam
 Qualem? nouam. fit cunctas, cùm libes, statim.
 Nunc mula, nunc bos: rursus illa fœmina
 Formosa. dic ubi est? eamus reſta cò.
 Haud fœmina est, sed rursus illa, sed canis.
 Empusa certe est illa.*

Sic etiam Epicharmus in Hebes nuptiis:

Ἐμπυσα, δὲ δ' ἐγὼ βῆε, ἕχιδια γίγνεται.
 Αἰθ' ὅτε μύα. ἢ γυνὴ δ' αἰρεία τι,
 Καὶ πάνθ' ὁπόσα λῆ' ἔδασα συμπίρει.

*Empusa, planta, bos fit, atque vipera,
 Lapisque musca, pulchra & illa fœmina,
 Quidquid cupis, vel denique illi conferat.*

¶ Alij inter quos fuit Antigonus Carystius in Diction.
 Proteum virum sapientissimum fuisse tradiderunt, qui multa
 de naturali philosophia scripserit, de plantis, de lapidibus,
 de natura ferarum, de mutatione mutua elementorum, &
 quo pacto illa principia sint omnium nascentium, quæ vt vi-
 res singula sumperint, ita vel arbores fiunt, vel herbæ, vel
 animalia, quare dictus fuit Proteus in illa omnia se vertisse.
 Hunc eundem diuinatorem arbitrabantur, quia multa ex
 obseruatione syderum, & ex rerum præteritarum memoria

prædiceret. Alij crediderunt per magicas artes Proteum in prædictas formas se mutasse. Alij dixerunt fuisse virum dicendi peritum, qui facillè posset in quosuis animorum motus homines impellere, quare prædictas formas sumere dictus fuit. Ego Proteum virum fuisse prudentem putauerim (si modo quis fuit) & in consiliandis conseruandisque amicitis utilissimum, & in temperandis moribus animorum, & in moribus ad omnes euentus rerum cautè formandos, aut certe quales esse viros prudentes oporteat per hæc figmenta nobis antiquos demonstrasse. Quis enim nesciat nihil magis necessarium esse vel in administratione ciuitatum, vel in quotidiana consuetudine, quam varietatem ingenij, quæ confert plurimum ad omnes oportunitates, ac rerum vicissitudines? oportet igitur virum prudentem, quoniam non omnes eisdem studiis delectantur aut capiuntur, per varias formas se in hominum amicitiam ingerere, ac variis vti rationibus in ciuitatum administrationibus, quoniam alij euentus clementiam, alij seueritatem iudicis requirunt: sic enim fieri Proteum modò ignem, modò aquam intelligendum est, & modò fructiferam arborem, modò crudelissimam feram propter præmia iustitiæ ac supplicia. verumtamen non solum ad amicitias, & ad ciuitatum administrationes hæc fabula pertinet, sed multo magis ad vniuersam humanæ vitæ rationem quippe cum neque semper indulgere genio conueniat, neque semper eadem vitæ seueritas retinenda sit: sed vtriusque rei tempora sunt cognoscenda, quippe cum nihil violentum sit diurnum. Nil aliud igitur dixisse mihi videntur per hæc figmenta, quàm illud quod etiam dictum fuit ab oraculo, Ne quid nimis: cum omnis omnium rerum salus & constantia in mediocritate moderationeque sit collocata. Illa vero dicuntur fabulosè de Periclymeno, de immenso quodam gurgite intelligenda sunt. nam tametsi immensas opes domesticas & avaritia recondiderit, tamen his minime contenta, vel per omne fraudum insidiarumque genus aliena facultatibus inhiat.

De Castore & Polluce. CAP. IX.

CASTOREM item & Pollucem salutaria numina nauigantibus, si gemini apparerent, omnes crediderunt antiqui, atque etiam omnium nauigantium vnus sermo mutatis amen nominibus nostra ætate appellauit. fama fuit Iouem,

vt de horum origine aliquid dicamus, captum desiderio Leda
Tyndari Regis filia in cygnum se conuertisse, atq; illam com-
pressisse. Nam cygnus factus ita iucundè cecinit, vt illum pro-
pter cantus suauitatem Leda adamauerit & contrectauerit.
Deinde ob eo cygno compressa ouum peperisse dicitur, è quo
Castor & Pollux & Helena nati sunt, vt Ouidius in his innuit
in epist. Helenæ:

Dat mihi Leda Iouem cygno decepta parentem

Que falsam gremio credula fouis auem.

Alij tamen deterrimum ab aquila cygnum ad Ledam conuo-
lasse inquit, atque cum sub ea forma Ledam decepisset,
Iupiter cygni formam in cœlum transfulit, vt ait M. Manilius
in primo Astronomicarum:

Proxima fors cygni, quem cœlo Iupiter ipse

Imposuit forme prætium, qua cepit amantem.

Cum Deus in niueum disendit versus olorem.

Alij tamen crediderunt oua duo nata fuisse ex illo congressu,
quorū ex altero Castor & Pollux, ex altero Helena nata sit &
Clytæmnestra, nonnulli Timandram addiderunt sororem.
Non defuerunt tamen qui ex vno tantum ouo Pollucem &
Helenam natos fuisse crediderint, quod Leda è Ioue conce-
perit, cum è Tyndaro Castorem & Clytæmnestram natos esse
mortales vt ex Deo crediti fuerant. Vocari tamen sunt omnes
Tyndaridæ, & in Lacedæmone iuxta Taygetum montem
Laconiæ nati, vt ait Homerus in hymnis:

Καστορε κ̄ Πολυδδ̄κας ἀέθρο μ̄σση λίγεια

Τυοδαρίδας, οἱ Ζηνὸς ὀλυμπία ἐξελχόμενοι.

Τὴς ὑπὸ ταῦτά τε κορυφῆς τίκα πότνια Λήδα,

Λάδρη ὑπομυθεῖσσι καλαῖνοσσι Κεγονίαι.

Castora Pollucemque mihi nunc pandite Musa

Tyndaridas, Iouis è cœlestis semine natos,

Taygeti peperit quondam hos sub ver' vice Ladae

Clam coniuncta Ioui cœlestis regna tenenti.

Theocritus in Dioscuris Castorem & Pollucem Iouis filios
at non Tyndari appellauit:

Τυότιμας Λήδας τε καὶ αἰγόχοιο Διὸς υἱῶν

Καστορε κ̄ φοβερόν Πολυδδ̄κας πύξ̄ ἐρεθίζειν.

Cantamus natam de Leda & de Ioue prolem,

Castora Pollucemque timendos hostibus acres.

Hi cum nati fuissent Pephni, quae maritima erat ciuitas in insula eiusdem nominis Lacedaemoniorum ditionis, ut fuit Thalamatarum sermo, & Alcman in quodam cantico scripserat (quamuis magna esset controuersia inter Messeniacos ac Lacedaemones ab utris Castores essent oriundi, cum illos patrios Deos utrique sibi vendicarent) à Mercurio Pellennutiendi statim deportari fuerunt. Deinde cum Iason ad autem vellus esset nauigaturus, & ad eum confluerent vndique delecti iuuenes, inter ceteros accessit Castor & Pollux, ut ait in libro primo Apollonius:

Καὶ μὲν Λιτωῆς κρατερὸν Πολυδῶκεα Λήδῃ,
 Κάστορα τ' ὠλυπόδων ὄρεσιν δεδαμηδύον Ἴππων
 Σπάρτηθεν ἔσσ' ἢ ἢ γὰρ δόμοις ἐνὶ Τιωδαρήσιο
 Τυχεύατος ὠδῶν μὴ τίκεν.

*Impulsi hinc forsem Pollucem Aetolica Leda,
 Castora & hinc eadem domicilio tutius equorum
 E Sparte, partu quondam quos edidit uno
 Tydari in aede viri.*

Hi multa praecelara facinora in ea nauigatione ediderunt: nam cum ad Bebryciorum, Amicique Neptuni filij litus appulissent, Pollux aduersus Amycum, qui omnes Argonautas prouocauerat, in pugnam prodiuit, eumque interfecit. Amycus enim consueuerat ita omnes peregrinos interimere, cum illos cogeret secum pugnis decertare: atque tunc etiam ad Argo nauem accedens Amycus ita omnes ad pugnam inuitauit:

Κίχουδ' ἀλίπλαγκτοι πάρος ἰδόμεθα ὑμῖν ἔπειαν.
 Οὐ πῆνα θέσμον ὄσιν ἀφορμαθίντα νίεσθαι

Λιθρῶν ἰθνεῖων, ὅσκι Βέρβυξί παλάων,
 Πῆν χεῖρασιν ἰμῶσιν, ἰαὶ ἀπ' αὐτῶν χεῖρας ἀείραμ.

Τῶ κἄν μοι τὸν ἀεῖρον Σπικρεδδῶ οἶον ὀμίλῃ
 Πυγμαχίῃ σῆσαοθι.

Discite pontiagi nauiae, quae discere oportet:

Nulli, Bebrycios portus qui intraueris, est fas

Soluere, ni expertus sit nostrae robora dexterae.

Quare agite & procures praestanssem robore cunctis

Mittite me pugilem.

Theocritus autem exisse aequatum Pollucem scribit, & apud fontem Amycum inuenisse, à quo coactus fuit pugnis decertare. Omnes tamen assentiuntur Amycum fuisse cum multis

Bebrycibus à Polluce occisum. Idem post Colchicam expeditionem in patriam reuersi, cum Theseus Helenam rapuisset, in Athenienses ad recuperandam sororem militarunt, tum expugnata Aphidna, captaque vrbe, & Helena recepta, omnibus Atheniensibus pepercerunt, præterquam vni Aethræ matri Thesei, quam captiuam abduxerunt. Inde verò effectū est vt reges & seruatores Dioscuri ob eximiam clementiam ab Atheniensibus sint postea vocati. Post recuperatam sororem in amorem Phœbes & Talayræ, filiarum Leucippi Actinoesque, sororum inciderunt, quæque ipsi in Theseo improbauerant, in alios ipsi committere non dubitarunt. Zetz. verò non Phœben, sed Ilairam vocat alteram Leucippi filiarum hist. 48. chil. 2. quam alij Naieram, alij Elairam vocarunt. quibus nonnulli illud etiam addiderunt è Phœbe ac Polluce natum fuisse postea Mnesibum, quem alij Mnesinum, alij Asineum vocarunt. è Castore & Ilaira natus est Anogon, atque, vt aliis magis placuit, Anaxis, vt aliis, Aulothus. Fuerant illæ Lynero & Idæ Apharei filii desponsatæ, quare earum mariti in raptos Dioscuros ob acceptam iniuriam impetum cum armis facientes grauem pugnam commiserunt ad Taygeti montis radices, ac denique Castor à Lynceo interfectus est, ac Lynceus postea ictus à Polluce columna læxea occubuit, de quo Pollux trophæum erexit Futurum erat breui vt Pollux etiam acceptis ab Ida vulneribus interficeretur nisi Iupiter Idam fulmine ob natum percussisset, vt ait in his Theocritus:

Η γδ ὄγα σέλας Αφαρτίου ἐξ ἀνίχουσαν

Τύμβου ἀπαρήξας ταχέως Μισσηνίου Ἰδᾶς

Μέλλε κασιγνήτειο βυλεῖν σφιτίεσσι φαίης.

Αλλὰ Ζῆς ἰπάμωρε, χερσὶν δὲ οἱ ἐκκαλε τυτὰ,
Μαίμασθι αὐτῶν ὃ φιλίῳ σσι φλεξὶ κεραυνῶ.

Pars erat è tumulo nam, Aphareio exerta columna.

Quam forti dextra fregit Messenius Idas

Hanc fratrisque sui fuerat iacturus in hostem.

Iupiter auxilium tulit, illi marmor ab ipsa

Decussit dextera, & combustit fulminis igne.

Alij Pollucem etiam cælum fuisse dixerunt: atque cum vterque se intra ventrosam quercum occultasset, à Lynceo mortalium omnium perspicacissimo fuisse visos, vt patet ex his carminibus eius Stanisi qui res Cyprias carmine conscripsit.

petrauit denique vt dimidium suæ poffet illi impartiri : quare alternis diebus finguli viuere dicuntur , vt est apud Virgilium lib.6.

Si fratrem Pollux alterna morte redemit,

Isque reditque viam toties.

Hi crediti sunt ab equis albis vehi soliti, quare ita scripsit Pindarus in Pythiis in Hierone:

ἔχον δ' Ἀμύκλας ἄλβους

Πινδάρου ἰωνίου

Ἀδικοπόλων ἡμιδραγδῶν βαδύδα

καί γαίονας.

Habebant Amyclas diuises

E Pindo concidit

Candidos equos habentium, Tyndaridarum gloriosos vicini.

Post cædem autem Castoris Castoreum vocatum tripudium in honorem Castoris fuit institutum, de quo meminit Pindarus in secunda Ode Pyth. in eo autem armati iuuenes tripudiabant. Quidam tamen dixerunt ab ipsis Dioscuris post victos Gigantes id tripudium fuisse excogitatum, atque Paladem legem Enopliam cecidisse, inter quos fuit Epicharmus, quam legem postea Lacones cum tibis in acie instructi aduersus hostes vsurparunt: quod tamen nonnulli à Curetibus inuentum fuisse inquirunt. Dixerunt enim Cretenses non solum Castoreum, sed etiam Pyrrhichium melos excogitasse: quod quidam Pyrrhicho Cretensi tribuunt, inter quos fuit Sosibius. Alij Pyrrho Achillis filio, qui armatus vsus est in victoria contra Eurypylum & Telephum, id attribuunt. Arist. primum Achillem ad pyram Patrochi Pyrrhico vsus fuisse inquit. Enimuerò Castor & Pollux ob res præclare gestas in Deorum numerum, sicuti antiquorum plerique, relati fuerunt: cum mortales essent vt reliqui homines, vt ait Pausanias in Arcadicis. Fama est hos nauigantium Deos, & omnibus nauigantibus salutare tali de causa creditos esse: Cum ingens tempesta Argonautas è Sigæo degressos inuasisset, atque pro illorum incolumitate vota Orpheus concepisset, geminæ flammæ circa Castoris & Pollucis capita apparuerunt. Secuta est paulo post admirabilis maris tranquillitas, & clementia ventorum: quam obrem credita fuit inesse quædam in his inuenibus diuinitas, & ignes illi cum postea nauigantibus

bus apparent, Castoris & Pollucis arbitrio apparere crediti fuerunt. Putabantur iidem seruare nauigantes in extremo vitæ periculo constitutos, vt apparet ex idyllio Theocriti in Diocuros, vbi signum esse futuræ serenitatis inquit apparens præsepe inter asellos his versibus:

ὡς ἴματις ὑμᾶς τε καὶ ἐν βυθῷ ἔλλατ' ἰσάας
 ἡτοῖσιν ναύτασι, σὺν ὁμοφροῖς θαλάσσει.
 ἴσλα δὲ δ' ὀπλήζοντ' ἀέμαι λιπαρῆ ἢ γαλαία
 ἴματις, ὅ, νεφέλαι ἢ διδ' ὄρα μὲν ἄκλυδις ἄλλαι,
 ἴα δὲ ἀφ' αὐτῶν τ' ἐραϊτῶν, οἷοντ' αἰὲ μῆστον ἀμαυρῆ
 ἴαται, σημεῖοισα τῶν κατὰ πλοῖον ὄβδρα πάντα.

Nos tamen ex undis naues seruatæ, & ipsos
 Nautas in summo positos discrimina vitæ.
 Continuo venti cessant, fremitusque minacis
 æquoræ, aufugiunt nubes, vrsæque nitescunt:
 Apparet præsepe simul tenue inser asellos,
 significans tranquilla maris mox omnia nautis.

hæc flammæ cum geminæ apparent, salutaræ putantur nauigantibus: at si vna tantum periculosa est nauigiis, & eò magis terribilis illa & dira pestis, quam nauæ vocant Heledam, suo aduentu geminas flammæ fugauerit. Quamuis Euripides Helenam quoque cum fratribus esse salutarem nauigantibus scribit in Oreste, vt est in his carminibus:

Ἡλένα μὲν, ὡς σὺ διήλυσαι κορδαμῶν ἀν
 ἡμερτες, ὄρλω Μοῖσιον ποιμῶν,
 Ἡδ' ὄβιν, ὡς ἰεῖτ' ὅ αἰθέρῳ πτυχῶν,
 Σποσπῶν τε, καὶ ἡ θαλάσσει κατὰ σίθει.
 Ἐγὼ μὲν ἐξέσωσα, κατὰ φασγάνῃ
 τῷ σὺ κελυδοεῖς ἤρπασ' ἐν λιγῆ πατρῷ.
 Πυρὸς γὰρ ἔσται, ζῶντι ἀφθιπὶ χρωῖ
 ἴεσθαι τε Πολυδὸκεν τ' ὡς ἀδέρῳ πτυχῶν
 ἴα δ' αὖτ' ἴσται ἰωνῶν οὐπῆρῳ.

Helena quidem, quam tu voluisti perdere
 ægens parum iucunda Menelao, hæc adest:
 hæc quam videtis in loco summo ætheris,
 Seruata: nec tua manu illa comcidit.
 Seruauit ego illam sic volente eius patre
 Ioue ensis ictu de tui: nam viuere est
 illam necesse semper, vt fatam Ioue.
 Sic Castori & Polluci in æthere ardore

Salubris assidebit illa navibus.

Hos ignes Horatius stellam appellavit lib. i. Carminum:

Dicam & Alciden, puerosque Lede:

Hunc equis, illum superare pugnis

Nobilem, quorum simul alba navis

Stella refulsit;

Defluit saxi aëritas humor,

Concidunt venti, fugiuntque nubes,

Et minax (quod sic voluere) ponto

Vnda recumbit.

Sacrificabantur his Deis agni candidi, tanquam Diis bonis, & faustis, & felicibus, ut patet ex hymno Homeri ubi potestatem Dioscurorum describit:

Ἀμφὶ Διοσκῶρες ἰλικώπιδες ἰσάτε μῦσση
 Τυνδαρίδας, Λήδης καλλισφύρε ἀγλαὰ τέκνα,
 Κάστορα δ' ἰπποδάμον, καὶ ἀμύμων Πολυδάμια.
 Τὺς ὑπὸ Ταιγῆτι κορυφῇ ἔριθ' ἀμείλιον
 Μιχθεῖς ἐφ' ἐφιλότητι καλαῖασι Κροθίαν,
 Σωπῆρας τέκε παῖδα δπηχθονίαι αἰθρώπων
 Ωκυπέροι τε πῶν, ὅτε τι σπέρχουσι αἰλαι
 Χειμέλαι χ' ἰπποδάμον ἀμείλιχον' οἱ δ' ὑπὸ τῆος
 Εὐχόμενοι καλέουσι Διὸς κέρως ἀμείλιον
 ἄριστον λυκαῖσιν ἰπ' ἀεροπτεῖα βαῖτες
 Πρύμνη.

Tyndaridas natos magno Ioue dicite Muse,

Pignora quae quondam peperit pulcherrima Leda,

Pollucem fortem, domitorem & Castora equorum,

Taygeti peperit Leda hos sub vertice montis

Aetherio coniuncta Ioui, cui sidera parent:

Hæc peperit miseros seribantia pignora navas,

Atque vates, diræ quas invasere procellæ

Hybernae, ut pelagi fremit implacabilis æstus.

Tunc esenim navis æsumma de pu, ve vocarunt

Voce iouis pueros, niseorum & munere placant

Agnorum.

Maximè omnium Deörum culti fuerunt apud Cephalenses
 Castor & Pollux, magnique dij ab illis sunt vocati, per quos
 ut alibi mulieres, ita viri apud illos & alias nonnullas natio-
 nes iurare consueverunt, ut testatur in his Theognis:

Κάστορ καὶ Πολυδάμεις, οἱ ἐφ' Ἀκαδημαῖον δῖον

Ναίετο, εὐχόμενα καλλισφύρε ποταμῶ

Εἴ μεν Κελύβοσι μὲν εὐλοῦν κακῶν, αὐτὸς ἔχοιμεν
 Εἰ δὲ κείνοι μὲν, δὲ πῶσον αὐτὸς ἔχει.

Pollux & Castor qui Eurose ad fluminis undas

Accolis, fines qui Lacedemonios,

Ulla ego perpesiar, si quero incommoda amico:

Is mihi si queras bis sosidem ipse ferat.

Fama est quod cum ludi Olympici fuissent ab Hercule aliquando instaurati, Pollux cæstibus victor, cursu & arte pugilum Castor renuntiati fuerunt. nam tametsi vno partu, & eodem ouo nati sunt ambo, tamen varia studia verisque fuerunt, vt ait Horat. lib. 2. Serm.

Castor gaudes equis; ouo prognatus eodem,

pugnâ, quos capitum viuunt, totidem Studiiorum

Millia.

Memoriæ proditum est in Laconicis à Pausan. non procul à Scia de Laconū loco, sepulcrū fuisse Castoris, qui vnâ cū Polluce infauit cū filiis Leucippi Sparten inuadentib. commisso prælio cecidit, neq; tamen ante quadragesimū annum ab eo bello inter Deos fuerunt relati. Alij non à filiis Leucippi, sed ab aliis cæfos putarunt. Qui Idam fumine istum dixerunt, quia Castorem cecidisset; illi data fuisse Polluci à Ioue optionem inquiunt, cum illum solari Iupiter cuperet in morte fratris, vtrum mallet eligendi, immortalis ne ipse vellent fieri, an potius sex menses cū fratre viuere, & sex alternè mori, tū Pollux cum fratre viuere & mori maluit. Hæc tot fabulosè de his tradita sunt ab antiquis, è quib. verā sententiā exprimamus.

¶ Castor & Pollux & Helena ex vno ouo nati dicuntur Ioue parte, quid hoc monstri est Dij boni fieri nullo modo sanè potuit vt tanta multitudo eodē partu nata sit: quippe cū natura numerum mammarum superari omnino non patiatur: quòd si filiorum numerus mammas superauerit, illi potest viuere non possunt. Ridiculum est igitur & ouum natum fuisse è muliere, & tot homines ex ouis, & eodem partu, & omnibus vixisse. Fictum fuit igitur, vt quidam voluerunt, Ledam ouum peporisse, quia prægnans ventrem ad out formam rotundum haberet; vel, vt alij maluerunt, quia in eadem pellicula ouo persimili foetus concreuerint. Hanc cum Ioue in cygnum verso concubuisse inquiunt, cum Ioues reges omnes dicerentur: quam cum Rex quidam non in mollibus stratis & regio apparatu compressisset, sed apud Eurotam fluuium Lacedæmoniorum, cygnorū more in locis humidis;

locus datus est fabulæ quod Iupiter cygnus factus eam com-
 prefferit Fuerunt filij è Pephno in pellenen portati educan-
 ti, quod clam vt ex adulterio nati, educandi in alia loca mis-
 si ifint. Quæ de rebus gæstis eorum memorantur, ab historia
 nõ dissentiuunt, nisi quod fuerit Idas fulmine percussus: quod
 & ipsum tamen historicè dictum esse scripsit Zezes histor. 48.
 ch il. 2. quippe cum Cerauni nomen locum dederit fabulæ,
 cù in supperias tulerit Polluciam: nam Græci Ceraunum fulmen
 appellant. Fabulati sunt Lynceum acutissimè videre solitum
 illa etiam quæ essent sub terra: quia metalla prior inuenerit
 auri, & argenti, & ferri: cùm enim lucernam sub terra reli-
 quisset, ac metalla efferret, creditus est quæ forent sub terra
 etiam videre. Cùm pater igitur mortuos filios sepulturæ mā-
 dasset, vt vir astrologiæ peritissimus multitudini persuasit
 imperitorum Castorem & Pollucem fuisse inter sidera rela-
 tos. Istud autem ob facultatem ingenij & humanitatem Pol-
 lucis alij factum esse existimarunt: nam *Diuos* multum est &
 omne dulce appellatum, & *noctis* multus; vnde nomen est Pol-
 lucis apud Græcos ob suauitatem ingenij & in omnes clemē-
 tiam, dictum. Cùm ignes illi circa capita horum nauigantium
 prius apparuissent, crediti sunt illi ignes ab imperitijs Ca-
 store & Polluce mitti in tempestatibus signa nauigantibus sa-
 lutaria: apparent autem geminæ flammæ aliquando in castris
 in summa parte pilorum, aut tenteriorum, aut aliquando in
 nauibus circa antennis, aut in summa parte mali, aut iuxta
 carchesium, quod signum videntes nauigantes in magnam
 spem veniunt salutis & tranquillitatis futuræ. Si vna tantum
 flamma appareat, solum Castorem esse arbitrantur mortalem,
 quare periculum omnibus portendere: si binæ, salutare sunt:
 si tertia accedente flamma Helenæ, illa profugerint, illaque
 circa malum concederit, certissima mors nauigantibus signi-
 ficatur, aut certissimum naufragium. Has geminas flammæ
 nunc Diuos Nicolaum & Hermum nauigantes appellant:
 quæ quid sint, vel quomodo appareant, magna fuit semper
 inter scriptores contentio. Credidit nauigantium nostri tem-
 poris multitudo, cùm Diuos singulatim in auxilium peti: eas
 flammæ esse illos Diuos ad quorum nomina euauerint. A-
 lij, qui rem alijs vestigare voluerunt, inter quos fuit Xeno-
 phanes crediderunt spectra quædam propter timorem mor-
 talium oculis sese offerre, tanquam somnia senum & grotan-
 tium,

rium, quæ à phantasia subministrarentur. Quid enim prohibet in magna animorum trepidatione sensus quoque mirificè perturbari, & prodigiosa quædam monstra apparere? nam turbatorum sensuum comites sunt plerumque horrendæ & admirabiles res visæ. Ego sanè nihil horum esse putaverim, sed vapores quosdam in ignes pertenues ex aere concretos qui suapte natura summa petant malorum & antemnarum: quippe cum totidem visi sint aliquando, quot fuerunt nauigia, at non duo tantum, nam si essent spectra solum quæ pro sensuum perturbationibus apparerent, illud necessario sequeretur, ut non solum aliis minores, aliis maiores, ignes apparerent; aliis plures, aliis pauciores: sed etiam pro affectis corporibus dominantibus humoribus, aliis ignes ardentes, aliis armati homines & dimicantes, aliis beluæ horribiles & admirandis formis viderentur: quoniam ita laborantibus, & malè affectis corporibus hæc videntur in somnis, & aliquando nihilominus vigilantibus. Illi igitur ignes cum gemini apparent, exhaustam prope concretam temperatam materiam significant: cum vnus fuerit ignis, nondum concretam: cum plures, maximam superesse copiam. Isti ignes, si densissimus aër & vaporibus plenus extiterit, ob frequentiam condensatæ materiz, fugantur ab Helena, quæ non nisi ex abundantia ingenti confurgit vaporum. Dicti sunt Castor & Pollux in Deos relati ob beneficia quæ in homines contulerunt, cum multos sceleratos homines de medio sustulerint; & in eos populos quos subjugauerant, singulari clementia sine vsu. Quo autem pacto per hæc mores hominum corrigere conati sunt antiqui? beneficentiam, & liberalitatem in omnes, & propinquorum præcipuè concordiam Diis gratissimam esse demonstrarunt: quare ad has virtutes per hanc fabulam nos hortabantur. at nunc de Æolo.

De Æolo. CAP. X.

A Eolus, ventorum imperator, vel potius (ut quidam putarunt) quæstor, Hippotæ filius fuit, ut innuit Ouidius in epistola Leandri:

Parce præcor, facilemque moue moderatiùs auram:

Imperet Et ipposades sic tibi triste nihil.

Hic Appollonius libro quarto Argonauticorum:

Αἰολοῦ Ἰπποῦ τοῦ πατρὸς κλυτοῦ.

Aeolum Hippotæ filium clarum.

Matrem *Æolo* fuisse *Meneclam Hylli*: *Lyparenfis* filiam memorizæ prodidit *Euthymedus Atheniensis* in libro de *Salfamentis*: at *Eudoxus Cnidius* in libro secundo de ambitu terre, *Ligyam Actoris Caristij* filiam matrem *Aeoli* fuisse maluit, quamvis dixerunt nonnulli non unum tantum *Hippotæ* filium fuisse *Aeolum* vocatum eo nomine, sed etiam filium *Hellanis* cuiusdam *Iouis* nepotem, omnia tamen quæ dicuntur de *Aeolis*, ad unum *Hippotæ* filium referuntur. Nec defuerunt, qui *Iouis* filium putaverint. *Habitavit Æolus* in una ex illis septem insulis, quæ de illius nomine dictæ fuerunt *Æolia*, atque illa *Strongyle* nominabatur, ut ait *Strabo* lib. 6. fuerunt omnes illæ insulæ sub imperio *Aeoli*, atque *Strongyle* dicta est à rotunditate, quæ *Didyma* etiam dicebatur, dicta est & *Lipara* pinguis, & ab igne scatente *Thermiffa*, & *Evo-nyme* sinistra, quia nauigantibus è *Lipara* in *Siciliam* sinistra appareat, & ab arbuttis *Ericusa* & *Phœnicusa*, & *Hera* sacra, alij hanc, alij *Liparam* ob scatentium flammaram frequen-tiam *Vulcani* officinam esse dixerunt. *Memorizæ* prodidit *Callias* in lib. 10. eorum quæ scripsit ad *Agathoclem*, *ἡ ταῦτα καὶ ὕψιστοι ὑψηλότες, ἐστὶ δὲ κακώτερος ἐστὶ δὴ αὐτὸς ὅτι ἐπιπέσει ἐπὶ τῆς ἀεὶ μὲν περὶ αὐτὸν ἐξ ἧς πολὺ εὐρείται φύσις, ὥστε ὅταν ποταμὸς τὸν ἀνεκέντην φάσμα μὲν καὶ ἐξ ἑκείνου μὲν τὸ χεῖματ' ἀπαύροσι λίθοι μεγάλοι ἀναφύονται, γίνονται δὲ καὶ ὅτι καθεὸν συμβαίνει τὸν Ἥραρον ἐραζέσθαι (ὡς λέγουσι) βροχῶν πληκῶν, ὥστε ὅταν σείθῃ καὶ περικύσει καὶ πλείω ἀκρίσθαι τὸν ἄχρον. οἱ καὶ ἐκ τῆς ἐκαστοῦ μύθοι ἀναρροπτεῖται, διὰ τῆς ἐκπύσεσιν, πάντοτε ἰώδεις εἰσὶ καὶ διακεκαυμένοι τῆς ἑρῆς καὶ τῆς ὀσμῆς ἀπὸ τῆς ἡλίου καὶ ὡς δηλῶται: μὲν ἡμέραν δὲ ἐκ τῆς κορυφῆς, ὅταν ἡ ἀλὸς ἀνίστη, ὁραταὶ ὡσπερ μέλαν ἡσθ' τὸν τόπον ὑπερκαίμενοι. Fulla*

hic (in insula sacra vocata scilicet) summam quandam præ-celsam, in qua duo essent foramina ignem exhalantia, alterum quorum haberet ambitum trium stadiorum, è quo multum luminis efferebatur, ita ut splendor ad multum spatium extenderetur, atque ex illa voragine lapides ignis insignis magnitudinis emittebantur, tantisque exaudiebatur strepitus, quo tempore Deum operari contingere (ut aiunt) ut vel ad quingenta & plura stadia sonitus exaudiretur: ad vero lapides ignis, qui ab efflatu emittebantur, rubiginis colore omnino siue violaceo erant ubique recti propter incendium, quorum ea vis erat

ut aspectum & virtutem incensi haberent ad solem, atque per noctem quidem manifestò apparerent illa, quæ spectabans ad Dei opificium: per diem verò in ea summitate, unde flamma erumpebat, apparebat caligo quaedam tanquam nigra nubes, quæ loco illi insideres: Scriptum relquit Pytheas in ambitu terræ consueuisse antiquos rude & illaboratum ferrum ibi deponere, & mercedem siue castis siue securis, siue rei alius, quam vellent, nominantes, deinde illam die crastina accedentes solitos accipere. Alij eum Rhegij Italiæ imperasse maluerunt. Hunc Aeolum ventorum moderatorem & quæstorem nominauit Homerus lib. x. Odyss.

Κείνον γὰρ ταμίην αἰέτων ποίνων Κρητίων.

Ἄ μὲν πανίμβριαι, ἰδὲ ὀρνύμεν' ἐν καὶ δόλιος.

Quæstorem statuit ventorum Iupiter illum,

Cum libet ut si des ventos, & concises idem

Atque vniuersam Aeoli potestatem descripsit Virgilius libro I. Aeneid. in his:

hic vestro rex Aeolus antro

Luclantes ventos, tempestatesque sonoras

Imperio premis, ac vinculis & carcere frenat.

Sic etiam Dionysius de situ orbis:

Τῶσδε μετ' Αἰόλου εἰσὶ πνεύμασι εἰν ἀπὶ νῆσσι,

Αἰόλιε Ἰπποτάδαυ, φιλοξείνη βασιλίῃ,

Αἰόλιε ὅς θνητὰ μετ' ἀδραξίσι ἔλλαγι δῶχεα,

καὶ πνεύμα αἰέμων κλειστόντων θ' ἰσαμβίων τε.

Ἐταυτὰ δ' οἱ ταῖ γ' εἰσὶν, ἐκώλυται ἀδραξίη Πλωταῖ.

Post hanc Aeoliæ sunt insulae in aequore regis

Aeoli Hippotadae, peregrinis regis amici,

Aeoli, adest mirum cui diuum munere donum:

Ventorum imperium, seu perfrens, siue quiescanti;

Sunt illi septem dictæ cognomine Ploæ.

Sic enim Apollonius libro quarto:

Αἰόλον ὅς' αἰέμοις ἀδραξίσι νῆσσι ἀνασσει.

Aeolus, imperitat qui ventis æthere natis.

Nam antè quàm ventis Aeolus imperaret, dicta sunt multa accidisse ventorum certamina, quæ vrbes frequentissimas ac regiones deuastarint: qualia fuerunt illa, quæ tantopere mare infestant, ut Siciliam ab Italia seijunxerint, & cum prius nullum esset mare mediterraneum, vis tempestatis in Oceano orta per quoddam spatium terram discedit, vnde aqua per Calpen ingressa mare quod est intra terram fecit, ob de-

pressam regionem, Africamque ab Europa determinauit: vt in his Valerius Flaccus libro primo Argonauticorum:

*Has nimbi, ventique domos & naufraga seruas
 Tempestas, hinc in terras latumque profundum
 Effuger, hinc olim solict miscere poliumque
 Infelixque fratrum (neque enim tunc Aeolus illis
 Rector erat, Libya cum rumperet aduena Calpen
 Oceanus, cum sters Siculos Oenotria fines
 Perderet & mediis intrarent montibus unda)*

Nam per Oceani tempestates disruptis montibus qui terram includerent ab impetu Oceani in occasum ad columnas Herculis, mare factum fuit, quod terra ibi esset depressa, ac montes facti sunt insulae, quis hoc planè negare ausit propter antiquitatem? Dicuntur sex filij ac totidem filiae fuisse Aëoli, inter quos Magnes, Aethlius, Iocastus, Canagra, Beticus, Arne, Pheræa, neque plura nomina filiorum Aëoli me legisse memini Hippodamæ: at aliorum Aëolorum fuerunt, Macareus, Athamas, Sisyphus, Misenus, Iphiclus, Salmo-neus, Cephalus, Criticus, Alcione, Canace. Vocati sunt autem venti Thracij, quod è Thracia spirare putarentur: fuit enim Dionysophanis sententia, quod hoc locus esset in Thracia, è quo erumperent venti, vnde fabulati sunt postea ventorum in Thracia esse domicilium, vnde ait Homerus libro 2. Iliadis:

Βορέης κ' Ζεφύρος, καὶ τὸ Ἐφάνδρος ἄνεμος.

Thraciis Boreas Zephyrusque fremebat ab oris.

Et Horatius libro primo Carminum:

Iam veris comites ique mari: imperant,

Impellunt anime litura Thracie.

Quidam tradiderunt Aëolias insulas omnes propè esse pares, atque ambitum habere maiorem centum & quinquaginta stadiorum, quæ per tantundem spatium distarent à Sicilia: habere diuina sunt scaturigines ignium & hiatus subterraneos qui illuc vsque peruenirent, ac desertæ fuerunt per quoddam tempus, donec Liparus Ausonis filius per disensionem cum fratribus, illuc aduentauit cum nauibus & magna manu militum ex Italia, & Liparam à se dictam habitauit. Huius iam senescentis filiam inquitit Aëolum Hippodamæ filium duxisse Cyanen nomine, & acciuisse vndique colonos; quare non solum Lippara, sed omnes sunt habitatæ: quibus

quibus addiderunt, Aeolum in Deos & hospites benignum, in subditos iustum fuisse, ac rerum bellicarum non ignarum, & omnis humanae prudentiae participem: quippe qui etiam vela in usus nauticos excogitavit. Habuit filios Xuthum, Androclum, Pheremonem, Iocastam, Agathyrum, Atyochum, ut alij tradiderunt: qui etiam cum praedicere ventos solitus esset e varietate efflatorum ignium, dictus est quae stor ventorum ut diximus.

§ Tot sunt ea quae de Aeolo tradita sunt ab antiquis: nunc quae ratio illos compulerit ad has fabulas fingendas inquiramus. Memoriae igitur prodidit Isacius Aeolum hominem fuisse astronomiae peritissimum, & illam scientiam praecipue exercuisse, quae pertinet ad naturam ventorum, ut prodesset nauigantibus. Praedicebat igitur vel cum Sol tauro propinquaret, exempli gratia, quae maris futura esset tempestas, aut quae benignitas caeli, & quo die quave diei hora: vel quamdiu perduraret Zephyrus, si talis aut talis spiraret: aut si alius ventus sub exortum canis, aut alterius signi caelestis exoriretur, aut etiam diebus criticis, quintis scilicet, septimis, & aliis huiusmodi ab ortu servatis. Ea de causa effectum est, ut illum ventorum esse regem dicerent, sicut Amalidem, & Protoclum, & Protocreontem dixit Orpheus: hi enim quos vellent ventos, dicebantur in virem includere, & emittere quos vellent spirare. Scriptum reliquit Strabo libro primo, Aeolum dictum fuisse regem ventorum, quia per fluxum aut refluxum aquarum, cum habitaret in locis asperissimis & difficillimis, nauigantibus futurae tempestatis, ac surgentium ventorum signa multo ante praedixerit, quae cum ad praedictum tempus evenirent, credidit vulgus mortalium ventos esse in Aeoli potestate. quos posset, cum liberet, emittere. Videbatur enim admirabile quidpiam ac prope diuinum, posse venturas temporum mutationes multo ante praevideri. Ad ramentum fieri posse comprobavit Thales Milesius, ubi anni fertilitatem & copiam oliuae: tum in futurum annum praevidisset, ut ait Diogenes Laertius in eius vita. Magna est omnino vis ac prope diuinae sapientiae non solum in praedicens rebus futuris, sed etiam iis faciendis, quae nullo humano ingenio fieri posse videbantur. Verumtamen cum pauci sint omnino sapientes, multique haberi cupiant, cum sapientes male imitentur, vel conuitiis etiam insectentur sapientiores,

idcirco effectum est, ut illa falso dicta putentur ab Empedocle, & non sine risu ab insulis audiantur, in quibus ille diuinam vim sapientiae ita explicauit:

Παύσης δ' ἐκκαμάτω κίμωνι μῦθος, οἳ ἴθι γαίης
 Ὀρνίμβροϊ, πτωχῶσι καταφθινύθουσι κρήνησιν:

Κὶ πάλιν, ἡ κ' ἐπέληθε παλίνπτε πλούτου ἰπάξεις.

Στάσης δ' ἐξ ὀμβροῖο καλῶν κέρων αὐχμοῖ

Ἀνθρώποις, στάσης δ' κ' ἐξ αὐχμοῖο θέρειν

Ἐδύμετα δειδρυόδρηπτα τὰτ' ἀγίειε ταδύσονται,

Λήξει δ' ἐξ αἰθέρο καταφθινύθου μῦθος αἰθέρος.

Placabis ventos, qui terras flamine verrunt

Omnia vastantes, rursus, si foris libebis,

Flamma consurgens: pluuia pendentur ab agris,

Cum fuerint nimia; induces & rursus easdem,

Si libeat: pronas fistes & fluminis undas,

Tartareis animas idem reuocabis ab umbris.

Lucida parebis sapientiae vis aetheris alti,

Verum haec narratio ad historiam pertinet. Alij qui rerum naturalium occultas vires perferuntur, dicunt quod si quis utrem e pelle delphino detracta fecerit, illamque penes se habeat, poterit per quasdam ceremonias obtinere ut spirer quicumque ventus ille voluerit, atque solus ille spirabit: unde illa finxit Homerus de ventis ab Aeolo datis Vlysi. Quod attinet ad mores, Aeolus est vir sapiens, qui ira moderatur pro opportunitate temporum, & praesentium negotiorum, quando nunc simulare iram, nunc dissimulare utilissimum est: id autem putatur ventos reire nare & emittere cum libuerit. Haec autem varietas morum Aeolo nomen dedit. Sunt omnes sane affectus utiliter hominibus ab ipsa natura concessi, quippe cum in ita non mediocriter conferat ad corrigendos mores, si nimium non inualuerit, quae si nulla esset, omnem iniquitatem aequo animo aliquando ferremus, neque tam studiosè damna à nobis propulsaremus. Sed omnium rerum utilis est mediocritas, & omnibus adhibenda moderatio: quae si nulla extiterit, tunc pessima est ita omnium animi affectuum & in furorem denique conuertitur. Sic autem nos ventorum Aeoli iram expressimus, cui nisi in principio quis restiterit, mox tanquam caecus ad multa parum decora rapitur, ut est in lib. 4. Venationum:

non mulcens dulcia verba

Sylus-

Syluestres animos, nullusque admittitur illis
 Orator: laxis furiaque vagantur habenis,
 Vt grauis Aeolio cum ventus profilit antro
 Totus in arua ruens, & sylvas sternit opacis,
 Flaminibus rapidis immensus murmurat ether.
 Tum neque velinole puppes neque nubila caeli
 Contra stare valent, conuoluens omnia secum
 Viribus Hippotade nullis frenatur, & illum
 Non tenet imperium Regis: nul audis; ac vnus
 Est cordi fragor, & strages, & murmur, & ira.

Aeolum igitur Regem, huc rationem, oportet his motib. ani-
 morum imperare; siquidem qui irae non imperauerit, ille irae
 non sine poenitentia postea seruiat necesse est. Deinde ista fi-
 cta fuerunt illa etiam de causa ab antiquis, quia demonstrare
 volebant nihil sine diuina prouidentia contingere cum ven-
 ti etiam rerum omnium leuissimi & maxime inconstantes
 suum habeant moderatorem. Alij putarunt per haec incitatos
 fuisse nauigantes ad percipiendam naturam ventorum &
 tempestatum, cum possent omnes multo ante haec significare
 & intelligere, quorum signa nonnulla praevia sint tempesta-
 tum, qualia sunt ea quae scripsit Aratus & Theophrastus de
 signis aquarum & ventorum. At nunc de Borea dicamus.

De Borea. CAP. XI.

BOREAS autem e quibus parentibus ortus sit, fabularum
 diuinentores non tradiderunt, quod ego legerim, nisi quod
 in Thracia habuerit domicilium. Fabulati sunt antiqui Ori-
 thyiam Erechthei Athenarum Regis filiam virginem fuisse
 forma praestantissimam, quam cum Boreas colligentem flores
 iuxta fontem Cephisum vidisset, eius amore incensus illam
 rapuit, & in Thraciam deportauit, veluti scriptum fuit a Choe-
 nilo. Alij dixerunt apud Ilissum celeberrimum Atticae flumi-
 nium fuisse ludentem cum caeteris virginibus, ut ait in Acu-
 ticis Paulus, quod etiam testatur Dionysius in situ orbis:

Νῆρθε γὰ μὲν Ἰσθμοῦ, κεδε αὐγὰς, ἄλμυρον οὐδ' ὕδατος.

Τὸ δὲ διὰ, θεομοσίης φέρεται ποτὶ Ἰλίσσῳ.

Ἐνθεν καὶ Βορέης ποτ' ἀνιέρπεισιν Ἀσπίδιμαρ.

Cecorypis est tellus supra Isthmum. Solis ad ortum,

Ilissus per quam diuinum flumine fertur,

Vnde tuis Boreas raptum grauis Orithyiam,
Scripsit Ouid, lib. 6. Metamorph. Orithyiam fuisse in regio-
nem Ciconum deportatam, & ibi celebratas nuptias Boreæ,
& geminos peperisse filios, vtest in his:

Nec prius aerij cursus suppressit habenas,
Quàm Ciconum tenuit populos & mœnia raptor.
Ilic & gelidi coniux Aëtea tyranni,
Et genitrix facta est partum enixa gemellos.

Simonides tamen poeta non ab Ilisso, sed à Brilisso raptam
fuisse Orithyiam putauit, & ad petram Sarpedoniam Thra-
ciæ deportatam, non procul ab Æmo monte. Memoriz pro-
didit Herodotus in Polymnia, iussos fuisse Athenienses ab
oraculo, cum Xerxes ad deuastandam Græciam cum innume-
rabili propè classe trajiceret, generum Boream in auxilium
vocare, qui vehemens in classem Persarum irruit, ac multa
nauigia submersit, quare debilitatæ fuerunt vires hostium.
cum verò in Thraciam Orithyiam abstulisset, ibique habitauit,
Thracius Boreas vocatus est ab Euripid. in Cyclope.

Όταί ἢ Βορέας χιόνα Θρήκιον χέη.
Δορεῖσι θεοῖσι σόμω περιβαλὼν ἱμόν.

Boreas ubi nivesque fundit Thracius,
Corpus meum ego ferarum pellibus.

Hunc in antro habitare solitum scripsit Callimach. in lauzæ
crum Deli;

Ἡμῶν ὁ ὑψηλῆς κορυφῆς ἐπὶ Θρήκιον Ἄϊμον.
Θύρῳ Ἄρης ἐφυλασσὸν σὺν ἱντίσι τοῖς δὲ οἱ ἱππῶν
Ἐπιμύχην Βορέας ἀπὸ ἀπὸ κωλύοντο.

Threicij residens sublimi versice in Æmi,
Mars seruabat equos, atque arma nisentia: equique
Hic stabulantur Boreæ frigentis ad antrum.

Boeræ filias fuisse scribit Callimachus in eodem hymno V-
pim & Laxo, & Hecaergen:

Πρώται τοῖς παῖσι ἔνευξεν δῶτο ξανθῶν Ἀριμωσῶν
Ὀὕτως τις Λοξά πε, καὶ δαίαν Ἐκείρη.
Θυγατέρες Βορέας, καὶ ἀστῆς οἱ πῖτ' ἀριστοῖ
Ἡθῶν.

Namque Arimassorum primæ è regione tulerunt
Vpisque, Loxoque, Hecæрге annoσα rigenii
De Borea nata: præstans & robore puβes
Inde Mares.

Memoriae proditum est à Cleanthe in primo libro de motibus Boream rapuisse Chlorim quoque Arcturi filiam, atque illam in collem Niphatem asportasse, qui postea, Thorus Boreae vocatus fuit, antequam diceretur Caucasus, de qua filiam suscepit Hyracem. Fabulantur Chionem praeterea & Zetem & Calaim natos fuisse ex Orithyia, qui vna cum caeteris Argonautis in Colchos nauigarunt, de quibus ita meminit Apollonius libro primo:

Ζήτης αὖ Κελαιὸς τε Βορηῖοι ἦν ἑξ Ἰκοντα.

Ὅς ποτ' ἐρεχθίδε βορῆν τίαν ἠδύδα
ἔχευεν Ἐρχίη· δυσχεμερῆς ἐνδ' ἀρετῆν γὰρ

ἔφηνεν· Βορῆν· αἰεὶ· ἴατο κινεσμένον·
Ἰλιον δὲ παρ' ἐξείδ' ἕρπον' ἐν δινούραυ·

καὶ μιν ἔγει' ἐκείνην καρποδονίαν ἔειπε πύρρον·

κλειῶνι ποταμῶν ἄρ' ἔργον ἔβη γένον·

Ἀργαῖοι· ἐδάμασαν ἄρα ἰστίαν κελύφας·

Zetes & Calais Borea de semine nati

Rursus, Erechthide peperit quos Orithyia

Veloci Boreae, rapuis quam Cecropis agro

Ducem choreas Ilissi ad fluminis undam.

Hanc Sarpedoniam ad petram tulit inde vocatam.

Qua fluit Erginuu vitrea perlucidus unda

Sulcepit Boreas praeterea ex Orithyia Cleopatram, quae postea

Phineo nupta Cramben & Orythum & Hemum illi peperit, vel,

ut alij maluerunt Thyrum & Maryandinum, quam Arplicem, at non

Cleopatram vocarunt. Hos scripsit Phonodicus Boreae filios

ad Argonautas ex Hyperboreis adisse, at Herodotus e Dau-

lide. Atunt praeterea celesterrimos fuisse omnium Boreadas, fa-

cultatremque habuisse volandi, ut testatur Theognis in his:

Νεώτερον δ' εἰναι πέδας ταχέων Ἀρπυῶν,

καὶ πέδας Βορῆς, ἧδ' ἀπὸρ εἰσὶ πέδας·

Si magis Harpyiis sis velox, vincere possis

Et natos Borea haud pes quibus utiliser.

Cum venissent igitur cum caeteris principibus Colchicae ex-

peditionis ad Phineum, Harpyias a mensa Phineici profugz-

runt, a quibus Plotae insulae Strophades vocatae sunt. Hi po-

stea caesi fuerunt ab Hercule in partione munerum, quae ab

Iasone illis heroibus, qui secum nauigarunt, data fuerunt, ut

quidam putarunt, inter quos fuit Stesimbrotus, alij quia na-

ae in Mysiam redire nollent ab Hercule caesos fuisse maue-

runr. Semus, quia cursu vicissent, per inuidiam ab Hercule
 caesos tradidit. Nicaner Colophonius, quia Boreas sibi tem-
 pestatem in insulam Con immisisset, cum reuerterentur, ab
 Hercule ob iram trucidatos putauit, at non à generis Leucip-
 pi. Neque plura de Borea memorantur ab antiquis. Scripsit
 Hesagoras in rebus gestis Megarensium Boream, qui Orithy-
 iam rapuit, non ventum, sed iuuenem fuisse Strymonis filium
 ita vocatum, qui cum illam in matrimonium à parentibus im-
 petrare non posset, ad rapinam se accinxit, raptamq; in Thra-
 ciam deportauit. Quamuis alij non à Borea, sed à populis
 Thraciæ Boreæ nomine raptam fuisse putarunt, vt ait Ouid.
 in Epist. Paridis:

Nomine ceperunt Aquilonis Erechubida Traces,

Tuta tamen bello Bissonis ora fuit.

Alij deiectam fuisse Orithyiam è præcipiti loco in Ilissum
 fluuium existimarunt, quæ cum nullibi post inuenta sit, lo-
 cum dedit fabulæ, quod eam amatam Boreas in Thraciam af-
 portasset. Quod Harpyas à mensa senis Phineci expulerint,
 crediderunt nonnulli Harpyiam & Erastiam filias fuisse eius
 senis, quæ cum parum honestam viuendi rationem comple-
 terentur, paternas facultates immodicè exinanirent, domum-
 que paternam turpiter exhaurirent. Has ambas cum filij Bo-
 reæ secum abduxissent, putati sunt Phineum egestate fame-
 que liberasse. Quid contineatur sub hac fabula præter histo-
 riam, non reperio. Atque locum aliquem doctioribus etiam
 relinquo. At nunc de Scylla dicamus.

De Scylla & Charybdæ.

C A P. XII.

Scylla & Charybdis, monstra infesta nauigantibus maxime
 fuisse. Fuit igitur Scylla Phorcynis & Hecates filia, vt sensu
 Acusilaus: vt verò Homerus, Crataeis, fuit eius mater, quæ ta-
 men eadem est, vt Appollon. Acusilaum fortasse secutus scri-
 psit lib. 4.

Ἡ δὲ Σκύλλης συζυγεὶν καθ' ἑμῶν ἴσασται,

Σκύλλης Ἀύσηυίης ὀλοφροῦσθ', ἢ τῆς Φόρκυος

Νυκτοπόλιθ' ὁ' Ἐκείτη τῶν τε κλειῶσι Κραταίης.

Horrendum aut antrum Scyllæ concedere iuxta

Aufonie Scyllæ Phorci de semine nasci,

Noctinæque Hecates, qua dicitur una Crataeis.

Chari-

Chariclades verò in Cathena, Phorbantis & Hecates filiam fuisse tradidit, Stesichorus Lamiae. Timæus lib. 21. historiarum non è Phorcynè, sed è Typhone natam fuisse asserit: alij è fluuio Crati. Fuerunt qui dixerint Scyllam fuisse olim filiam Nisi regis Megarensium, quæ capta amore Minois, patris purpureum capillum, quò incolumi ille mori non poterat, vt respondit oraculum, clam abscidit, patremque ipsum & Nisæam ciuitatem Atheniensibus prodidit, nam cum Athenienses Nisi fines hostiliter inuasissent, ceperunt nonnulla oppida subitis incursionibus, ipsumque Nisum in urbem Nisæam incluserunt, & obsederunt, vt ait Pausanias in Atticis, & Strabo libro 8. Fama est igitur Minoem illam in profundum maris deturbasse odio prodicionis, quare in monstrum marinum versa sit. Alij dicunt illam desperatione captam cum à Minoe neglecta relinqueretur post prodicionem se in mare præcipitasse & Deorum ira canes additos esse vt illam in monstrum versam assidue lacerarent. Fuerunt tamen qui duas fuisse Scyllas dixerint, alteram Phorci, alteram Nisi filiam: atque hanc postremam post casum capillum cum illam pater insequeretur, in cirium fuisse conuersam, patrem in halæretum, aues inter se infensas, vt in lib. 2. Georg. ait Virg.

Apparet liquido sublimis in aere Nisus

Et pro purpureo penas dat Scylla capillo:

Quacunque illa leuem fugiens secat aera pennis,

Ece inimicus atrox magno stridore per auras

Insequitur Nisu: quæ se fert Nisus ad auras.

Illam leuem fugiens rapim secat æthera pennis.

Pausan. in Corinthiacis Scyllam Nisi filiam neque in auem mutatam scribit, neque in monstrum marinum, quæ patrem Minoi prodidit, neque à minoe vxorem ductam, vt sibi promissum fuerat, sed ipsius Minois iussu in mare dejectam, quæ maris vndis agitata sit, donec ad Scyllæum vocatum promontorium sit delata, vbi tamdiu insepultum iacuit cadauer, quamdiu à marinis volucibus voraretur: vnde locus datus fuit fabulæ, quare ita ad illud alludit Ouid.

Filia purpureum Nisi furata capillum,

Puppe cadens nauis facta refertur auis.

Zenodorus libro 3. Compendiorum suspensam fuisse inquit Scyllam de prora nauis, in qua vehebatur Minos, & per mare tractam, donec ita interierit. Scyllam verò, quæ dicta,

est Phorci filia, præstantem forma corporis mulierem fuisse memorant, quæ cum Neptuno concubuerit: qua re cognita pharmacum Amphitrite in fontem, in quo se leuare Scylla consueuerat, iniecit, eamque in furorem actam cum se in mare præcipitasset, in monstrum marinum conuertit, vt scripsit Myro Priæcus lib. 5. rerum Messeniæcarum. Alij fabulari sunt Scyllam rem habuisse cum Glaucō, quod ægrè ferens Circe, quæ illius amore tenebatur, pharmacis fontem, in quo lauari Scylla consueuerat, infecit; quibus illa pube tenus in varias formas mutata sit. Scylla igitur sua deformitate territa, amissæque formæ desperatione capta, se in mare præcipitauit: quare locum dedit fabulæ, vt ait Zenodotus Cyrenæus. Scyllæ formam ita describit Isacijs, ἢ μὲν κεφαλὰς ἔχον, καὶ μὲν, καὶ δύο καὶ τρεῖς, ἢ τεσσάρων, ἢ πέντε, ἢ ἑξακοντα. Sex habens capita: erunt canis, leonis, Gorgonis, balæne femine: pedes autem duodecim, qui idem aliorum sententias secutus, diuersam formam illi tribuit. Alij dixerunt oculorum tenus Scyllam pulcherrimam fuisse mulierem, at sex habuisse canum capita, reliquam corporis partem fuisse serpentem. Homerus lib. μ. Odyssææ & capita sex, & duodecim pedes illi fuisse scribit, & singula capita habuisse tres ordines dentium, vt est in his:

Εἶδ' αὖ δὲ τὴν Σκύλλην νῆας δειδὼν λελακίσα:
 Τῆς ἠτοῖ φωνὴ μὲν ὅση σκύλακος, ἢ κελῶν
 Τίνεσσι αὐτὴ δὲ αὐτὰ πῆλαρ κελῶν, εἶδ' αὖ καὶ τίς μιν
 Ἰνδύσσει ἰδὼν, εἶδ' αὖ εἰ θεὸς αἰπιάσσει.
 Τῆς ἢ τοὺς ποδῶν εἰσὶ δὲ δώδεκα, πάντες ἀγροί.
 Ἐξ δὲ τὴν οἰ δειδὼν κελῶν μὲν ἐν τῷ ἑκάστῳ
 Σαρδάλην κεφαλὴν ἐν τῷ τρίτῳ οὐδὲν,
 Πυρροὶ δὲ θάλασσαν, πέντε μὲν κελῶν θανάτοιο.
 Hoc habitabat grauiser lacrans at Scylla profundum,
 Cuius vox similis catulis, monstrumque verendum,
 Ipsa grauis pestis, non si Deus obuius illi
 Qui fieret, posset letari, nilque iuere.
 Namque pedes illi bissexeni, collaque longa
 Sunt sex huic, caput horrendum que singula monstrant,
 Dentibus est ordo triplex, illique frequentes,
 Et semper nigre mortis v. stigia seruant.
 At Virgilius lib. 3. Aeneid. aliter eius formam descripsit in his:
 At Scyllam eacis cohibet spelunca latebris
 Ora exerantem, & naues in saxa trahentem.

Prima hominis facies, & pulchro pectore virgo

Pube tenus; postrema inmani corpore pistrix,

Delphinum caudas viro commissa luporum.

Fabulati sunt praeterea hanc oculos igneos habuisse, & adeo longa colla, ut vel longinquas naues ad se posset attrahere; Quare ita scripsit Apollon lib. 4.

Μήπως σμυδαλέοισιν ἐπιείασα χύουσι

Λικιδῶ ἠρώων δηλήσεται.

Ne forte horrendis maxillis concisa ledas

Delectos heroas.

Fabulantur igitur quod quicumque appulisset eo, faciebant naufragium, hominesque ab iis canibus qui erant circa pu- denda Scyllæ, vorabantur, ut testatur Virgilius in Sileno:

Quid loquar? aut Scyllam Nisi, aut quam fama secuta est,

Candida succinctam latrantibus inguina monstros,

Dulychias vexasse rates. & gurgite in alto

Ab limidos nauas canibus lacerasse marinis?

Charybdis item voracissima mulier dicitur fuisse, quæ cum furata esset nonnullas boues Herculi boues Geryonis abi- genti, à Ioue fulmine iacta fuit, & in illud monstrum marinum versa. Alij tamen ab Hercule cæsam fuisse maluerunt, & à Io- ue in monstrum conuersam. at Ifacius Mnaseam Patrensem in nauigatione secutus furtum hoc Scyllæ tribuit, qui illam ab Hercule cæsam fuisse scribit, patris vero Phorcynis opera postea in lebere subiectis lampadibus coctam reuixisse. Hæc ea sunt ferè omnia quæ de Scylla & Charybdi, periculosis ma- ris Siculi scopulis, ab antiquis memorantur. Describuntur ita illi scopuli ab Homero lib. μ, Odyss.

Οἱ δὲ δύο σκοπελοὶ, ὁ μῦρ ἕχοντι κρυὸν ἰχθύες

ὄζειν κορυφῇ ἰστέλη δὲ μιν ἀμυγδαλίνας

Κυάνην, τὸ μῦρ ἂ ποτ' ἐρωεὶ ἢ δὲ ποτ' ἀΐδρη

κείνη ἐχθ' κορυφῶν, ἂ τ' ἐν θέρεϊ, ἂ τ' ἐν ὄπωρῃ

οὐδέ κεν ἀμβλῆν βροτῶς ἀΐηρ, ἢ χαταλάει,

οὐδ' εἰ οἱ χεῖρες γὰρ εἰκόσι κ' πόδες ἦεν.

Hi duo sunt scopuli, præacuto vertice calum

Nic adit, assidue regitur qui nubibus atris,

Nulla serena dies hic est, non tempore messis,

Nec quando apricis sument in collibus vnae.

Nec se viginti manibus, pedibusque vir vllus

Scandere nitatur, poteris non inde redire.

cium, & pro situ rei collocatae, multa sunt quae aliam atque aliam formam, vel plantae vel animalis, vel regionis praeseferant. illud autem ita esse declaravit his verbis Apollinij Rhodij enarrator, quod etiam scriptum fuit ab Agatharclide lib. 7. *τερον Ευρωπιχατων ἀρωθησαν δὲ ὄντι ἡ Σκύλλα, ἔχειν εἰς θάλασσαν, ὀμάλωμα καὶ ἀφρόσποντον ἔχει γυναικός. καί τινος τὴν ἀκροσπίδα εἰς στήθεα πολλὰ καὶ μεγάλα, ἔχεισσι καί τις τῶν καὶ ἀπὸ τῶν οὐθάλιαστα θηρία μάλιστα.* Et ne omnia Graeca hic ascribam, sententiam tantum ita explicabo: Scylla promontorium est in mari prominens, forma facieque muliebri, sub ipso promontorio petrae sunt ingentes & complures, quae locos concavos & speluncas habent interioribus, in quibus habitant ferae marinae. Quaecunque igitur navigia compulsa fuerunt ab undis vel à tempestate in Charybdim, ibidem submersa ab ipso mari absorbentur. at quae ab undis Charybdidis agitatae rursus & compulsae in asperas & latentes Scyllae petras irruerint, quassantur & dirumpuntur, postea ferae illae monstraque marinae multiplicia exeuntia, homines è nauibus colligentes edunt. Quidam diligentius rem explicantes maris trajetum septem stadiorum esse inter Italiam Siciliamque tradiderunt, qui *πέδμα* siue fretum fuit appellatus. atque ex tribus Siciliae promontoriis Lilybaeo, Pachyno & Peloro, Pelorus Italiam prospicit, sub quo sita fuisse dicitur Charybdidis, ex huius regione Scylla fuit in Italia sub alio promontorio ex illa Italiae parte in mare prominente, quod similitudinem ac speciem haberet mulieris. Dicta est Scylla à poetis habere canes, qui è lateribus pectoreque promineant, & interimant nauigantes, quoniam ex inferiore loco, è concavitate saxorum scilicet, in qua latent, exeuntes, seque superius ex eius latere extolentes, exire è pectore ferae illae videantur. fuit igitur scopulus, & profunditas aquarum, & forma eius scopuli, quae fabulae locum dedit. Cum Hercules iuxta haec loca nauigasset, magnamque partem illarum bouum quas secum veherat, amisisset, dictus est interemisse Charybdim, quia machinis quibusdam locum illum expurgauit, & in posterum nauigabilem fecit, ita ut neque Scyllae neque Charybdidis vllum ad posterum vestigium manserit. dicta fuit autem Scylla *ὄντι τῶν σκυλῶν*, à spolizando scilicet, vel à *σκύλλειν* vexando: quamuis *ὄντι τῶν σκυλῶν*, à catulis quidam putarint, at Charybdidis *ὄντι τῶν χάρυβδων* ab hiando, & *ρίσιδω* forbeo, nominata est.

¶ Ego sanè virtutum vitiorumque naturam sub hac fabula contineri crediderim, quia cum inter duo pericula nauigetis qui ex altera parte Scyllam, ex altera Charybdim habeat, solus denique tutus & incolumis euadit, qui neutri horum periculorum magis adhæserit: hoc quid aliud significat, quàm quod scribitur ab Aristotele in Ethicis virtutem esse medium duorum extremorum, quæ ambo sunt vitanda? Vt autem vitia deuitaremus extrema, his partim scæmineas formas vt inuitantibus ad se, tribuerunt, partim figuras immanissimarum ferarum: quippe cum eò accedentibus calamitates proponerent, & vitæ ac facultatum iacturam, cum canes, & varia monstra horribilia his adiunxerint, quæ inhærentes vorarent. Nam quid aliud est vita mortalium quàm assidua inter varias molestias & illegitimas voluptates nauigatio? is autem vnus, qui sanctè pieque vixerit, & qui vitia vtrobique existentia deuitauerit, incolumis in patriam, quod beatarum est animarum post hanc vitam consilium, cui præest Deus, peruenire poterit. Sed quoniam in errores aliquando collabi omnibus facile est, & plerisque contingit, si quis illis scopulis appropinquare continuo est inde totis viribus recedendum. nemo est enim ex omnibus hominibus qui non ab ipsa natura ad voluptates incitetur. Idcirco poetarum omnium præstantissimus Homerus multis amissis inde vix abnuigantem fecit Vlysseni; quia pauci sunt viri fortes in periculis: & multo pauciores prudentes, vbi semel voluptatum facti sunt captiui, ne ab illis postea explicare se facile possunt. Dicitur Scylla in hoc monstrum à Circe conuersa fuisse, cum mulier esset pulcherrima, quod omnes qui declinant à ratione, rectoque viuendi instituto, brutorum animos induant. Quid enim Circe esse dicebamus? an non titillationem naturæ ad voluptates incitantem? cum vellent igitur demonstrare antiqui (vt summatim dicam) plenissimam esse difficultatem & periculorum vitam humanam, nauigantique inter duos grauissimos scopulos simillimam? quæ si parum sapienter gubernetur, voluptatibus allecti homines in maximas miseras incidens; hæc de Scylla & Charybdi excogitarunt: quæ iucundissimis narrationibus & fabulosis vestigiis, vt qui parum salutis suæ alioquin essent studiosi, saltem suauitate figmentorum ad audiendam vitæ rectè instituendæ rationem allicerentur. Alij crediderunt hanc fabulam ad

mode.

fuit vxor Hyriei, cui pellis illa seruanda data fuit. Scriptum reliquit Dorion in libro de piscibus, Orionem fuisse Neptuni & Brylles Minois filia, quæ sententia fuit etiam Hesiodi. Pherecydes Neptuni & Euryales filium inquit. vt ait Apollodorus libro primo Bibliothecæ. At Zetzes, qui commentarios in Hesiodum scripsit, Orionem inquit fuisse Hyriei & Brylles filium, quæ Brylle fuit Minois. Quòd autem venator fuerit Orion, testantur nomina ipsorum canum, quos ille in venationes alebat: nam nisi venator fuisset nunquam probabile videretur, nisi fuisset infans, vt Leumelænam, Mazam, Dromia, Cissetam, Lampurim, Lyctoionum, Proophagum, Arctophonum, aliosque complures canes aleret, qui illius commemorantur. Huic sororem addiderunt Candiope. Nicandri verò enarrator Oriem, non Hyrieum vocauit Orionis patrem. Fabulantur hunc munus à patre Neptuno impetrasse, vt tam super undas, quàm super terram posset incedere. Alij tamen tantæ fuisse magnitudinis senserunt, vt nulla esset tanta profunditas, è qua non humeri saltem extarent è mari, quàm sententiam secutus Virgilius ita scripsit libro decimo:

Quam magnus Orion,

Cùm pedes incedit medijs per maxima Neres

Stagna viam scindens humero superiminet undas.

Qui cum postea in Chium ad Oenopionem venisset, Aerope illius vxorem vitare conatus est. Id grauitet ferens, Oenopion comprehenso Orioni oculos effodit, & mox extra suam regionem eiecit: qui postea in Lemnum profectus à Vulcano perbenigne excipitur. tum Vulcanus eius miseris Cedalionem vnum è famulis Orioni ducem viarum dedit, qui in Orientem ad Solem profectus ab eo sanitati restitutus est, ac lumen recuperauit. Deinde contra Oenopionem arma suscepit, quem in eius auditum aduentum ciues sub terra occultarunt. hunc vbi non speraret se amplius posse inuenire Orion, in Cretam contendit, vbi venationi operam daret. Enimvero non in Aerope solum vxore in Oenopionis, qui fructus esset tentatæ per vim alienarum mulierum pudicitia experiri voluit: quem fabulantur Pleiades Atlantis & Pleiones Oceani filias vnà cum illarum matre persecutum in Bœotia per quinquennium assidue, quibus etiam potitus esset, nisi per Iouis misericordiam à quo precabantur

caebantur auxilium, inter sidera fuissent relata: Dianæ quoque, cum unâ venaretur, ajunt vim inferre voluisse, quare illius iussu occisum fuisse, ut in his testatur Euphorion: *οὐρανῶν δὲ τῶν ἀστέρων, ἀπέχεσθαι ἀπὸ τῆς Δίατα Διᾶς. ὁρμηδένια δὲ ἡ Δία ἐπέδωκεν ἐν τῷ τῆς σκορπίου, ὅς αὐτῷ πλῆγας ἐπέδωκεν ἀπὸ τῆς ἀσπίδος.* Cum vero una cum Diana venaretur illi vim inferre conatus est. At Dea irata scorpionem e terra excitavit, qui illius talum percussit interemis. At Horatius libro tertio Carminum illum ab ipsa Diana ob tentatam pudicitiam sagitta cæsum fuisse scribit in his:

Et integræ

Tentator Orion Dianæ

Virgine dormitus sagitta.

Alij fabulati sunt, inter quos fuit Diocles in lethiferis pharmacis, Orionem puerum insigni forma fuisse à Diana amatum, quæ etiam illi nubere decreuerat: quippe cum Aurora etiam dicatur illum raptum ob formam in Delum asportasse, Id cum Apollo grauer ferret, frustra que sororem sæpius reprehendisset, nactus est satis aptam ita opportunitatem Orionis occidendi. Nam cum aduenientis Orionis caput prominens ex vnda longinquum Apollo vidisset, proposito præmio artis contendit cum sorore quod non attingeret illud signum sagittis: at illa ostentandæ artis studio accensa sagittam in fronte Orionis infixit, quare postea cognita dolore commota impetravit à Ioue ut ille inter sidera referretur. Corinnus autem Delius qui Tanagræum fuisse inquit Orionem, multaque loca mansuefecisse, & venenatis animalibus expurgasse, hunc idcirco interiisse memorat, quia inter venandum cum Latona & Diana gloriaretur, quod nullum animal ferum ipsum vitare posset: ea re Deæ indignatæ dicitur scorpionem excitasse, à quo occideretur: qui sub saxo quodam latuit, donec eò accederet Orion. Est enim scorpionum consuetudo ut sub saxis lateant, sicut Sophocles ait in captiuis:

Ἐν παντὶ γὰρ το σκορπίου σφραγισθὲν λίθος.

Saxo sub omni deliiescit scorpium.

Tum verò cum pedes Orionis fortè saxo appropinquasset, ab eo scorpio ictus interiit, ac demum Dianæ misericordia inter sidera & ipse & scorpium relati fuerunt. Quidam maluerunt occisum fuisse à Diana, qui illam inuitasset ut disco

secum luderet. Alij quia vim Opi vni è virginibus, quæ Dianam ex Hyperboreis secutæ fuerant, inferre voluerit, à Diana confixum sagittis existimarunt, vt ait Apollodorus libr. Neque verò ipfius solum Orionis magna fuit arrogantia, sed etiam Side eius vxor dicitur ausa fuisse cum Iunone de forma contendere, quare ad inferos fuit ab illa dejecta. Scripsit Nicander in Theriacis scorpion immissum Orioni à Diana, quia peplum Dianæ etiam apprehendere, cum illam violare niteretur, ausus sit impuris manibus vt patet ex his,

Τὸν ὃ χαλαρῆνται κάρη Τετῶναι ἀϊνῆα

Σκορπίον ἐν κλίβωῳ τεθνηγμένον, ἢ μὲν ἐπέγευε

Βοιωτῶν τεύχεσσι κελκὸν μέγαν ὀφείων,

Ἀγερίτων ὅτε χερσὶ θεῆς ἐδράζατο πέπλων

Αὐτὰρ ὄγα σιδερίῳ χεῖρ σφραγίσσασεν ἰχθυόει

Σκορπίῳ ἀφ' οὐραίου ὄνυχου ὑπὸ κατ' ἰοχόου,

Grandine signatum Titanis, at inde puella

Scorpion immisit, qui cuspide surgat acutus,

Bæoto vt mediata necem fuit Orioni:

Impuris ausus manibus quia prendere peplum

ille Dæa est, tatum percussit scorpium illi,

Sub panno lapide occultus v' stigma propter.

Atque scorpj idcirco forma ad sempiternam memoriam dicitur fuisse inter sidera relata. Orionem non fuisse postea inter sidera relatum, sed fictum id & excogitatum fuisse ad alicuius gratiam, testatur Pausanias in Bæoticis, qui sepulchrum fuisse Orionis apud Tanagras memoriam prodidit. Hæc tota fabulosa de Orione ab antiquis sunt tradita: è quibus sententiam illorum eliciamus.

¶ Orion fuit Neptuni & Iouis & Apollinis filius, ex horum semine nimirum in pellem bouis incluso natus. Quod hoc est monstri Dij boni? an potest vnus esse multorum parentum filius? hæc in elementorum generatione vera esse possunt, cum omnia sint in omnibus. Est enim mare, in quo semen includitur, taurus, tum ob fremitum, tum etiam ob impetum, cum à ventis incitatur: atque illud manifestius est semen omnium elementorum, cum manifestius aqua ob calorem Solis mutationem patitur. Excitat igitur vis Apollinis vapores ex aqua, easque extenuans non sine quodam spiritu innato in æra extollit, atque quod Iupiter aër, Neptunus in aqua diffusus sit spiritus, & *πῦρ ἐν ὕδατι*, patuit. Horum

Horum igitur trium Deorum viribus commistis, gignitur ventorum & pluuiarum & tonitruum materia, quæ Orion dicta est. Cum verò subtilioraque pars, quæ extenuatur, supernatet, dixerunt Orionem à patre impetrasse, vt super aquas incederet. Vbi materia illa extenuata in aëra dilatatur & diffunditur, dictus est Orion venisse in Chium, qui locus à fundendo nominatur: nam *χέω* fundere significat. At cum ibi Aeropen violare conaretur, extra regionem eiecitur priuatus lumine, quia necesse est eos vapores per aëra pertransire, & ad summam partem accedere, per quem locum diffusa materia prima vim ignis quòdammodo labefactari sensit. Est enim omnium quæ inuentur motu non naturali, vis maxima in principio, at in fine minima, cum illa sensim in itinere deficiat. Excipitur Orion benignè à Vulcano, & ad Solem profectus pristinae sanitati restitutus, inde in Chium reuertitur. Hoc sanè nihil aliud est, quàm circularis elementorum, & mutua inter se generatio & corruptio. Fabulantur hunc à Diana sagittis caesum, quòd illam attingere ausus sit, quia cum vapores ad supremam partem aëris ascenderint, ita vt Lunam videantur nobis aut Solem attingere, Lunæ vis hos congregat, & in imbres aut ventos conuertit, & ita suis sagittis cædit ac deorsum mittit, cuius Lunæ vis est tanquam fermentum in his rebus faciendis. Dixerunt postea Orionem occisum fuisse & in caeleste signum conuersum, quoniam sub orionis exortum frequentes fiunt pluuiæ, & venti, & tonitrua. Hoc signum, quia ita formatum est, vt stricto gladio in taurum insurgat, & prope Pleiades insequatur, dictus est obuius factus Pleiadibus in earum amorem incidisse, ac illas persecutus fuisse: quæ quidem Pleiades dictæ sunt *ἄστρον τῶν πλειάδων*, ab anno scilicet, cum suis ortibus æstatis & hyemis initium significant. Cum verò Orion oppositum habeat scorpionem, videtur semper illum fugere ex eodem hemisphærio, quare de illo fabula conficta est. Atque tot breuiter ea sunt, quæ pertinent ad physicam rationem. Cum multa passum fuisse propter libidinem dixerint Orionem antiqui, significare voluerunt nihil illegitimum non fore calamitosum. Alij inuisam esse Diis immortalibus & iniucundam omnem arrogantiam per hanc fabulam significari maluerunt, cum soli Deo, si qua in re præstiterimus, honor & gloria pro illa præstantia à nobis tribuenda sit. Nam idcirco Deorum iussu à scorpione icus interit

Orion, quò Diis etiam præsentibus gloriaretur, quò nulla esset adeo immanis fera, quæ illum posset deuitare. At nunc de Arione dicamus.

De Arione. CAP. XIV.

ARION patria Methymnæus, quibus ortus sit parentibus, non constat, quos ego sanè obscurissimos fuisse crediderim: quippe cum solus fortunæ euentus, & ars restè pulsandæ citharæ Arionem ipsum illustrauit. Nonnulli tamen Neptuni filium ex Onœa nymphea satum arbitrati sunt. Alij ex Autoloe, alij è terrâ genitum maluerunt. Floruit autem Arion quo tempore Periander Corinthiis imperauit, vt ait Herodotus in Clio. Scribit hunc Herodotus primum Corinthi apud Periandrum tyrannum diu fuisse, ac postea cupiuisse in Italiam & in Siciliam nauigare, vbi cum ingentem vim pecuniarum meruisset ob artis suæ præstantiam, tum rursus optauit Corinthum redire. Hic cum esset Tarenti, nullis nautis se suaque committere, quam Corinthiis maluit: mercatus est igitur atque conuenit de nauo cum homibus Corinthiis: quos cum sibi insidias struere plurimum à terra distantes persensisset, vt ipso cæso pecunia tutò potirentur, rogauit vt liceret saltem cygnorum more sibi funebre carmen canere, hisque pecuniam profudit, vt ea ratione experiretur, an animos illorum placare posset. Illi igitur his minimè persuasi, iusserunt vt vel se ipsum occideret, quò sepulturam consequeretur, vel in mare quàm citissimè deslirer. At Arion ita spe frustratus, cum sentiret illos nulla cantus suauitate deliniri, vbi legem Orthiam cecinisset, se cum toto apparatu, quem cantaturus susceperat, in mare de prora deiecit: deinde nautæ Corinthum adierunt. Dicuntur delphines hunc in Tænarum exposuisse, quos dum ferretur, suauitate cantus pro merce demulcebat. At qui rem totam non minùs luculentur expressit Ouidius lib. 2. Faëtorum, quàm Plutarchus etiam in conuiuio, vt est in his carminibus:

Quod mare non nouit que nescit Ariona tellus?

Carmine currentes illo tenebat aquas.

Sæpe sequens agnam lupus est à voce reuentus,

Sæpe avidum fugiens restiit agna lupum.

Sæpe

Sæpe canes, leporesque, una iacere sub umbra:

Et stetit in saxo proxima cerva læe.

Et sine lite loquax cum Palladis alite cornix

Sedit, & accipiiri iuncta columba fuit.

Cynthia sæpe uis fertur vocalis Arion;

Tanquam fraternis, obstupuisse modis.

Nomen Arionium Siculas impleueras urbes.

Captaque erat Lyricis Ausonis ora sonis.

Inde domum repetens, puppim conscendit Arion;

Atque ita quæstias arse ferebas opis.

Forssan, infelix, ventosque, undasque timebas?

At tibi naue tua tutius æquor eras.

Namque gubernator districto constitit ense,

Cæteraque armata conscia turba manu.

Ille meru pavidus, Morsem non deprecor, inquit:

Sed liceat sumpta pauca referre lyra.

Dant veniam, ridensque moram, capis ille coronam;

Quæ posset crines, Phæbe, decere tuos.

Inauerat Tyrio distinctam murice pollam:

Reddidit icæta suos pollice chorda sonos.

Flebilibus numeru veluti canentia dura

Traiectus penna tempora cansat olor.

Protinus in medias ornatus defilii undas.

Spargitur impulsa cæcula puppis aqua,

Inde (sæpe maius) sergo delphine recuruo

Se memorant oneri suppositisse nouo.

Ille sedes citharamque tenet, preciumque vehendi

Cantat, & æquoreas carmine mulcet aquas.

Arion igitur cum eo apparatu Corinthum profectus rem totam Perandro aperuit, qui cum prius non credidisset, Arionem dedit in custodias, nautasque ad se aduocatos, quid ausum esset de Arione, percunctatus est cum illi dicerent eum esse incolumem in Italia, quodque illum Tarenti reliquissent, accersitus est illuc Arion qualis in mare defilerat: tum obmutuerunt nautæ, neque facinus negare quidem ausi sunt: quare ultimo supplicio fuerunt affecti. Fuit eximius omnino citharædus Arion, ac poëta nobilis dithyrambicus, nemini mortalium secundus eo tempore in arte rectè pulsandæ citharæ, ac neque Philoxeno quidem Cytherio, cuius nomen celeberrimum fuit ob hanc ipsam artem, vlla re inferior:

quem cyclicos choros primum omnium inuenisse scripsit Hellanicus in Granaicis, & dicæarchus atque Demarchus in libro de Dionysiâcis certaminibus, quamuis Antipater & Euriponius in suis commentariis inuentum illud Lago Heranio tribuerint. Fabulati sunt præterea antiqui delphinum illum, qui seruauit Arionem, ad perpetuam illius beneficentiæ memoriam inter sidera fuisse relatum, ut ait Ouidius ibidem:

Dij pia facta vident: astris delphina recepit

Iupiter, & stellis iussu habere nouem.

Alij tamen maluerunt delphinum inter sidera fuisse relatum quia Neptuno conciliarit Amphitritem, at Hermippus quia dux in honorem Apollinis fuerit Cretensibus in Delphos. Lucianus in dialogis marinorum Deorum eam pecuniam Corinthi illum comparasse inquit, cum esset apud Perian drum: atque nauiganti ad Methymneos in patriam, istud contigisse. Atque tot ab antiquis dicta fuerunt de Arione: quæ quod fabulosa sint, nemini obscurum est. Nam quæ de delphinis dixerunt antiqui, quod homines ab his seruati fuerint, somniis simillima ego esse censeo, quippe cum sit eadem semper animalium natura, neque tamen quispiam ab illis ad hæc usque tempora seruatus narretur à delphinis: & tamen infinitus prope est numerus eorû qui in mari perierunt: at cum in mare se præcipitasset, magis probabile est natantem & vestibus sustentatum Arionem à nauis Tænariis fuisse exceptum & in naui cui picti fuissent vtrinque in prora delphines in Tænarum fuisse portatum: ut scriptum reliquit Antimenides in primo libro historiarum.

¶ Verum ut sententiam tandem antiquorum ex his excelsorum Deos esse ultores: quippe cum animalia quoque rationis expertia & vocis, soleant aliquando Diis ita volentibus esse sceleratorum accusatores, & innocentibus hominibus opem ferre: omneque beneficium Diis gratum contingere, quod in virum bonum conferretur. At de Arione fatis nunc de Amphione dicamus.

De Amphione. CAP. XV.

AMPHIONEM etiam citharædum non solum musicæ artis peritia, sed etiam fortunæ inconstantia, & calamitate.

calamitatum cumulus illustravit. Fabulantur hunc & Zethum eius fratrem fuisse Iouis & Antiopes filios : nam Antiopæ filia Nectei & Androthoes à Ioue in Satyrum converso compressa fuit, atque grauida facta Nyctei patris minis territa in Sicyonem ad Epopeum profugit, ubi cum Zethum & Amphionem peperisset, illos dedit in Cithærone cuidam bulbuco alendos. Nictæus grauitè ferens filiarum fugam, cum hortatus fuisset Lycum fratrem negotium ne negligeret moritur. at Lycus cum delecta manu militum repente aduenit Epopeum trucidauit vibe potitus, captiuamque reduxit Antiopen, quam Dirceæ vxori in custodias dedit, nec multo post collecta pastorum manu, cum cognouissent ex alumno qui essent, Zethus & Amphion ipsum patrum & Dirceam ceperunt & ipso repentino aduentu, Dirceque crudeliter agresti tauro alligatam lanari studentes, lanata moniti sunt à Mercurio vt Lycum imperare permitterent, vt scriptum fuit à Nicocrate in rebus Cypriis. Sic autem de illa Antiopæ quòd odio esset patri, meminit Apollonius libro quarto:

οὐκ ἔστιν ἀντίπλω ἑωσπείδα μάλιστα Νυκτῆος.

Oderat Antiopen sic lapsa tempore Nyctæus.

Alij crediderunt Antiopen Amphionis matrem, filiam fuisse Asopi, vt scripsit Apollonius lib. I.

Ἐν δὲ ἑσάν ἀντίοπης ἀσωπίδος ἡσὲ δαίω,

ἀμείβην κὲ Ζῆθου ἀπύρωτῶ δὲ ἔτι θεῖον

κῆρ πῆλας.

Zethus & Amphion aderam duo pignora clara.

Asopi Antiopes nondum turrita manebant

Mania Thebarum.

Diophanes lib. I. Ponticarum historiarum, ubi scripsit de Antiopæ matre Æetæ, Amphionem & Zeitum non Iouis, sed Theoboontis filios fuisse inquit, quod etiam refertur Zetz. histor. 13. chil. primæ. Epimenides Corcyreus Amphionem scripsit tractandis lyre fidibus Mercurio vsum fuisse magistro atque adeo admirabilem fuisse illius cantum, vt fera & saxa, illum sequerentur, non minus quàm Orpheum Calliopes filium, vt ait Pausanias in Bœoticis: nam hanc etiam lyram à Musis primum accepisse scriptum reliquit Antimenides libro I. historiarum, & Pherecides libro decimo. At verò Dioscorides Sicyonius ab Apolline lyram illi datam fuisse

memorat. Hanc autem celebritatem nominis in musicis consecutus est Amphion, quod ob affinitatem cum Tantalo modulos edoctus fuit à Lydis, primusque tres chordas addidit tetrachordo, à superioribus musicis inuento, ut ait in lib. 1. de Musica Aristocles. nam ferunt hunc neatem chordam ante portam postea Thebanam ipsum inuenisse, vnde porta nomen sortita fuit. Dicuntur Zetzelus & Amphion antequam Thebæ conderentur, exiguum Thespiensium pagum Etesim vocatum habitasse, ut testatur Strabo lib. 9. Enimvero cum Amphion & Zetzelus suspectas haberent vires Phlegyarum hostium per id tempus, ut Pherecydes, Thebas muris ac turribus munierunt, ut essent tutiores ab hostium incurSIONIBUS. non enim audebant sine muris ac turribus habitare, ut ait Homerus in Odyssæe libro 3.

Τὴν δ' ἔμετ' Ἀμφίωνα ἰδὼν Ἀσωπιῶ το θυγατρῶν.

Ἦ δὴ καὶ Διὸς ὄρεται ἐν ἀγκυλοκνήσῃ ἰαίωται,

Καὶ ῥ' ἔχει δόλο πείθει Ἀμφίωνα τε Ζητῶν τε

Οἱ μεστῶσι θεῶν ἐδῶκε ἔκαστῳ ἐπιταπύλοισι,

Πύργουσαντ', ἵπει δ' ἔμψ' ἀπύργουτον γ' ἰδὼσαντο

Ναυίδῳ θυγατρῶν θεῶν, καὶ τῶν ἑταίρων ἰόντι.

Post hanc Antiope Asopi mihi filia visa est:

In Iouis amplexum que iactat se esse gemellos

Et Zethum peperisse simulque Amphiona clarum:

Qui portis septem geminis, & turribus altis

Cinxerunt Thebas. nec enim sine turribus ausi

Incolere inuictis quamuis hi viribus essent.

Fabulati sunt igitur saxa sua sponte affilisse, murumque extructum fuisse, dum Amphion lyram suauiter pulsaret, ut ait Horatius in arte poetica:

Dicitur & Amphion Thebæ conditor urbis

Saxa mouere sono testudinis, & prece blanda

Ducere quod vellet.

Dicitur hæc ciuitas septem habuisse portas, quæ nominabantur: Elestris, Proctis, Neitis, Crenæa, Hypsista, Ogygia, Homolois, vocatæ sunt Thebæ, ut sensit Zetzelus, à patre conditorum: vel quod magis placet, à Thebe nympa filia Promethei, quæ illis fuit affinitate coniuncta, ut scripsit Pausanias in Bœoticis. inquit Thebas, post multas infelices dimicationes, quæ illi ciuitati contigerunt: ab Alexandro Macedoniz rege euersas fuisse, quo tempore Thenani bellum aduersus

ius ipsum Alexandrum in Persas arma parantem susceperunt
 quae ciuitas quoniam per cantum extructa non poterat nisi
 per cantum euenti, diruta est. Ismenia quodam flebiles nume-
 ros cum tibia accipente, vt scriptum fuit à Callisthene. ve-
 rumtamen idem Alexander, qui iusserat Thebas solo æquari,
 ad gratiam cuiusdam athleteæ, qui ter victor ab illo coronatus
 fuerat, instaurauit, quod ita significauerat oraculum:

Ερωτες, Αλκιθης η̄ Ἰμερτος, μάχῃ Πολυδῶντος

οἱ ποιεῖ ἀθλοπαγίτις ἀκακίαν ὅς θίβη.

Alcides, Pollux, nymphaque Athenide cretus.

Mox instaurabunt euerfis mania Thebis.

Atunt primum omnium mortalium Amphionem aram dica-
 se Mercurio; quod ab eo lyram accepisset. At quoniam felici-
 tatem æquo animo proferre non minus difficile est, quàm ad-
 uersos fortunæ euentus idcirco effectum est, vt nimum glo-
 riaretur Amphion ob artis præstantiam, & in Laoniam, eius-
 que filios contumelias coniecerit: quod Dea nulla re homi-
 nibus præstaret, atque eius filij rudes habendi sint & imperiti
 si secum conferatur, cum ipse multo sit peritior Apolline. Di-
 cunt his contumelias iratas Deas pessilentiam in domum
 Amphionis excitasse, quæ ipse cum tota familia deletus est. Et
 Zethus, cum mater ipsa genitum ex se filium ob certam no-
 xam peremisset, ægritudine animi conturbuit. § Dicitur est
 Amphion Iouis & Antiope filius, quoniam musica exercita-
 tione conficitur plerumque, atque omnes viri præstantes Iou-
 is filij ab antiquis dicti sunt vt explicauimus superius. Hæc
 & Orpheum fuisse Aegyptios, & magorum scientia excellen-
 se ait Pausanias in posterioribus Eliacis. Aiunt hunc musicæ
 fuisse peritum, & saxa ac feras, quo vellet, ducere solitum;
 quoniam per orationis suauitatem duros & agrestes homines
 mansuefecerit, & ad extruendas ciuitates, ciuitatumque legi-
 bus obtemperandum delinierit. At idem qui ceteros ad hu-
 manitatem, mansuetudinemque reuocauerat, cum ob felices
 rerum successus nimum factus fuisset insolens, Deosque vel
 ipsos parui faceret, vltimo supplicio affectus est, cum nemo
 impune Deum aut Dei cultum parui faciat, nedum contem-
 nat. At nunc de Halcionibus dicatur.

De Halcionibus.

C A P. XVI.

Fuit Halcyon Canobes & Mæoli filia, vel Aeoli, vt ait
 Lucianus in Halcyone inscripto dialogo, sicuti testatur

fuit Alexander Myndius, fuitque vxor Ceycis. At Ceyx fuit rex Trachiniorum, qui cum nobilitate, opibus, & forma corporis excelleret, se vel diis immortalibus æquare ausus est, & deorum nominibus appellauit. nam Ceyx seipsum Iouem, Halcyonen appellauit Iunonem. illam arrogantiam Iupiter grauiter ferens, Ceyci Delphos nauiganti ad eam suam tempestatem immisit, vt Ceyx, & omnes qui cum Ceyce nauigabant, naufragium passi perierint: sicuti testatur Polyzelus in iis quæ scripsit de Rhodo. Fabulantur postea cadauer agitatam ab vndis ad litus, & ad eam speculam appulsum fuisse, ad quam sæpe veniebat Halcyone prospectura an Ceyx accederet: quo viso illa miserabiliter conuicta, dicta est Iouis misericordia in auem sui nominis mutata cum se è specula in mare præcipitasset: tunc etiam Ceyx conuersus est in cerylum: sic enim mares inter illas volucres nominantur, vt ait Carystius Antigonus. Hoc tamen nonnulli dixerunt factum fuisse Luciferi & Thecidis misericordia, at non Iouis. Hanc rem ita breuiter complexus est Euripides in Iphigenia in Tauris:

ὄρνις ἀφ' ἧς τὰς πετεινας

ἦσαν δεισιδᾶς ἀλκυῶν

ἔλιπον οἱτοὶ αἰδέειν,

ἠὲ καὶ τῶν ζευγῶσι θ' οὖν,

ὅπ' ἔστιν κελαδεῖς αἰὲ μολπᾶς

Saxosa ponti quæ ad iuga

Auis calis forte Halcyon

Lugubrem resonans luctum:

Notam prudentibus vocem,

Quod continis tuis maritum cantibus.

Hæ aues dicuntur esse magnitudine passeris, vt ait Plinius, colore cyaneo, collo gracili ac procero: maresque à feminis vbi illi cõsenuerint, gestari super alis. enim uerò vbi fuisset Halcyon in auem conuersa, eiusque oua quæ continuo pepererat in mari voluerentur, quia maxima orta fuisset tempestas, Iupiter misertus dies quatuordecim per mediam hyemẽ illi concessit, quibus & parere per tranquillitatem maris & excludere possent: quos dies Halcyonios vel Halcyonidas, vt aiunt Græci, vocarunt. de his ita scripsit Theocritus in Ceresia celebrantibus:

Ἄλκυονες εὐροσεύωσι τὰ κύματα, πῶς τε θάλασσα,

Τὸν τε γόνυ, τόντ' ἔβρον, ἐς ἰχάτα φύκια κητᾶ.

Ἀλκυόνες γλαυκᾶς Νηρηῖσι τῶν τε μέλισσᾶ

Halcyones sternunt spumantis marmoris undas,

Aique Eurum atque Notum, qui extremas suscitavit algas.

Halcyones: supra volucres Nereidas almae

Quas dilexerunt, quibus est ex aequore praeda.

Dicitur fuerunt Halcyones quod in mari pariant, cum dicitur mare ac vult parere. Inquiunt Halcyones circa conversiones Solis hybernas nidulari, nidumque mirabili structura componere ad formam piscatoriae nasse: tanta vero duritie, ut neque ferro, neque saxo percuti possit, quem conficiunt ex acicularum spinis, quas belonas vocant, idque facere cum primum gravitatem ventris sibi adesse senserint, ubi absolutus nidus perfectusque fuerit, illum in mare demittunt, ut explorent an fatiscat ex aliqua parte: atque huic os miro artificio ad sui corporis magnitudinem tantum relinquunt, ut scripsit Solensis Clearchus in eo libro, quem scripsit de Torpedine pisce, & Plutarch. in libello de amore parentum erga filios. Dicuntur inter has aves esse adeo salaces mares, ut senescentes vel in ipso coitu moriantur, ut scripsit idem Clearchus in Terrore, & Isacius in Licophronem. Neque tamen praetermittendum est illud, quod scriptum est ab Hegesandro de Halcyonibus in suis commentariis, Halcyones fuisse Gigantis Alcyonei filias, quae post patris mortem se in mare deiecerunt, & ab Amphitrite sint in aves sui nominis conversae, ut patet in his: *αλκυονες τὸ γένος τῶν ἰσχυρῶν ἡοτίων ὄρνιθων, ἀπὸ τῆς ἑλκιδῶνος, ἀλλήλων, Πανδίων, Ἐπειῶν, Ἀστέρων, ἀπὸ τῆς μετὰ τὴν τῆς πελοποννηστικῆς πολέμου καταστροφῆς, ὅταν ἀπέβη τὰ Πανδίων, ἔργον αὐτῶν εἶναι τὴν δολοφονίαν. Ἀλκυονες γιγάντιαι ἦσαν, ἃς ἐπὶ τῆς Πανδίων, ἔργον αὐτῶν εἶναι τὴν δολοφονίαν. Ἀλκυονες γιγάντιαι ἦσαν, ἃς ἐπὶ τῆς Πανδίων, ἔργον αὐτῶν εἶναι τὴν δολοφονίαν.* Alcyoneo gigante filiae fuerunt, Phthonia, Anthe, Methone, Alcippa, Palene, Drimo, Asteria. Quae post patris interitum e Canastreo, quod est Pallenes promontorium, sese in mare praecipitarunt. Amphitrite vero has in aves vertit. & Alcyones de patris nomine appellavit.

Haec ea sunt, quae fabulose de Halcyonibus memorantur ab antiquis. Quae dicta sunt de avibus, tanquam de natura avium illarum sunt intelligenda; quae spectant ad illarum consuetudinem: quae de diebus Halcyonibus, non valde sunt admirabilia; quod per sollicitiorum tempus nullae propere frant aeris mutationes. Omnia enim cum ad summum pervenerint, languidiora sunt, atque aliquantulum cessant, quod patet in sagittis & lapidibus in altum aera coniectis, cum inde

alterius motus capiunt initium. Ad deprimentam igitur morum
 talium arrogantiam dictus est Ceyx in eam calamitatem inci-
 cidisse, cum tantam felicitatem ex quo animo ferre non diutius
 posset. Nam sæpius temerarios & potentes homines ob teme-
 ritatem Deus de pristina felicitate dejecit, prudentesque &
 mansuetos homines supra ceteros omnes extulit. Hanc igitur
 fabulam effinxerunt antiqui, ne nimis presentibus opi-
 bus, aut nobilitate, aut vitibus, aut forma corporis gloriare-
 mur, cum omnia nobis data hæc mutuo sint à Deo bonorum
 omnium autore: atque ut omnes intelligerent, nullam felici-
 tatem esse tantam aut tam firmam, quam Deus, si propter
 peccata voluerit, non citissime possit labefactare, & funditus
 euertere. At nunc de Asopo dicamus.

De Asopo. CAP. XVI.

AT verò Asopus amans, cuius filiam Aeginam Iupiter ca-
 pit, fuit Oceani & Tethyos filius, ut sensit Acusilaus
 alij Neptuni & Perus, ut ait Atheniensis Apollodorus lib. 3.
 Bibliothecæ. At Nicænor Samius in lib. 2. de fluminibus, Tor-
 nis & Clymenes filium fuisse dixit. Sesothenes autem lib.
 9. rerum Ibericarum Himeri & Cleodices filium fuisse tra-
 didit. Paul. in Corinthiacis Neptuni & Ceglusæ filium fuisse
 creditum memorat. Phapodemus in rebus Atticis Salaminis
 & cuiusdam Ponopej. Hunc maior scriptorum pars patria
 fuisse Thebanum, uxoremque duxisse Metopen Ladonis fi-
 liam asserunt, de qua Pelagonem Ismenumque suscepit, &
 filias viginti, inter quas fuit Thespia, Perocj Thebe, quæ vi-
 bi nomen dedit, & Combe Chalcis cognomento, quæ vi-
 bream armaturam invenit in vrbe Eubœæ, quæ ab illa Chal-
 cis vocata est; Salamin, Platæa, Harpinne, Ceteçyra, Aegina,
 quæ insulis nomina dederunt, cum altera Scheria, altera Oe-
 none prius diceretur; Ismene, Antiope, Agroe, Cleone, Ne-
 ptaret se esse daturum, atque ea die tur perpetuam virgini-
 tatem expetiuisse; Tanagra, Sinope, quæ multis vrbibus vel
 ipsæ vel filij nomina dederunt, nam de Corcyz non modo
 vocata est prius Scheria, deportata illuc à Neptuno; sed e-
 tiam natus Phæax, à quo Phæacia dicta, de Sinope non parum
 fuisse ab Apolline, & in Pontum deportatam, è quo Syrum
 pepèus, qui Syrzæ nomen dedit, ut ait Philostephanus. At
 Dio-

Dionysius in situ orbis à Ioue raptam fuisse Sinopen ita scribit:

Ος ποτ' ἀλωορδίου Ἀσωπίδα Νυτο Σινώπην

καὶ μὴ ἀκχεῖδίου σφάτι· περιλάσαστο Χόρην

Ζῆος ἰφίμασι πῶπι· ἰ γδ αἰετῆρ' ἰσχυρῆς

Ἰχθυῶν, πάτρης ἀπερόσφοισι ἰκ' ἰθλῶσαν.

Errantem cepit qui Asopida natusque Sinopen.

Quam tristem in regione sua sopinis, ut illum

Iupiter admonuit corruptus amore puellæ.

Inuitam idcirco à patriâ hæc cepit at agris.

Alij tamen, inter quos fuit Andro Teius, vnam fuisse ex Amazonibus Sinopen tradiderunt, alij Martis & Parnassæ, alij Martis & Aeginæ filiam. Fuit etiam Aegina, quam Iupiter rapuit, Asopi filia, quam cum studiosè quæreret Asopus, neque vspiam inueniret, à Sisypho pacta mercede vt perennem aquam in Acrocorintho pro iudicio obtineret, inuenit. Eius indicij pœnas apud inferos luere Sisyphum nonnulli tradiderunt, atque Asopum ipsum, cum Iouem insequeretur, fulmine percussum fuisse, vt ait Callimachus. Posidippus in libro de Diis & heroibus Thespiam Asopi filiam quoque fuisse scripsit, cuius tria nomera Apollo concessit, vt ciuitas Bœotiz apud montem Heliconem de eius nomine diceretur, vt virgo inter sidera in cælo esset, & vt vaticinaretur. Fuit enim Asopus Thebanorum fluuius, qui suos fontes habuit in Arethreæ, Trachiniamque Solum vocatam præterfluebat, qui cum fulmine iectus fuisset, remissus est in sua fluuata, & diu postea carbonibus deuehere suevit, vt ait Apoll. lib. 3. Ab hoc fluuio regio vniuersa in agro Thebano iuxta Cithæronem montem Asopia vocata fuit, vt est apud Strab. lib. 9. Pausanias scripsit in Corinthiacis Asopum amnem in sinibus Phliasiarum suos ortus habuisse, qui per Sicyoniorum agrum lapsus in mare intrat iuxta Corinthum. Atqui cum multi fuerint Asopi, rationi conuenit & varias regiones, & varios ortus illis fuisse assignatos. At siixerunt antiqui Asopum fuisse hominem, cuius actiones istas tribuerunt. Alij hominem fuisse verè crediderunt, qui, quoniam terram forte excavans Asopi fluuij fontes reperisset, obtinuit vt fluuius de suo nomine diceretur.

§ Aiuat hunc fuisse Iouis, vel Neptuni, vel Oceani filium, quod ex aere in aqua verso oriatur flumina, vt ait Arist. in Meteor. vel quod mare principium est omnium fluminum,

Huius filiae multae dicuntur, quae sunt vel riuus, vel aquarum proprietates, quae multa nomina sortitae sunt. Fabulantur illum rapta filia fuisse fulmine percussum cum Iouem insequeretur, quia siccitas caeli & calor iam riuos exiccauerunt & cum ipse fluuius extenuatus in vapores verteretur; Iouem insequeretur, & ob calorem propè exiccatus fulmine dicitur percussus. Fuit enim maxima siccitas aliquando in agro Thebano & in Aegina, quare locus datus est fabulae. At nunc de Deucalione dicemus.

De Deucalione. CAP. XVII.

DEUCALIONIS diluuium, & aquarum copia, quae fuerit, aemini obscura est; ac cur illud diluuium ita factum sit, pauci omnino tradiderunt, sed nos ut in caeteris consueuimus, hoc etiam explicemus. Fuit Deucalion Promethei filius, ut scripsit lib. 3. Apollonius:

Ἰδοὺ Προμηθεὺς

Ἰαπετῶνιδος ἀγαθὸν τέκος Δευκαλίωνα.

hic namque Prometheus.

Filius Iapeti clarum edit Deucalionem.

At Homer. lib. 5. Iliad. Deucalionem Minois filium fuisse inquit in his:

Μίνως ἂν αὖ τέκος τ' ἀνώμοτον Δευκαλίωνα.

Edidit hinc Minos praclarum Deucalionem.

Herodotus verò Promethei & Clymenes filium fuisse scripsit, Hesiod. Promethei & Pandora, quod etiam Strabo testatur lib. 9. Alij Minois, & Pasiphaes, alij Asterij & Cretae. Hi enim Mineis recensentur; Castreus, Deucalion, Glaucus, Androgeus ab Apollodoro; filiae Hecale, Xenodice, Ariadne, Phaedra. Istud autem accidit, ut varij parentes Deucalionis dicantur fuisse, non solum quòd ob antiquitatem rei dissentiant scriptores, sed etiam quia diuersi fuerunt Deucaliones, cum tamen omnia de Promethei filio dicantur. Hic habitauit in Cydno Locridis, ut ait Strabo lib. 9. vbi planities fuit fertilissima inter Cydnum & Opuntem, ut ait Apollon. lib. 3.

Ἔστι περὶ ἀπεννοῖσι περὶ Προμηθεὺς ἕρπον γῆα

Πάμπαν ἰὺρῶνός τε καὶ ὄκοτος. Ἰδοὺ Προμηθεὺς

Ἰαπετῶνιδος ἀγαθὸν τέκος Δευκαλίωνα.

Est tellus quaedam circumdata montibus alsis.

Irrigua atque ferax herbarum, hic namque Prometheus

Filius Iapeti clarum edit Deucalionem.

Lucia

Lucianus in Dea Syria Deucalionem Scytham fuisse inquit illum sub quo fuit diluuium, his verbis: οἱ μὲρ οὖν πολλοὶ Δευκαλίωνα τὸν Σκύθαι τὸ ἱερὸν εἰσαγάγει λέγουσι, τὸν Δευκαλίωνα δὲ τὸ πολὺν ὕδωρ ἰχθύετο. Multi sanè Scytham Deucalionem sacellum hoc erexisse inquirunt, eum inquam Deucalionem cuius tempore multa fuit inundatio. At Pausanias in Atticis Iouis Olympij templum fuisse vetustissimum Athenis scribit à Deucalione extractū, & ipsum Deucalionem habitasse Athenis, cuius etiam sepulchrum fuit Athenis non longè ab illo templo. Hunc imperasse Thessalix constat, quem etiam Regem ita appellauit Herod. in Clio. ἦν μὲρ γὰρ Δευκαλίωνα βασιλεύοντα εἰς τὴν Θεσσαλίαν. *Tempore regis Deucalionis Phthiotim habitabat. Hic Pyrrham habuit vxorem Pandoræ & Epimethei filiam, vt ait Proclus de cuius nomine vocata fuit Thessalia primum Pyrrha, vt testatur in iis carminibus Cretenfis Rhianus:*

Πύρρην δὲ ποτὶ τὴν γαλαρτέσθι κελίεσπον;

Πύρρην Δευκαλίωνα ἀπ' ἀρχαίης ἀλόχοιο.

Αἰμονίη δ' ἰχθύετο ἀπ' Αἰμονος, ὅν γε Πηλασσοῦ

τέτατο φίλον τον ἦν. ὁ δ' αὖ τίς Θεσσαλότημον.

Τὴ δ' ἀπὸ Θεσσαλίου λαοὶ μεταφραζάντο.

Hanc Pyrrham dixere patres de nomine Pyrrha,

Vxor prisca fuit quæ magni Deucalionis.

Hamonia est & rursus ab Hamone dicta Pelasgi,

Quem clarum genuit natum: hic at Thessalonemum,

A quo Thessalici populi sunt inde vocati.

Dicitur est Deucalion Hellenem, qui nomen dedit Græciæ, filium habuisse, & Protegeniam è Pyrrha, & Amphictyonem, & Melantho, cuius ex Neptuno filius Delphus Delphis nomen dedit, vt scripsit Euphorion. Atqui multi fuerunt Deucaliones, vt constant ex antiquorum scriptorum testimoniis, vnus Promethei & Clymenes, alius Minois & Pasiphaes, vt ait Pherecydes: alius Abantis & Asopiae, vt scripsit in primo rerum Arcadicarū Aristippus: alius Haliphronis & Lophozæ nymphæ filius, de quo mentionem fecit Hellanicus, alius Asterij & Cretæ Halimonis filix, quæ Cretæ nomen putatur dedisse, de quo mentionem fecit Apollodorus Cyzicenus: alius rursus Promethei & Pandoræ, de quo dictum fuit, ad quæ omnia prope cæterorum facta referuntur. Habuit filiam præterea Protegeniam è Pyrrha, & Hamonem à quo Hamonia, & Melanthiam. Memorix prodidit Andro Teius magnam

Parnassus mons, quod illuc scapha illa appulerit, Larnassus antea dicebatur; deinde mutata prima litera nominatus est Parnassus. Cum terra multos dies sub aquis latuisset, ut experiretur an aquae decreuissent, & an longè abesset à terra Deucalion, columbam quandam quam secum habebat dicitur emisisse, ut testatur Plutarchus in libello de industria animalium. Id cum sapius fecisset, eaque citissima eò reuolasset, quia non habebat ubi confisteret, intelligebat Deucalion a quo non habebat satis decreuisse. verum cum auolasset denique quas nondum rediisset, intellexit siccum iam alicubi esse terrae solum, & id non longè abesse: quare Deucalion eò cum scapha traiecit quò egressus cum Pyrrha Themidis oraculum, quae tunc responsa dabat adiuit, sciscitaturus quo pacto si ita Diis placeret, posset humanum genus reparari: quod quidam apud Cephisum amnem accidisse memoriae prodiderunt. Id autem responsum tulerunt ut velatis capitibus ossa matris post se iacerent, quibus diu cogitatis partim difficillimum, cum omnia limo obducta essent, partim etiam impium Deae responsum visum est, si etiam mortuorum ossa, quae ubi essent nescirent effodere & mouere iuberentur. At venit in mentem denique Deucalioni communem omnium matrem & alticem esse terram, cuius ossa iure saxa dici ob duritiam possent. sic autem rem expressit Ouid. lib. 1.

*Atque ita, si precibus dixerunt, numina iussis
 Victa remollescant, si flectitur ira Deorum;
 Dic Themis, qua generis demum reparabile nostris
 Arce sit. Et mersis ser opem mississima rebus.
 Nota Dea est: sorteque dedit: Discedite templis
 Et velate caput cinctaque resoluite vestes;
 Ossaque post tergum magna iactate parentis.
 Obsistere diu rumpitque silentia voce
 Pyrrha prior, iussisque Deae parere re usat:
 Desque sibi veniam paulo rogat ore paucaeque.
 Cadere iactatis maternas ossibus umbras.
 Nam cum illa audiisset Deucalion, statim postea subiunxit:
 Magna parens terra est, lapides in corpore terre
 Ossa reor dici: iacere hos post terga iubemur.
 Verum hanc rem breuissimè complexus est Iuuenalis in pri-
 ma Satyra his carminibus:
 Ex quo Deucalion nimbis tollentibus equos*

Nauiſſo montem aſcendit, ſortesque popoſcit,

Paulatimque anima caluerunt mollia ſaxa,

Et maribus nudas oſtendit Pyrra puſillas.

Quod ipſum ita declararunt fabulatores, cùm populi lai-
ci ſint à Græcis & laus lapis, vt eſt in his:

Εἰς τὸν δὲ λαόν, ἐξ ὕδατος βροτοί, λαοὶ τὸ καλεῖσθαι.

Eſaxis homines nati, laique vocantur.

Arrianus tamen in libro ſecundo rerum Bithynicarum Deu-
calionem in arcem, locumque eminentiorem tunc Argi con-
fugiſſe inquit ex illo diluuiſio, quate poſt illam inundationem
Ioui Aphelio liberatori ſcilicet aram erexiſſe, qui locus po-
ſtea Nemea à pabulo pecudum, quæ frequentes ibi paſceban-
tur, fuit nominatus. Nec me preterit in eo Iouis Olympij
templo, quod fuit apud Athenienſes, fuiſſe quandam vor-
ginem ad cubiti ferè altitudinem, in quem hiatum aquas de-
fluxiſſe memorant per Deucalionis eluuiſionem, in quem e-
tiam quotannis polentã cùm melle & farina triticea projec-
re conſueuerūt, poſt illam inundationem, vt ait Thraſybulus
in hiſtoria, ſumptis iis qui erant ſuperſtites Dodonam habi-
tauit, quam regionem ita vt ab vna Oceanidum appellauit,
vt ſcripſit in ſuis commentariis etiam Aceſtodorus. Memo-
ritum eſt tamen à Pausania in rebus Atticis Megarum Iou-
is & vnus Sithaidum nympharum filium in Geraniæ ver-
ticem diluuium effugiſſe, cùm mons nondum illud nomen
haberet, nam cùm Megarus gruum interuolantium vocem
ſecutus illuc aduentaffet, quia grus *Γερανός* à Græcis dicere-
tur, montem Geraniam nominauit. Hæc illa ſunt quæ de
Deucalione memorantur ab antiquis: nunc cur ita ficta fue-
rint, inueſtigemus. Deucalion fuit vir bonus & juſtus & pius,
qui ob æquitatem religionemque ſuam, non ſolùm Prome-
thei ſiue prudentiæ filius fuit creditus, ſed etiam ab aquarum
imperu Deo protegente ſeruatus, cùm nefarij omnes vno
tempore periiffent, eſt enim initium ſapientiæ timor Domi-
ni: quare fuit prudentiæ filius Deucalion. cùm viros bonos
mergi omnino non patiatur Deus, quos fluctuare patitur, id-
circo in arca ſeruatus Deucalion & Pyrrha eam tempeſtatem
euaserunt. et cùm rurfus rudes homines, & religionis cultus,
que Deorum ignati naſcerentur, dicti ſunt lapides, qui à
Deucalione ad potiorem vitam, & à Pyrrha informati fue-
runt, in homines conuerſi. Hæc igitur fabula ad probitatem,
& ad

& ad cultum Deorum homines adhortabatur, quæ excerpta est, ut mihi quidem videtur, è sacris literis. At nunc de Ione dicamus.

De Ione siue Iſide.

C A P. XVIII.

FUIT Ione, quæ Iunonis zelotypia in candidam vaccam conuersa est, ut scriptum fuit à Cecrope, Argi & Iſmenes Aſopi filia; ut verò ab Aceſodoro, Neptuni & Hallirhoes, quam tamen Acusiſlaus Pyrenes filiam putauit, quæ fuerit Iunonis sacerdos, ut scripsit Apollodorus libro secundo bibliorhece, communior tamen fuit ſcriptorum ſententia, quòd ea fuerit Inachi fluuij filia, ut ſcripsit Ouidius libro primo Metamorph.

Inachus vnus abest, imoque reconditus antro

Fletibus auget aquas: natamque miſerrimus Ione

Luxes ut amiſſam.

Qui Iunonis ſacerdotem fuiſſe dixerunt Ionem, illam in vaccam à Iunone conuerſam fuiſſe tradiderunt, vbi illam à Ioue vitiatam comperiſſet, tum verò iurauit Iupiter ſe minime cum illa fuiſſe congreſſum. Hanc tamen Iuno à Ioue munus popoſcit, & Argo Areſtoris filio, ut ait Myrleanus Alepiades, vel Terræ, ut ſenſit Acusiſlaus; ſeruandam tradidit, qui eam in monte Mycenæo ad oliuam quandam alligauit. Scriptum reliquit Andrætas Tenedius in nauigatione Propontidis, Ionem non modò non fuiſſe perfunctam Iunonis ſacerdotio, ut nonnulli putarunt, ſed etiam fuiſſe quoddam ſortum, quæ veneficiis Iouem in amorem irretire niteretur, ut eſt etiam apud enarratorem Theocriti, ad quam rem Iynxis Echus vel potiùs Suadelæ & Panos filiz opera uſa fuit, illa re cognita Iynx in auem ſui nominis à Iunone fuit conuerſa, quam etiam auem utilem eſſe veneficiis arbitrantur, quæ quoniam caudam ſemper mouet, dicta eſt à Latinis motacilla. Eſt autem auis exigua, pennasque habet pictas, collum longum pro corporis magnitudine, linguam exertam plerunque, frequenterque & ipſa conuertitur, & collum conuertit. Hanc capientes veneficæ mulieres cereæ rotæ annexam ſuper carbonibus cum quibuſdam execrationibus torrent & comburunt, at nonnullæ veneficæ non totam, ſed intima tantum illius eioræ alligant, haſtenus Andrætas. Fabulantur hanc datam fuiſſe Iſoni à Venere quo tempore

naugavit in Colchos, vt Medeam in amorem sui posset allicere. Ionem igitur Iyngis artificio adductus Iupiter in nebula, vt lateret, compressit; quod cum sensisset Iuno, zelotypia capta eo accessit: at Iupiter id sentiens Ionem in vaccam candidam mutavit, vt omnem suspicionem Iunoni leuaret hac arte. cum verò Iuno illam vaccam vidisset, donum à Ioue postulat: at veritus Iupiter ne, si illam negauisset, dolus pateret, quamuis inuitus, tamen largitus est. Cum verò diu sub Argi custodia, qui centum habebat oculos, asseruata fuisset. Iupiter tandem illius miserus mandauit Mercurio vt raptam Ionem, vel interfecto Argo abduceretur: tum Mercurius sumpta pastoris forma conatus est cum fistula per soni suauitatem Argum in somnum inducere, quem etiam virga tactum sopiuit. deinde cum vaccam rapere vellet, Argus ab Hierace iuvene imprudente fuit excitatus. cum verò rem tegere amplius Mercurius non posset, Argum saxo occidit: atque Hieracem in auem sui nominis mutavit, quæ à Latinis accipiter dicitur. Illa re valde commota Iuno primum Argum in pavonem cum totidem oculis in pennis nunc etiam apparentibus, mutauit, deinde æstrum vaccæ immisit, quo illa grauissime exagitata est, vt testatur Virg. lib. 3. Geor.

Hoc quondam monstro horribiles exercuit iras

Inachie Iuno pestem meditata inuena.

Hæc igitur furore vexata primum mare, quod ab ipsa Ionium vocatum est, dicitur transisse; quod Theopompus tamen non ab ea, sed à Ionio viro Illyrico, dictum putauit. veluti Archadamus ab Ionibus ibi in traiectu maris immeris. Postea verò montem Hæmum per Illyridem profecta transiit, sinumque Thracium traiecit, qui ab ea postea vocatus est Bosphorus. nam duo fuerunt Bospori, Cimmerius & Thracius. Hæc loca fuisse ita ab illa nominata significauit Prometheus apud Æscylum, vbi omnia euentura Ioni puellæ uaticinatur, inter quæ hæc etiam sunt:

Ἐσθλὸς ὄνητος, Ἰόνι κληθήσεται;

Ths ois tonias: muna tois paiti βροτοis,

Scias aperte; Ionium vocabitur.

Tue vie monumentum is omnibus uisit.

Ἐσθλὸς ὄνητος εἰς καὶ λόγῳ μῦθος

Ths ois tonias: Βασπορὸς τ' ἰπποῦμι.

Semper uisus in mare uis obis de saro

& id:

Curtis

Cursu loquela, & Bosphorus cognomine.

In Scythiam verò profecta multa deinde Europæ & Asiæ maria tranavit, atque in Aegyptum tandem pervenit, ut ait Ovid. lib. 1. Metam. quare cum tot labores sibi esse exantandos Io percepisset antea à Prometheo, in desperationem prope adducta est: quare ita secum inquit:

Τὶ μοῖ' ἰμοὶ ζῆλον κέρδιον: ἀλλ' ἔτι καὶ τὰ χ

ἔριφ' ἰμμετώ τῆς δὲ δὸτ' εὐρύλα πίστεα;

Ὅπως κέρδιον σκεῖσασαι τῷ πάτωι πότων

Ἀπλάγῳ κέρδιον γὰρ εἰς ἅπαντα δεῖται,

ἢ τὰς ἀπίστας ἡμέρας, πᾶσαι κερδοί.

Quid visa lucrū est? ipsa nec cūctissimè

Hac de peira præceptū iacio me per Deū.

Vt omnibus finem feram laboribus.

Multo magis semel iunares emori,

Quàm vivere in dies acerbè singulos.

Cum igitur venisset in Aegyptum ad Nili ripas, dicitur Io priorem hominis formam recuperasse, ut significavit Moschus his versibus in Europa:

Ἰουλιότῳ ἢ ποταμῶν βοῶ.

Ἐν δὲ τῷ Ζῳδῷ ἀπιφωμύθῳ ἡρίμα χεῖ' ἰεῖν

Πόρπῳ εἰναλίη, τῷ ἐν τῷ ποταμῷ τῷ Νείλῳ

Ἐν ποταμῷ δὲ κέρδιον πάλιν μετὰ μετὰ γυναικῶν.

Fluctinagamque bovem spectabans in maris undis.

Iupiter hic aderat, niueæ qui terga iuvenæ

Tradabas dextra: septemflui ad ostia Nili

De boue cornuta facta est mox femina pulchra.

Atqui scripsit Aeschylus in Prometheo, quod Ioue arretracte tergo huiusce iuvenæ priorem formam Io recuperavit.

Scriptum reliquit Apollodorus in libro de Diis, quod Isthmum ipsum contigit iuxta Iopen civitatem, quæ ita vocata fuit ab ipsa Ione, cum Argum diuina ope superasset: Ἰωνὴ ἢ τῆς

Ἰωνῆς, ὅτι ἐκεῖ ἢ τῷ τῶν Ἀργῶν ἀκρότατε, γέγονεν αἰ δὲ τῶν ὄντων: vocata fuit Iope civitas, quod ibi post Argum diuina ope superatum, Io facta est homo. Scripsit Apollodorus Ionem postquam formam recuperata ad Nili fluenta Epaphum è Iouis congressu pe-

perisse, quem Iuno Curetes bus occultandum tradidit, id cum

perisset Iupiter, fertur Curetes interfecisse. quo tempore Io profecta est in Syriam ad filium inuestigandum, quo in-

vento in Aegyptum rediit. Strabo tamen lib. 10. iantrum quod-

Quod ad Physicam spectat, Io modo Luna dicta est, modo credita est terra. nam dicitur Io fuisse Argi & Ilmenes filia, vel Neptuni, vel Inachi fluij, vel aquæ omnino, quum terra solum Io crederetur. nam terra procul existentibus videtur paulatim ex undis exoriri. Hanc Iupiter compressit in nebula, cum Iupiter nimirum æthereus calor intelligatur, per quem vapores è terra assidue exurgunt. Fabulantur Ionem in vaccam mutatam fuisse animal fertilitatis terræ studiosum, cuius omnis industria sit in colendis agris, ob vbertatem ipsius terræ. nam cum Iano accessit, mitior calor scilicet æris, tum Iupiter illam vaccam concessit, cum neque ob nimium calorem assiduum, vt neque ob frigus terra fiat ferax. Iuno Argo, cui centum erant oculi, illam seruandam concessit, quia cælum, cui plurimæ sunt stellæ tanquam oculi, assidue terram intuetur, & ob suum cursum tempora assidue varians plurimum adiuuat ad fertilitatem. Harum stellarum siue horum oculorum altera pars dormit, altera vigilat, quia semper dimidium cæli videtur Sole illustrari, cum dimidium stellæ frequentes ostendet: atque stellæ cum Solis lumine obscurantur, dicuntur dormire. At cur Iupiter Argum occidere Mercurio imperauit? quia ratio plurimum potest in agricultura. Hæc vacca cæso Argo dicitur liberata fuisse totumque serè terrarum orbem peregrasse, & omnia transisse maria: quia prudentia & industria agricolarum videtur æris etiam bonitatem aut fortunæ malitiam superare: cum tellus colorum industria maxime fiat fertilis. Hæc ipsa ratio agriculturæ in omnes terras didita tandem peruenit in Ægyptum, quæ tellus, quoniam ob suam fertilitatem ac bonitatem maxime patefaciat vim naturæ & feracitatem, dicta est vacca primam formam ibi recuperasse. Ad hos cum Isis transfretasset mulier omnino formosissima suæ ætatis, ab Ægyptiorum Rege vxor ducta est: quam dicunt nonnulli Mercurium cæso Argo sene prudentissimo Argiuorum rege, vt ipse imperio potiretur, pullum è Græcia, cum res parum feliciter illi successissent, comitarum fuisse. Ibi cum Isis agriculturam, atque multas res humanæ vitæ perutiles Ægyptiis ostendisset, pro Dea culta est, & diuini honores illi fuerunt instituti. Enimvero ego fabulam hanc vniuersam ad Lunæ cursum potius accomodandam putauerim: quam dicunt esse Inachi vel Neptuni filiam, cum Luna sensim

humeret nocturno lumine, ut ait Ptolemæus in Almagesto. Hanc dixerunt filiam Inachi à Ioue fuisse compressam in nebula, cum Iupiter etiam Sol aliquando sit: etenim in horum planetarum coniunctionibus nubes aut nebulae plerunque gignuntur. Mox ob accedentem lunonem Io in vacuam mutatur, quia semper ferè die tertio saltem à coniunctione Luna exit cornuta, vaccaque cornua imitatur. Nam nisi ante diem quartum illa se è nubibus explicauerit, puriorque æri obtulerit, pluuia assidue propè in vniuersum mensem significantur. Hanc exeuntem à coniunctione & è nubibus egressam excipit Iuno, Argo seruandam tradit, quia illa cæteris omnibus stellis est inferior, à quibus despicitur. Occiditur Argus Iouis iussu, & vacca ab Argo liberatur, quia Sole lumen & vires Lunæ impartiente, illa omnium stellarum vires superat, magisque conspicuae sunt Lunæ, quam stellarum omnium aliarum vires actiones & in humanis corporibus: quas exercet Luna ubi aliquantulum excreuerit. Hæc Io dicta est orbem terrarum peregrasse, & modo in Scythiaque regio est ad septentrionem, modò in Ægyptum perueniata, quia cum Luna velocissima sit, mariaque omnia secum trahat, tum modò ad septentrionem, modò ad austrum declinat ab ecliptica. Ibi versa est in Deam, quam cornutam finxerunt, cum primam formam recuperasset: quoniam primiti omnium mortalium Ægypti cum oculos in cœlum sustulissent, vidissentque cœlum, Solem, Lunam, astra perpetuo motu moueri, & plurimum rebus humanis prodesse à perpetuo cursu Deos vocarunt, atque Solem & Lunam præcipue diuinis honoribus coluerunt, ut testatur Eusebius lib. 2. præp. euang. & Plat. in Cratyl. Alij fabulam hanc ad humanam vitam, moresque mortalium exprimendos retulerunt: dixeruntque Iouem esse hominum parum cordatorum animas: quæ primum cum Ione conjunctæ in nebula, & è cœlo in hæc corpora tenebrarum plena delapsæ, in beluas vertuntur, neque cupiunt aut diuinitatem summi Dei, aut acceptam immortalitatem speculari. Sic verò mutatae donantur lunoni, quoniam auaritia & omnium libidinum cumu- culi Argi: paulò post cum maturior ætas aduenerit, mittitur à Ioue Mercurius qui Argum occidat, quoniam ratio libidines denique refrenat, estque omnium voluptatum faciens.

Deinde castris à Iunone immititur, qui stimulus est conscientiae, & rerum praeteritarum xiatisque inutiliter transactae recordatio. Haec facit vt intelligamus nos antea toto caelo, vt aiunt, aberrasse, & vt prudentiores facti pristinam hominum formam resumamus, ac dij immortales denique per sanctitatem vitæ, & innocentiam, & iustitiam & humanitatem in omnes viros bonos efficiamur. Atque de Ione satis, nunc de Vesta dicamus.

De Vesta. CAP. XIX.

Neque verò Ihs solum, sed etiam Vesta ab antiquis terra credita est, quam Saturni & Rheæ filiam esse crediderunt antiqui, vt testatur Diodorus Siculus, & Orpheus in his:

Εστία δὲ δῶνά τοιο κέσιν θυγατρὲς βασιλεια.

Filia Saturni Vesta ò Regina potentis.

Et libro sexto Fastorum.

Ex opa Iunonam memorant, Cereremque creatas

Semine Saturni, serua Vesta fuit.

Quidam, inter quos fuit Phosidonius, in libris quibus titulus erat de Heroibus & daemionibus, senserunt duas fuisse Vestas, alteram Saturni matrem, quæ vocata fuit etiam Pales, alteram filiam, quæ semper virgo fuit credita. Sed quoniam ad vnum nomen omnia referuntur, nulla habita nominum differentia, quid de Vesta senserint antiqui, breuiter explicabimus. Dixerunt igitur Vestam esse domorum omnium seruatricem, cui rerum omnium primitiæ offerebantur, vt testatur Homerus in hymno:

Εστία ἢ πάντων ἐν δόμοισιν ὑψηλίστην

Αθανάτων τε θεῶν, χαμῆς ἐρχομένην ἀθροῦσιν

Εστία δίδου ἑλαχῆς προσβήδα πρῆμιν

Καλὴν ἔχουσα χεῖρας, καὶ τιμὴν ἢ γῶ ἀπὲρ σέ

Πλάττωσθαι θυγατρὶν εἰς οἶκον ἢ πρῆμῶν τε

Εστία ἐπαχρόνθου ἀπὸς δεῖς μεμνηδὲα υἱόν.

Vesta Deumque hominumque domos dea quæ colis altas

Perpetuamque tenes sedem, quæ semper honorem;

Præmia cui data sunt ingentia, te sine nulli

Mortales unquam celebrant conuicia læti;

Ni Veste primùm libent prædulcia vana.

Nam cum Vesta Saturni filia prima domos extruere inuenisset, intra domos ybique pingebatur, quò & domos seruaret, & custos esset habitantium, vt testatur his Phosidonius in

Heroibus & Dæmonibus: ἢ γὰρ Ἐστία κείνη θυγάτηρ, πλὴν οὐκ ἔστι πατρὸς ἔδρην ἢ τὸ ἄρρηκτον ἔκαστον ἐπὶ τῷ οἴκῳ ἐγχεσθόντα ἵνα ἢ πῶς αὐτῶν, ἢ φύλαξ εἴη τῷ οἴκῳ. Vestia sive Saturni filia domum primū inuenit, quam etiam inuentionis causa intra domos pingere consueuerant, ut & has seruares, & custos esse in illis habitantium. Fuit hac ipsa de causa domus etiam Vestia siue Ἐστία vocata, ut ait Euripides in Vædea:

ὡς ἐγὼ οἶδω

Μάλιστα πατρῶν, καὶ σωεργὸν εἰδύλω,

Ἐστία, μὴ χεῖρ νόστον Ἐστίας ἐμῆς.

hinc ego colo

Præ cæteris Hecatem mihi, quam ferre opem

Legi: mea Vestæ colit namque intima

Mos autem fuit in omnibus sacrificiis ut primitiæ Vestæ offerrentur, ut dictum est: cuius consuetudinis causam huiusmodi adduxit Aristocritus lib. 2. μετα γὰρ τὸ κοινὸν τῶν πρῶτων ἀρχῶν, τὸ Δία δεξάμενον τῶν βασιλείων, ὁπότερον Ἐστία λαβὴν ἢ πρὸς αὐτῶν τῶν ἡμετέρων πατρῶν ἀπέδειξε, μετα τὴν πατρῶν ἀπαρχὰς θυγατρὸν αὐτῆς ἡμετέρας ἀπέδειξε, ἢ ἀπὸ ἑσπέρων, καὶ μετα ταῦτα ἔπειτα ἰσομετρεῖ ἐπὶ τοῖς ἑσπέρων ἀπαρχαῖς ἀπὸ τῶν πρῶτων ἢ θυγατρὸν ἢ δεξάμενον Ἐστία. Nam posteaquam dicitur sunt Titares, ac uelut ne susciperent imperium, Iupiterque illud cepisset, optionem dedit Vestæ quod uelles capiendi. Hanc primum uirginitatem postulasse inquit, & post illam, ut primitiæ omnium, quæ sacrificarentur sibi offerrentur ab hominibus. Ita et postea sancitum est in sacris ut primitiæ omnium, quæ sacrificabantur, primitiæ Vestæ offerrent. Istud ipsum innuit etiam Aristoph. in Væpiss:

ἀπὸ ἵνα

Ἀπὸ Ἐστίας ἀρχόμενον ὁπότερ ἴθι τινα.

A Vestâ incipiens ut contundam quempiam.

Fingebatur Vestæ esse mulier, quæ sedens coronaretur, circa quam essent multiplicia plantarum blandientiumque animalium genera, ut inquit Hecateus Milesius in Genealogiis. Enimuerò cum duæ essent Vestæ, per antiquiorem Saturni matrem, terram: at per iuniorem, ignem purum ætheris significauerunt, ut testatur Ouid. lib. 6. Factorum:

Vestæ eadem est, & terra: subest uigil ignis utriusque.

Significant sedem terra focum que suam:

Cum igitur æternus sit ignis æthereus, iure optimo Vestæ æternæ vocata fuit, ut est apud Horatium lib. 3. Carminum quam

quam Homerus etiam domos altas Deorum, & perpetuas sedes habere dixit in hymnis. At Orpheus mediam regionem ignis perpetui in his:

Εστία Ἰδωάτοιο κέσθι θυγάτηρ βασιλείης,
Ἡ μέσση οἴκων ἔσθι πύρρ' ἀνώγειο μέγιστη.

Filia Saturni Vesta ὁ Regina potentis,

Quae colis etherae medium regionis, & ignis.

Atque cum ara esset erecta in Prytaneo, in qua perpetuus & inextinctus ignis afferuabatur, arā illā Pollux Vestam appellavit in his: ἵφ' ἄν τ' Ἰδοίω, ἢ πύρρ' ἀνοίω, ἢ κέσθι, θυγάτηρ, Εστία.

ἵφ' ἄν τ' Ἰδοίω, ἢ πύρρ' ἀνοίω, ἢ κέσθι, θυγάτηρ, Εστία. ἵφ' ἄν τ' Ἰδοίω, ἢ πύρρ' ἀνοίω, ἢ κέσθι, θυγάτηρ, Εστία.

accendimus, altare, acerra, Vesta: nonnullis enim sic appellatur. sic sanè aptissime illam quae est in Prytaneo vocaveris: super qua ignis ille perpetuus ardeve soles. At Ouid. lib. 6. Fastrorum, flammam ipsam Vestam fuisse appellatam sensit, ut patet in his:

Nec tu aliud Vestam, quam viam intellige flammam.

Nataque de flamma corpora nulla vides.

Hanc Deam ignem fuisse, ut vel ab initio Romae praecipua religione cultam, argumento sunt illa quae ad Vestalium perpetuam virginitatem pertinebant: quae cum omnibus notissima sint, minimè nunc explicabo. Cum altera harum Vestarum Saturni fuisset mater, merito vocata fuit antiqua & cana, ut est in lib. 9. Aeneid. apud Virgilium:

Αἴθρα, ἴκε λαρὲν, & cana penetralia Vestae.

Haec terram omnino fuisse testatur Plutarch. dea. 8 Sympos. probl. quippe cum inquit mensas antiquorum fuisse rotundas ad similitudinem terrae: quae cum vicium nobis tantam terra praerberent vocatae sunt Vestae. Sed illud etiam manifestius (ut ego quidem arbitror) declaravit Plato in Timaeo, cum Deos omnes, elementa scilicet, & vires caelorum commoueri faciat, solamque terram in medio horum immobilem consistere: ut patet ex his: ὁ μὲν δὲ πᾶσι θεῶν ἰσχυρὸς ἐστὶν ὁ θεὸς τῆς γῆς, ὁ μὲν δὲ πᾶσι θεῶν ἰσχυρὸς ἐστὶν ὁ θεὸς τῆς γῆς, ὁ μὲν δὲ πᾶσι θεῶν ἰσχυρὸς ἐστὶν ὁ θεὸς τῆς γῆς.

Μαγνὸν σακεῖον ἐστὶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὃ ἐστὶν ὁ θεὸς τῆς γῆς, ὁ μὲν δὲ πᾶσι θεῶν ἰσχυρὸς ἐστὶν ὁ θεὸς τῆς γῆς, ὁ μὲν δὲ πᾶσι θεῶν ἰσχυρὸς ἐστὶν ὁ θεὸς τῆς γῆς.

Magnus sacellus in caelo Jupiter currit agens volucrum, primus incedit omnia coelestia & hunc sequitur Deorum demonumque exercitus in avoda imparis distributus. at Vesta sola manet in Deorum domo. Nam cum in Jupiter supremus sit Deus, Dij daemonesque reliqui planetae

sunt, & corpora cœlestia, ac elementa, quæ intra duodecim partes signiferi omnia continentur. Cùm verò primum mobile corpus omnia reliquæ secum trahat, idcirco dicta sunt Diæ ac demones volucrum currum sequi, quorum est non parvus exercitus. At sola ex his qui Diæ habitæ sunt, domum immobilis feruat Vesta, cùm illa terta sit, vt Euripides in his significauit:

Καὶ Γαῖα, μὴ ἴσῃ, Ἐγὼ δὲ, οἷοι κοροὶ

Ἐποῦδ' ἔσθ' ἄρ' ἄρ', ἠὲ πῦρ, οἷοι αἰθέρι.

Parent que terra quam vocant Vestam viro

Præstantiores confidentem in æthere,

Nam terra sola ex omnibus naturalibus corporibus immobilis existens, in medio totius orbis sublimis, tanquam in ære consistit, neque in aliquam mundi partem magis declinat: quare iure, inquit Ouid, lib. 6. Fast.

Terra pile similis nullo fulcimine nixa

Ære subiecto tam graue pendet onus.

Ipsa vniuersitas librarum sustinet orbem:

Quique premat partes, angulus omnia abest.

Cùm enim tantundem vndique distet à cœlo, dicta est sedere in æthere, & nulla re suffulta sustineri. Huic tanquam domui summæ parti ignis præfecto in sacrificiis litabatur odoribus. At cùm antiquior Vesta terra esse putaretur, flores, vt pote illorum feraci matri offerebantur, & far, vt est apud Vurg, lib. 5.

Hæc membrans cinerem, & sopios suscitât ignes

Perigam eum que lauem, & cana penetrat Veste

Ferre pio, & plena supplex veneratur acerra.

Vestam omnino Plotinus, aliique complures, animam terræ esse voluerunt, quæ Ceres etiam aliquando fuit nominata. Alij Vestam esse crediderunt, inter quos fuerunt Platonici, & rerum diuinarum solidum fundamentum: idcirco in omnium Deorum sacrificiis Vestæ primitiæ offerri ab antiquis solebant. Credita fuit altera Vestæ Saturni mater, quia cùm nondum existeret tempus, in confusa mundi mole terra latuerit: altera filia, quia post cœlum & tempus elementorum corpora summus opifex architectus est Deus. Cùm terra igitur esset omnium propè corporum naturalium fundamentum, merito mater Deorum etiam fuit ab antiquis appellata, vt testatur Strabo lib. 10. Hanc coniunctorum

rum præfectam, & omnium sacrorum primitias capere iunctâ dixerunt, quia sine terræ muneribus, vel sine calore è cælo, nulla res nasci potest conuiuio apta. quæ cum omnia ad sacrificia munera producat, merito omnium illorum primitias capere credita est. Atque quid Vesta sit, & quod fuerit ab antiquis culta, cum omnia elementa, elementorumque vires diuinis nominibus ab antiquis nominarentur, cui nihil Deo vacare putarunt, iam satis explicatum fuit. At nunc de Iride dicatur.

De Iride.

CAP. XX.

Iris fuit Thaumantis & Electræ filia sororque Harpyarum, veluti testatus est Hesiodus in Theogonia in his:

Θωμάς δ' Ἠλεκτρῆς βαδυσσέταο θυγάτηρ

Ἠλέκτ' Ἠλέκτρω ἢ δ' ἀκῆαί τίκεν Ἰεὺς

Ἠρόμας δ' Ἀργύης Ἀργύτ' Ἠρωπέτω π'

Occano natam Thaumatis, qui litora pulsat.

Virgine Electram duxit, mox edidit Irim

Illam viro Harpyiasque & Aello Ocyperetenque.

Fuit Iris Iunonis eximiatissima ministra, ut ait Callimachus in laudibus Deli his carminibus:

Τῆ ἰκέλη Θωμάστ' Ἰσὸ θεῶν ἰζήτα κέρη.

Κείνη δ' ἀδύποτε σφίγγης ἐπιλήθεται ἔδρας,

Οὐδ' ὅτε οἱ γυδαίον ἐπιπτερόν ὑπὸ ἱρίσῳ.

Ἄλλ' αὐτὴ μεγαλύτερο ποτὶ γλαχίνα θρόνον,

Τυτθὸν ἀποκλίνασα κερκίματα, λέχῳ δ' ἔδει.

Οὐδ' ὅτε ζώνῳ ἀαλύσται, ἀδ' ταχέως

Ἐνδομίδας, μὴ οἱ ἢ ἀφνίδιον ἔπ' εἶπῃ

Ἄσσιν.

Subque throno sedet huic similis Thaumantis puella

Edis, que sedem nonnunquam deserit illam.

Non ubi læthæas somnus circumiacit alas.

Æst ubi deflectens cervicem flexu parumper

Illam throni magni fulcris accumbet inherens:

Solvitur haud Zona huic, volucris nec calcæus unquam.

Ne dea foris sibi tradat mandata repenti.

Nam profecto iris fungebatur eodem munere apud Iunonem, quo fungi solitus fuit Mercurius apud Iovem, cum huius ministræ esset munus quoscunque vellet Iuno arcessere, atque aduocare, sicuti demonstravit Apollonius Rhodius lib. 4. Argon. cum ita scribat:

Εἰ δὲ ἄρα λατρεῖσιν μεταχορῆσιν περὶ γαίαν

Ἄβ. Ὅτι μοι ἀρχὴν μόλεν ἄλως ἰζηυῖσται.

Iris veni directa mihi: mea iussa per auras,

Si optetis unquam fasisti sedula nostris,

Ad Theidem defer, veniat cita de maris undis.

Huic nunctum est munus etiam, ut lectum Iunonis sternere-
ret, ut ait Theocritus in Encomio Ptolemæis

Εἰ δὲ λέχῃ σόφισται ἰαθὲν Ζωὴν ἢ Ἥρη,

Χέεσσι ποσειδάων μύθεσσι ἐνὶ παρδίῳ Ἴεσσι.

Iunoni atque Ioui lectum substernere virgo.

Unguentis persusa manus solet Iris odoris.

Maximè denique omnium Dearum servitio, & in omnibus rebus
Iridis Iuno utebatur, quippe cum vel ab inferis reversam Iu-
nonem ab Iride lustrari faciat Ouid. lib. 4. Mutationum in his:

Læta redit Iuno: quam cælum intrare parantem

Roratis lustravit aquis Thaumantias Iris

Valerius Flaccus tamen Iridem Iouis etiam nuntiam facit in
his lib. 4. Argonaut.

ille Dearum

Fletibus, & magno Phæbi commotus honore,

Velocem roseis demittit nubibus Irim.

Et Homerus θ Iliad,

Ἴεσσι δὲ ὄρεται χρυσοῦν ἄσπελον ἄσπελον.

Auratis alis est Iris nuntia missa.

Crediderunt præterea antiqui nullam animam muliebrem
posse ex humanis corporibus absolui, nisi Iridis beneficio ex
his molestissimis ac blandissimis vinculis Iunonis iussu solue-
retur, sicuti Mercurius ipse Iouis mandato mares homines è
corporeis carceribus liberare putabatur. Quare ut alia com-
plura scite ac præclare Virg. pro institutis priscae theologiæ
non introducit Mercurium, sed Iridem in lib. 4. Aeneidos, Di-
dus animam ex ipso corpore euocantem, neque Iouis iussu,
sed Iunonis, cum ita inquit:

Ergo iris roseis per cælum rosida pennis

Mille trahit varios aduerso Sole colores,

Devolat. & supra caput astitit: hunc ego Diti

Sacrum iussa fero, teque isto corpore soluo.

Nam Iridem, sicuti Mercurium, alatum finxerunt antiqui
ad exprimendam eius velocitatem. Fuerunt etiam quidam
qui illam fabulati sint taurino capite flumina sorbere con-
sueuisse.

sueuiffe. Neque plura his ferè memoriae prodita esse de Iride ab antiquis recordamur, at nunc quid sub his ambagibus verborum memoria dignum contineretur, inquiramus.

¶ Iridem Thaumantis & Electrae filiam fuisse tradiderunt, quia Thaumantis sit Ponti filius, Electra verò Cœli siue Solis, nam id nomē serenitatem significat: est enim *Ἰρις* Sol, *ἄστὴρ* serenus, nascitur igitur Iris ex aqua & serenitate è refractione radiorum scilicet, vt voluit Aristoteles in meteorologicis. Sapienter sinè dictum est ab antiquis quod Iris sedeat sub throno Iunonis, quia gignatur in parte aëris inferiore, hoc est, infra nubes, nam illius arcus cœlestis quæ Iris nūcupatur radius solis cauz nubi immissus caussa est, qui in ipsum Solem acie repulsa refringitur. Sic enim nubes arcum illum cœlestem efficere putantur, quòd in alia parte sint tumidiiores, in alia crassiores ac densiores quàm Solem possint transmittere, ac in alia imbecilliores quàm possint excludere. Sic igitur per hanc ipsam inæqualitatem cum ipsa vmbra atque lux commisceatur, exprimitur illa varietas mirabilis, quæ Thaumantis dicitur filia siue admirationis, cum *θαυμάσιον* sit admirari nam certè quidem omnia intue mur per lineas rectas vel reflexas que aliquando refringuntur, vt aiunt Optici, quæ lineæ tantum corporis expertes intelliguntur sola mente & cogitatione perceptæ, videmus recta quæ sunt in aëre nullo oblato impedimento, vel post gemmas lucidas, vel cornu perspicuum, si subtilissima sit materia: aut cætera huiusmodi fluctuntur remi in aqua ob materiam densiorem, refracta videmus vt specularia. Finxerunt antiqui illam esse Iunonis nuntiam & Harpyiarum siue ventorum sororem, vt diximus, quoniam certissima sint illa signa futurorum ventorum aut imbrium aut serenitatis, quæ Iridem sequi consueuerunt: quare Virgilius inter signa pluuiarum Iridis quoque signa annumerauit, cum ita scripserit de illa lib. I. *Georg. Et bibit ingens Arcus & Valerius Flaccus arcum cœlestem serenitatis indicem esse scripsit in lib. I. Argonauticorum:*

Emicui referata dies calumque resoluit

Arcus, et in summos redierunt nubila montes.

Constat enim ex humore & densitate aëris, vt dicebam, inquam Sole incidente gignitur illa varietas colorum, cuius aëris prima pars à regione Solis sita apparet rubicunda cum radiis penetraretur. at nigrior pars est quoniam obscurior ac

lib. 1. conorum, & Vitellio lib. 4. Opticorum. Alij istud fieri per triangulum, alij per quartam partem circuli arbitriati sunt. ac rursus visum alij facile terminari, si corpus solidum sese cito opponat, dixerunt, aut si non possit visus ad obiectam aliquam rem peruenire, aut si res visa non consistat, ut accidit in profunditatibus obscurarum altitudinum quarum pars ima videri non possit, vel ut accidit in fluminibus velocissimis, ubi radij visus citissime deferuntur, aut etiam si quis in orbem cito vel diu rotetur, vertigines inde nasci inquit, quod etiam scriptum reliquit Teophrastus in lib. *τῆς ὀπτικῆς*, siue de virginibus. nam non modo est in panniculis circa cerebrum patitur agitationem molestam per eum motum, sed radij etiam visus maxime exagitantur, cum non possint persistere. Visus praeterea siue radij ex oculis emissi si in corpus transparens, siue quodam tenus penetrabile vel laeue, quodammodo incitat, quod tamen habeat aliquam densitatem, cum non possit integer ad extremum peruenire, aut profus penetrare refringitur, quia non videat oppositam superficiem sine refractione, atque inde efficitur ut redundant imagines, sicut fieri apparet in speculis, aut in aquis habentibus obiectam superficiem paulo obscuriorem. Enimvero tanta vis est rerum visarum aliquando, ut colorem infundere videantur & luci & visui, a quibus refringuntur radij visus siue reflectuntur. Nam ut ait in Opticis idem Larissaus. *ἔστι δὲ αἰθέριον ὁ ἥλιος, ἡ σελήνη, καὶ τὰ ἀστέρων, καὶ τὰ ἀέρος, καὶ τὰ ἀπὸ τῆς γῆς ἀμυγδαλίαι, καὶ τὰ ἀπὸ τῆς κορυφῆς τῆς γῆς, καὶ τὰ ἀπὸ τῆς θαλάσσης, καὶ τὰ ἀπὸ τῆς ὕλης αἰθέρος, καὶ τὰ ἀπὸ τῆς ὕλης τῆς ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ τὰ ἀπὸ τῆς ὕλης τῆς ἀπὸ τῆς θαλάσσης, καὶ τὰ ἀπὸ τῆς ὕλης τῆς ἀπὸ τῆς ἀέρος.* Si enim sub consurgens vel decedens per aliquam rubram nubem inuenerit, licet omnia rubra intueri, terram ac mare scilicet, atque omnia, ut uno verbo dicam, quae illustrantur. Hiscum consimilia est per aspectum solem nostrum euenire: nam qualis color rei diaphanis siue transapparentis fuerit, salem ipsam per illam visam contingit videri. Eiusdem enim coloris omnia apparentur, cuius coloris fuerit speculum per quod illa videntur. Hinc effectum est ut quidam reipsa colores inesse Intidi, ac non per opticam rationem apparere crediderint, aut per apparentes colores, qui redundant e lucidi & obscuri mixture secundum magis & minus, ut videtur sensisse Aristoteli in libris Meteorologicis, manifestum est autem quod,

vbi duæ, vel plures Irides apparuerint, futurarum pluiiarum copiam significant. quare ita de illa scripsit Aratus in signis aquarum & ventorum:

Η δὲ δύο ἢ ἑσὼς δὲ τὴν πύλαν ἀεὶ ἰσὶν Ἰεῖε.

Aut gemine celum cum Zona cinxerit Iris.

Nam vbi paruus fuerit humentis aëris ac vaporum concursus, vna tantum Iris producitur: at vbi multæ fuerit & copiosa pluiiarum materia condensata, post primam formatam Iridem altera efficitur, quæ circumscilat priorem, cingatque coelum persimili ambitu. Quòd autem illud munus in iunctam Iridi putaretur, vt mortentes mulieres Iunonis iussu à languoribus liberaret, id nihil aliud meo quidem iudicio significat, quàm illud quòd à physicis dictum est, quia tempora pluuiosa & nimis humida maximè obsunt mulieribus, cum sicca supra modum viris obsint, qui ad iustam ætatem perueniunt. Cum enim in elementorum, qualitatumque siue temperamentorum symmetria vniuersa vita animantium consistat, frigida ac nimis humida tempora obsunt illis, qui vel ad caloris mediocritatem nondum perueniunt, vel iam vergunt ad eius inopiam, cum superuacuos humores ob temporis & temperamenti malitiam non possint concoquere. Propter excessum etiam non Iunonis sed Iouis, hoc est nimij caloris, iussu sinxerunt Mercurium animas virorum ad inferos comitari ac deducere. Atqui nec illud quidem prætermittendum in hoc loco duxerim, quòd fingebantur animæ mortalium ex hisce corporibus Dearum iussu solui, non autem sponte sua discedere. Hoc enim idcirco dictum fuit, quoniam cum prædia ac iumenta Dei simus, vt ita dicam, & verè diuina animalia, nata Dei iussu ad cultum religionis, ad perfruendum Dei liberalitate, ad cognoscendam Dei naturam diuinam, ad orbis totius ornamentum, ad bene agendum, ad felicitatem per virtutes post mortem nobis comparandam, non licet immaturè nos ipsos interficere, quòd Deo molestissimum est, sed expectare Dei voluntatem. Quis enim æquo animo ferret, si sua prædia arbores ac segetes, quas produxissent, deuastarent? aut quis non succenseret, si illa irata domino pertæsaque fertilitatis, nihil producerent, aut seipsa destruerent? quis in ea, si posset, non acerbissimè animaduerteteret? Debet igitur animæ mortalium tamdiu detineri in his corporibus, quibus fuerunt à Deo alligata, quamdiu illi qui

qui eas vinxit, ita detinere aut coercere placuerit, neque inde nisi iussu ipsius Dei soluendæ sunt. ac de Iride satis, nunc dicatur de Alpheo.

De Alpheo.

CAP. XXI.

DE Alpheo, quem alij hominem, alij fluvium fuisse crediderunt, cuius fontes essent apud Aleam pagum Arcadiæ, nihil propè certi habemus vel quis fuerit, vel quibus parentibus sit natus, nisi quòd eum alij Thermodontis & nymphæ cuiusdam Anymones, alij Partheniæ fuisse filium tradunt. quidam aurigam fuisse Pelopis putarunt, alij cujusdam ducis insignis, cuius virtus post Leonidam in Thermopylis enituerit, atque hi omnes ferè post mortem in fluvium sui nominis mutatum fuisse memorarunt. Alij præterea fabulantur Alpheum virum fuisse mirificè venationibus deditum, qui aliquando in Arethusæ venantis & ipsius amorem incidit. illam cum Alpheus in matrimonium postulasset, atque ea constantissimè recusaret eius nuptias, in Ortygiam transmissit non procul à Syracusis, atque ibi in fontem sui nominis conuersa fuisse dicitur, vbi Dianam, cuius erat comes, precata fuisset, vt nuptias illas quoquo pacto deuitare posset, vt testatur Ouid. lib. 5. suarum Mutationum in his carminibus:

Fessa labore fugæ, Fer opem deprehendimur, inquam.

Armigeræ Diana tuæ: cui saepe dedisti

Ferre tuos arcus, inclusaque tela pharetra.
& paulò post:

In latices mutor, sed enim cognoscit amatas

Amnis aquas, positoque viri quod sumpserat ore,

Vertitur in proprias quo se mihi misceat undas.

Illud cum grauissimè tulisset Alpheus, Arethusam scilicet in fontem sui nominis Deæ misericordiæ & nutu fuisse conuersam, desiderij amorisque eius impatiens dicitur & ipse Deos precatus fuisse, vt tantam animi molestiam aliqua ratione vitare posset: quare in fluvium sui nominis & ipse fuit conuersus, qui post illam mutationem oriam dictus est vel ipsam fontem amare quippe cum subter mare, vt aiunt, delapsus vel Syracusas vsque decurrat, vbi postmodo emergens cum Arethusa fonte commisceatur, vt patet ex his:

Trinacriam supra medio iacet insula ponto,

Ortygiam dicunt, ubi cana fluenta refundit.

Alpheus, Sicula hinc Aethiæ & coniungitur vntæ.

Alij dixerunt Alpheum amauisse Dianam, eamque insecutus fuisse ad Ortygiam vsque, vbi cum cessauisset, templum Dianæ, cognomento Alpheæ fuit erectum ad perpetuam deuorati periculi memoriam. Alij tradiderunt Alpheum vnum fuisse ex iis qui genus ducerent à Sole, qui cum Cercapho fratre vbi contenderet de virtute, illum interfecit, à pastoribusque exagitatus se in Nyctimum fluuium desperatione caprus præcipitavit, qui ab illo postmodo vocatus est Alpheus, cuius rei testis est Agathocles Mæsius in secundo de fluminibus, & Agatho Samius. Fuerunt tamen nonnulli, qui semper fluuium ac non hominem fuisse Alpheum putauerint, atque Strabo lib. 6 Geographiæ multis verbis contendit aduersum Timæum philosophum ac Pindarum, fieri non posse vt aqua Alpei fluminis per quosdam hiatus decurrens impermixta cum Aethusa denique commisceatur, quoniam inquit illum os habere paludem in mare irrumpens, neque esse quidquam alueo vicium, quod illum absorbeat. Id autem fortasse videri posset absurdum, nisi illud & ea ex oraculo Apollinis carmina confirmarent, quod post paulo dicitur, & alij fluuij ingentes istud ipsum facere comperirentur. Nam fama est Nilum paludem quandam ingredi solitam tanquam è continente, terraque elapsam per Æthiopiam inferiorem decurrisse in Ægyptum, atque in mare illud, quod ad Pharum est, erupisse. sic enim memorauit Nicæmor Samius in lib. 1. de fluminibus, & ij qui supra Syenen profecti sunt ad Mæroen. In Hebræorum finibus præterea fluuius ille qui Iordanis appellatus fuit, dictus est in Tyberiadem stagnum ingredi solitus, atq; inde emergens subire alterum stagnum, quod mare mortuum nuncupatur, ac rursus emergens per quoddam spatium denique in paludem absorptus omnino euanescit & Pyramus decurrens per Cataoniam habet fontes in media plantæ: est autem fossa satis ampla, per quam aqua defluit limpida delata clam sub terra per magnum spatium, ac rursus erumpit in apertum, mox per Taurum montem penetrat ac defluit tanta profunditate & angustia, vt canis ibi possit transire. inde tantum cœni trahit, vt traditum sit hoc ab oraculo:

Εὐφροσύνη, ἰασημῖνα ἰτα Πύραμυ & ἀφροδῖτις

Βίαια ἀφροδῖτων ἰπλῶν, ἰε κὸ ἀφροδῖτων.

Tempus erit vivens cum labens Pyramum undis

Litora proiucet in Cyprum diuinae sacratam.

Et Orontes defluens è Mesopotamia mox sub terram occultatur, tum rursus erumpit apud Apamenen, atque ita profluit in mare Seleucia, vt ait Chryſippus libro 2. rerum Scythicarum. Narrantur in Mycale monte fontes fuisse in Ionia cuiusdam fluminis, quod erat Alpei persimile: nam illud in medium mare præterlapsum rursus erumpere solebat prope portum in Branchidis, cui portui nomen fuit Panormo, vt ait Timagerus in libro secundo de portibus. Melas fluuius item magnus quidem, ac solus è cunctis Græciae fluminibus à fonte nauigiorum patiens, & tanquam Nilus incrementum per solstitium æstiuum accipiens, non longè excurrente maxima ex parte in occultos lacus extinguitur, & exiguam sui partem cum Cephiso amne commiscet, vt ait Plutarchus in vita Syllæ. Cum tanta varietas cursuum fluuiorum memoretur in variis locis, quid mirum est illud quoque Alpeo flumini contingere potuisse, cum multi scriptores illud etiam affirmarint? atque Alpei fluminis hic fuisse ortus & cursus narratur ab antiquis. dicitur est Alpeus fluuius non procul à Phylace Spartz loco suos habere ortus, vbi caput est eius fluminis, qui locus Symbola fuit appellatus, qui agrum Tegeatarum à finibus Lacedæmonum determinat. Sunt autem dicta Symbola, quoniam *σμβόλαι* congređi conferreque significat, quod in eundem ferè locum fluuius Ladon ex agro Clitoriorum, & Erymanthus è monte Erymantho defluens, & Helisson decurrens per agrum & per urbem Megalopolin, & Brentheates per agrum defluens Megalopolitanorum, & Gortynius Gortynam urbem alluens, & Phagus ex agro Melænenſi & Celadon in ipsum Alpeum illaberentur. dicitur est nasci è pago Aseo, vbi & Eurota. Fuit autem semper credita peculiaris quædam Alpei cursus natura, vt is modò sub terram sese occultaret, modò ex occultis cauernis, vt dicebamus, in lucem erumperet, idque faceret sæpius, donec cum Arethusæ aqua commisceretur. quæ res dedit locum fabulæ, quòd Alpeus vel fluuius factus incredibili Arethusæ desiderio conflagraret. nam, vt fama est, cum primum è Phylace Symbolisque emanauit sese in

agrum Tegeatarum abscondit, postea in Aezum erumpens cum aqua Eurotæ communi alueo per spatium viginti stadiorum deferabatur. Tum rursus in cuniculum quendam ingressi delabebantur sub terram, donec erumperet Eurotas in agrum Laconicum: at Alpheus in fines Megalopolitanorum, vbi Arcades fontes fuerant appellati. Inde verò Pilzum agrum Olympiamque præterlabens prorumpēbat in nauale Eleorum supra Cyllenen, mareque intrabat Adriaticum. Illud autem tantis aquarum viribus agebatur, vt neque Adriaticum quidem posset violentum eius cursum retardare, quò minus pelagus internatans & sua aqua, & proprio nomine seruato ad Ortygiam insulam perueniret, fontique Arethusæ admisceretur, vt scripsit Nicanor in libro tertio de fluminibus. Tradiderunt præterea ipsam Arethusani hunc ipsum habere cursum solitam, vt sub aquis marinis lapsa nullis falsis aquis admisceretur, ad cuius naturam alludens Virgilius ait in Gallo:

Sic tibi cum fluctus subter labere Sicanos,

Doris amara suam non intermiscat undam.

Mirificè dicta est esse accommodata aqua Alpei fluminis ad educandos oleastros. neque illud sanè non incredibile est, quoniam varia fuit semper fluuiorum diuersorum natura ad varia herbarum, animalium, arborumque genera producenda & educanda. Enimvero vt piscium varietatem mirabilitatemque auum circa illos versantium prætermittam, Alpei propria planta fuit oleaster, sicuti fluuij Acherontis peculiaris arbor populus alba esse dicebatur, vt Asopos in agro Boeotum iuncum educabat insignis magnitudinis, vt Meander dictus est felicissimè producere & alere myricas, vrque Gallie Cisalpinæ Padi alumna dicta est egregiè nigra populus. Credita est aqua fluuij Alpei fuisse sacrificijs accommodatissima, quoniam Alpheus annis esset gratissimus Iouis. Nam cum die decimo nono Februarij cinerem e Prytaneo quotannis aruspices deportarent ad aram Iouis Olympij, illoque cinere aqua Alpei fluminis diluto aram Iouis oblinirent de more, fuit postea sancitum legibus sacrificiorum, quæ aqua præterquam Alpei fluminis ad eum usum introduceretur, vt scripsit Porphyrius in libro 1. de sacrificijs, quare ex eo tantum luto diutius seruatum fuit vt rectorum aræ superinduceretur. Iure optimo demde introductus fuit Alpheus

Alpheus in illum sacrorum usum, quoniam vim quandam præcipuam purgando ille fluuius creditus est habere, unde etiam nomen obtinuit. nam cum eius aquæ irrigatio maculas purget, quas Alphos nominarunt, ut ait Strabo libro octauo, atque vocatus est Alpheus à sanandis impetiginibus, cum prius Ariger vocaretur. Hunc fluuium nonnulli pro Deo coluerunt, cui & statuam & communem aram cum Diana crexerunt, quod etiam Acheloo & Cephiso fluminibus contigit, quibus aræ fuerunt erectæ, sicuti memoriæ proditum est à Pausan. in rebus Atticis. Consecuta fuit etiam ipsa Arethusa postmodum diuinos honores, ut ait Nicanor Samius in libro tertio de fluminibus: siquidem mos fuit Aegiesum, qui populi fuerunt Achaiz, liba sumpta ex ara Salutis in mare projicere, quæ se mittere Arethusa Syracusas testarentur, ut ait Melanthes in libro de sacrificiis.

¶ Hæc illa sunt ferè omnia quæ de Alpheo fluuio memoratu digna tradita sunt ab antiquis scriptoribus atque sæpius explicatum fuit à nobis superius, quod antiqui sub fabularum integumentis naturæ arcana occultarunt, quodque per has ambages verborum naturam & vires elementorum ac rerum omnium explicabant, quæ illis tantum erant manifesta, qui facti essent horum mysteriorum participes. Præterea ut res diuinas se semper habere ante oculos vulgus arbitraretur, montes & flumina & fontes & maria patriam magnos Deos esse tradiderunt, patriam quandam continere intra se occultam diuinitatem, quæ posset humanorum factorum esse testis. Et quoniam non animi solum, sed etiam corporis mundi-que gratissima existimanda est, idcirco aquam illam, quæ præcipuam vim haberet purgandi, & sacrificiis esse accommodatam sanxerunt, & fluuium ipsum, qui huiusmodi aquam hominibus in usus illos suppeditaret, existimauerunt esse Ioui amicissimum atque acceptissimum. Alij diuinam vim animorum nostrorum, virtutisque naturam per huiusmodi fabulam explicarunt, quippe quod sicuti materia appetibilis est & otiosa apparet, sic anima nostra virtutem tanquam formam suam expetit. Hæc causa est cur Alpheus fingebatur sequi Arethusam, cum αἰὶός sit macula, ut dictum est, siue imperfectio, & αἰὴν virtus à Græcis nominetur, ac de Alpheo facis, nunc de Inacho dicamus.

De Inacho.

CAP. XXII.

Inachus autem filius fuisse dicitur Eurydamantis & Dorycles nymphæ; cum tamen quidam Iphinoen eius matrem nominatam fuisse iudicent. Alij Oeniceum patrem Inachi fuisse putarunt, quare fuit Oenides ab Hesiodo in sacro sermone ita appellatus.

Inachus Oenides celo grauisimus amissus.

Hic primus omnium mortalium Argiuis imperasse dicitur, uxoremque habuisse Anaxiopem, ut quidam putarunt, ut vero alij maiuerunt, Colaxen, de qua Phoroneum ac Mycalen filiam suscepit, quæ fuit postea vxor Arestoris, ut scriptum est à Pausania in rebus Corinthiacis. Habuit præterea filiam Philodicem, quæ ex Leucippo Phœbam genuit & Ilairam, ut traditum est à Timageto. Celeberrimum est præterea, quòd Io illa quæ prius in vaccam, deinde in eam Isidem conuersa fuit, erat eiusdem Inachi filia, nam fama est quòd Inachus quo tempore Argiuis imperauit, fluium Amphilochem prius vocatum in pliore alueo locupletauit, cum is propter repentinos imbres solito alueo minime contentus, sæpe in planitiem irrumperet, ac aliquando multa Argiuorum à diuisa ac segetes secum rapiens deuoluere. cum postmodum fluium alueus caperet, neque damna Argiuis inferret, vocatus est Inachus de nomine benefici principis, quem ille Iunoni consecrauit, ut ait idem Pausanias. Neque enim consentit rationi, quòd Io fluij potius quam hominis fuisset filia, qui sic Inachus vocaretur. Memoriz ætatum est ab antiquis, quòd Inachus fluius suos ortus ac fontes habuit in monte Artemisio ex fonte Lyceo vocato minime dubios, cuius dicebatur illa esse natura ut per a visitata adesset illi aquarum copia, ac facillime per imbres ita excreueret, ut bonam partem Argiux regionis inundaret, cum matrem per æstatem esset propè sicca. Illam autem aquarum peruriam Inacho contigisse illa de causa fabulantur, quia Inachus, cum Phoroneo, Cephiso, & Asterione iudex Argiuorum de regione inter Neptunum ac Iunonem contendentes delectus regionem adiudicasset Iunoni, nam cum Iuno agrum Argiuorum ad se pertinere, sibi que iure consecratum censeri debere diceret, Neptunus eum ad se spectare propter aquarum copiam

copiam, quae regionem inundabant, eamque faciebant fertilissimam contendit. At enim cum ab haesitantibus diu iudicibus sententia postea pro Iunone lata fuisset, agerque Argivus Iunoni adjudicatus, fama est iratum Neptunum omnem aquarum copiam illis fluminibus iudicibus ademisse: quare nisi per aetatem caelestibus pluviis iugarentur, omnem profus aquam unam cum suis nominibus amississent, contra vero quo tempore ager Argivus Innoni fuit adjudicatus dicitur maxima pars agri immixtis aquis à Neptuno fuisse inundata, ut ita sciretur plusne Iuno an Neptunus regioni posset nocere. Sed tamen postea precante Iunone ut illam aquam ex agro Argivo deduceret, vix illud denique impetratum est, atque Argivi in eo loco ipso, per quem aqua refluxit, templum magnificum Neptuni cognomento Proflystij sive inundantis ex voto erexerunt publico sumptu, cum irava Graniani Sicyonij artificiosè marmore Pentelico, cum columnis viginti & octo, quarum epistylia erant alterne Dorici & Corinthiaci operis, ut scripsit Hecataeus in libro secundo de magnificentia templorum & sacris regum donariis. Hecataeus Inachum fuisse fluvium Amphilochorum scripsit è Lachmo defluentem, è quo erumperet Aëas, qui fuit diversus ab Inacho Argolico. Dicitur autem fuit Amphilochus ab Amphilocho Argivorum rege, quem fama est fluvium austrum versus è Lachmo fluere solitum Argos irrupentem, cum Aëas occidit versus illaberetur in sinum Adriaticum. Neque tamen me praeterit fuisse nonnullos qui Argos urbem Amphilochum nominarint, cuiusce rei causa narratur huiusmodi. Post Epigonorum expeditionem adversus Thebanos Alcmaeon fuit in Aetoliam à Diomede accersitus atque Alcmaeonis opera & auxilijs Diomedes Aetoliam & Acarnaniam facile subiugavit. postea vero Diomede ab Agamemnone ad bellum Troianum accersito, antequam Argos civitas extaret, mansit Alcmaeon quidem in Acarnania, atque Argos ibi condidit, quam de sui fratris nomine appellavit Amphilochium, cuius in caput forte saxum devolutum illum occidit, dum instaret in altera parte urbis aedificationi. Sic urbs Amphilochium dicta est ubi Amphilochus ex vulnere decessisset, post die quarto. Huic cum Inachus successisset, quia urbs recens adhuc multis colonis non esset plena, non satis celebre

nomen obtinuit, quoniam libentius homines in agris vitam degerent. At Phoroneus ipsius Inachi filius animum adiecit ad urbem locupletandam, ut qui dispersos in agris Argiuos, seorsumque habitantes in vnius ciuitatis ius ac mœnia conpulit, & aliud præterea oppidum condidit, quod ab ipso Phoronicum fuit vocatum. Sed enim cum Amphilochium multitudinem ciuium breui fuisset oppletum, opulentissimæque & florentissimæ vrbs satis honesta principia accepisset, illi nomen mutauit, & ex Argo nepote nato è Phoronei filia ciuitatem Argos nominauit. nã cum paulò antè mortuus fuisset Inachus, in Inacho flauio de se nominato sepultus fuit, cum sibi magnificum sepulchrum ibi sub aquis extruxisset. Neque mirum est nomina fluiorum & cursum sæpius fuisse mutatum, quando vel ipsa aqua fluminum aliquando penè defecerit vii testatur Lucianus ita in Charonte, *ὃ πόδες ἄσπερ ἄσπεροι, ἢ τὸ ἀσπρόδρόμον, ποταμὸν ἔσται. Ἰνάχῃ οὖν ἔσθ' ἡ ἀσπρὰ ἄρχ' ἰπὸν κατὰ λείπτου.* atque vrbes tanquam homines: & quod magis est admirabile, vel vniuersi fluij euanescent. Inachi enim nullum Argis extat monumentum aut vestigium. tanta vis est temporum. Sed de fabulosis aut historicis hæc tenus.

¶ Ego sanè quid aliud per hanc fabulam vellent exprimere antiqui, non reperio, nisi vellent exprimere physicam fluiorum & aeris naturam: nam quid est aliud Iunonem ac Neptunum de regione contendere, nisi tantum esse aquarum ærisque beneficium ad fertilitatem regionis, ut vtrum maius sit, non facile possit diiudicari? Delecti sunt fluij iudices quoniam iudicium illud non facile est cuiquam nisi fluminibus, qui ipsi norunt quanta sit suarum aquarum bonitas, hoc est rerum physicarum peritis ingenis. Sed ut sunt pleræque res humanæ, quæ bonæ creduntur, hæc eadem res, quæ salutem & fertilitatem regionibus afferre consuevit, si citra vel vltra modum sit, omnem salubritatem infestat atque euertit. Inde effectum esse dicitur ut indignatus Neptunus modò regionem inundarit, modò omnem ferè aquam fluminibus ademerit. Idem est enim aquarum vsus regionibus, qui est vini hominibus ac reliquarum epularum. nam cum vinum vile sit moderatum bibentibus, eius nimia copia incredibile est quantum obset, tanquam intima corporis inundans ac penè suffocans, & vim naturalem exurens aut extinguens. quare ut fluij ferunt.

ferunt per inundationes herbarum semina, si aqua sit cum terra commissa accedente calore, vt sensit Theophrastus in 3. lib. plantarum, sic multa morborum & ægritudinum seminalia nascuntur per nimiam inundationem vini, si calor naturalis non possit copiam concoquere. Sed omnium difficillimum est diiudicare plusne bonitas æris, an copia bonarum aquarum conferat regionibus, quare iudices ancipites altquamdiu fuerunt. Ego tamen censuerim, quoniam vsus æris tam perperuus est, tam utilis, tam necessarius, vt sine illo viuere neque tantillum possimus, cuius imprimis eximia bonitas ac temperies est requirenda, sapientissimè dictum fuisse ab antiquis in regione Argiuorum adiudicanda præferendam fuisse Iunonem, quam aëra esse superius à nobis explicatum fuit. Atqui sine fluminibus vel irrigatione agrorum vel solis imbribus cœlestibus aut etiam roribus aliquando contenti esse possunt agri ad fertilitatem & ad sanitatem colonorum, ac sine æris bonitate nullum oppidum, nulla ciuitas, nulla regio est habitabilis, aut magnopere à tantis hominibus expectanda. Eius rei sunt argumentum paludes, aut agri paludibus propinqui, in quibus incoluntur colonorum aut proxime habitantium non solet esse diuiturna, vel si optimo illi prius fuerint naturali temperamento, qui illuc accesserint, cum multæ quotidie fiant accoletium animalium ægritudines. Hæc ipsa causa fuit, vt arbitror, cur Iuno precibus à Neptuneo vix impetrarit vt aquas post inundationes ex Argiuorum regione deduceret. nam post illuiones agrorum non facile recuperatur salubritas regionis, & id fit præsertim si multa flumina in eam regionem deflexerint. ac quoniam homines res diuinas perarosite iudicare possunt, non semel pena suæ arrogantia deterriti sunt ab ipsis Deorum rebus iudicandis, quibus parere tantum conuenit, & obseruare, ac non etiam iudicare, inde fabulati sunt antiqui fluminibus iudicibus aquam fuisse à Neptuneo ademptam. Sic Paris temerarius iudex patriæ suæ incendiū & minas vniuersæ Asiæ adiudicauit. Sic Midas sibi mutationem aurium tantum, ac alij per hanc temeritatem in montes, in flumina, in beluas sunt mutati, quos longum esset referre. Reliqua, quæ sunt ad fabulæ ipsius ornamenta adhibita, non sunt omnia vtilia naturalibus ac Philosophicis rationibus, quia solent nonnulla ad rerum primariarum

probabilitatem & exornationem confingi. vt enim in fertilissimo agro fieri non potest nulla vt herba nascatur inutilis, sic in optimis pulcherrimisque figmentis antiquorum non possunt omnia ad certam mortalium vtilitatem perducī, sed quædam ad voluptatem, quædam ad probabilitatem ficta fuisse existimanda. Quod si quis putet se posse hæc ad meliorem partem perducere, melioresque explicationes inuenire, debet hanc vtilitatem cum posteris communicare: omnes enim ad cæterorum quoque commoda nati sumus; ac iubemur à Deo illud talentum exercere pro viribus, quod nobis à diuina clementia concessum est. At de Inacho satis, nunc dicatur de Europa.

De Europa. CAP. XXIII.

Dicitur Europa fuisse Agenoris Phœnicum regis & Meliæ nymphæ filia, quæ Cadmum ac Thasum fratres habuerit. Thasus, deinde nomen dedit illis Thasis, qui Tyrum ad Phœniciam incoluerunt. Sorores Europæ fuerunt Electra & Taygete, & fratres præterea Cilix, à quo Cilicia, & phœnix, à quo Phœnicia fuit dicta. Alij tamen hos è diuersis matribus natos esse arbitrati sunt, siquidem Cadmum Pherecides lib. 4. historiarum ex Agenore & Argyope Nili fluij filia natum esse tradidit, at è Dmino filia Béli Phœnicem & Ixam Egypti vxorem, qui Egypto nomen dedit & Meliam vxorem Danaï natos esse memorat. Europam tanta corporis præstantia & pulchritudine fuisse narrant, vt omnes suæ tempestatis mulieres facile antecelleret. Hanc vbi Iupiter summopere deperiret, dicitur in candidum ac pulcherrimum taurum esse conuersus, atque ad litus maris descendisse, quo Europa cum sociis virginibus aliquando adire consueuerat. Huius tauri mirram quandam & inusitatam pulchritudinem Europa admirata dicitur seorsum à sociis ad eum spectandum primum accessisse deinde etiam liberius manibus cōtrectasse, ac denique ipsum taurum tanquam equum ludendo conscendisse, à quo per dolum dicta est fuisse super mare in Cretam vsque deportata, vt scriptum est ab Ouidio in tertio libro metamorphosin in his:

Itaque Deus posita fallacia imagine tauri

Se confessus erat Dibia que iura tenebat.

Fabulantur Ionem vbi sese quis esset Deus pristina forma
recepta

recepta confessus fuisset, ad præclari huiusce facinoris memoriam sempiternam inter sidera tauri imaginem collocasse, ut scriptum fuit ab Hygino in fabulis astrorum. Aiunt Agenorem tam grauiiter calum Europæ tulisse cum illa nullibi inueniretur, quod raptam à piratis esse arbitraretur, ut accitis Cadmo & Thaso filijs classem instruxerit, quam bifariam diuisam illis dedit. Iussit Thasam cum altera parte classis omnes regiones Phœniciz finitimas, atque omnes portus diligentissimè inuestigare: cum altera parte Cadmum vel ad longinquas maris Syrij terras accurere, atque fugientes piratas comprehendere, si qui fortè Europam auferrent: neque prius redirent, quam asportarent Europam. Sed enim cum Thasus nullibi illam inueniret celeritima ac diligentissima nauigatione vsus, nullumque vestigium omnino eius ablatæ repertum fuisset, dictus est in insulam maris Aegei, quam olim Platen vocarunt, aduentasse Thraciz finitimam, oppidumque ibi condidisse, quod Thasum de suo nomine appellauit, à quo vniuersa postmodo insula vocata fuit Thasus, vbi habitare decreuit cum illis Phœnicibus qui ipsum secuti fuerant in nauì ad recuperandam sororem. Cadmus item vbi frustra sororis fugam & ipso diligenter terra marique inuestigasset, tandem desperata eius salute vel libertate vel inuentione ad oraculum confugit ut sciscitaretur quonam pacto illam posset inuenire: aut consiliu caperet quid sibi in illa difficultate rerum esset agendum. Responsum est à Deo quòd ibi habitare oporteret, ut ait Musæus in Titanographia, & Callimachus de habitatis insulis, vbi bos ipsa quieuisset, quam habuisset ducem itineris. Europam autem ipsam non esse humanarum virium aut hamani ingenij inuenire. Mox vbi bos apud Thurium fontem apparuisset, qui locus fuit à boue ita vocatus cum Phœnices Thur vaccam appellarent, id non procul à Cephalo flumine contingit, uti bos humi decumbens conuiesceret. Cadmus igitur ibi habitare decreuit, urbemque ibi condidit, quam Bœotiam vocauit, ut ait Nicander in libro de Europa, & Callimachus in conditis insulis, & habitatis vrbibus, & earum nominibus, & Ouid. in 3. mutationum. Cadmus vbi sacrificia de more antiquorum Diis patris eius loci esset facturus, antequam fundamenta vrbis iaceret, quòd ipsos Deos benignos in posterum placatosque habe-

ret, iussit ministros aquam sibi è proximo fonte afferre, quem fontem Aretiaden nominabant. Verùm cum non procul ab eo fonte draco insignis magnitudinis in spelunca quadam lateret, Martis & Veneris filius, vt quidam crediderunt, inter quos fuit Apollodorus Cyrenaicus in libro de Diis, & Lysimachus, qui multa de Europa scripsit in libro quarto rerum Thebanarum, & de Cadmo ad urbem Thebanam profecto, dicuntur missi aquarum ministri fuisse ab illo dracone deuorati. Cùm frustra Cadmus diutissimè aquarum missos expectasset, atque ægerrimè ferret illorum tarditatem, dictus est & ipse illuc ad fontem fuisse profectus, ac inuentum draconem palpitantia adhuc cruenta ministrorum corpora vorantem non procul ab Homoloide tunc vocato porta Thebana occidisse. Illud cùm euenisset eo pacto, Mars, vel vt alius magis placuit, Pallas iussit Cadmum seminare alteram partem dentium exemptorum ex ore serpentis: è quibus satis fabulantur natos esse homines permultos, qui sese mutuis vulneribus ingenio atque artificio Cadmi trucidarunt. Pherecydes scriptum reliquit libro quinto historiarum, Martem ac Palladem dimidium illorum dentium eius draconis dedisse Cadmo, cùm dimidium reseruatum sit postea Ætæ regi Colchorum. Tunc aiunt Martem imperasse vt Cadmus eos dentes sereret, è quibus armati homines nati sunt pugnaturi cum Cadmo in vitionem draconis Martis filij ab illo trucidati. Pallas Cadmi miserta dicitur illum mouisse vt lapide clam vnum eorum percuteret. Ille qui percussus fuit, cùm illam iniuriam non aliunde natam esse arbitraretur, quem ab vno fratrum, vt sunt homines bellicosi ad omnem iniuriam armis vindicandam prompti, obliterata omnis humanitatis & affinitatis memoria, leuissimè aduersus illum quem putauit iniurium, irruit, illumque trucidauit. mox cæteris illam iniustam cædem vindicantibus atque aliis contra tanquam illegitimè iniurias passum defendentibus, omnes demum sunt mutuis vulneribus confossi, atque ad vnum in illo certamine ceciderunt, præter Vdæum, Pelorem, Chthonium, Echionem, & Hyperenorem, qui soli quinque superfuerunt ex illis multis hominibus. Cadmus postmodum his sibi conciliatis opera illorum vsus est in multis rebus, quæ ita breuiter declarauit Apollonius Rhod. lib. 3. Argonauticorum.

πότε ὃ σπιν ἰῶσαν

Κρέων Αἰήτις χελευς ἐς αἶθλον ὀδύτας
 Λοίσι δ' ἄκοιτο, ὅν Πηλεὺς ἐπὶ Θίβη
 Κάδμο δ' ὅτ' Εὐρώπῃ διζήτητο εἰσαφίχανο,

Πίσαν, Ἀρυπαδὴ κελῶν ἔπιερον ἰόντα.
 Ἐνθα κ' ἰσάδην, πομπῇ βοῶς ἡ οἱ Ἀπόλλων
 Ὄτασι μετασώχοι κερνήτεσσιν ὀδύσι.

venientibus illis

Rex Aetia seros dedit in certamina denses

Sonij serpentis, eum namque ere cecidit

Europam quaerens Cadmus, cum mania Thebas

Ogyias patriis servans, ubi nascitur unda

Fonsis Aresidae, ductu bovis ille quieuit

Et primū, dedit esse ducem quem clavus Apollo.

Vbi hæc ita contigissent, ac Agenor neque filiam neque filios
 reduces amplius videre potuisset, credita est Europa in Deo-
 rum numerum relata, ut ait Lucianus in Dea Syria: quomo-
 dum ad Agenoris ipsius consolationem, ut fama est, Phœni-
 ces illam templis & altaribus & propriis sacerdotibus decora-
 runt, sacrumque putatum sermonem de illa vulgarunt, quod
 Iupiter in taurum versus, ut diximus, illam in Creatam abstu-
 lerit. Præterea Sidonij numismata cum fœmina tauri dorso
 insidente ac mare transfretante cuderunt in eius honorem.
 Memoræ proditum fuit etiam Carneum fuisse Iouis & huius
 Europæ filium, quem ab Apollinæ & Latona fuisse educatum
 memorarunt. Huic fratrem Leotychidem nonnulli adiunxe-
 runt, sororesque Hydarnim, Limeram, & Alageniam; qui om-
 nes postea nomina ciuitatibus dederunt, ut scripsit Eudoxus
 in ambitu terræ. Atque illa hæcenus explicata fuerunt, quæ
 de Europa & Cadmo fabulose memoræ prodita sunt ab an-
 tiquis: nunc quid per hæc significare voluerint, perquiramus.

¶ Scriptam reliquit Herodotus in primo libro suarum hi-
 storiarum, Cretenses homines audita insigni Europæ pulchri-
 tudine ad eam rapiendam suo regi contendisse, quorum ta-
 men nomina ignorari inquit, ut est in his: *μὲν δ' ἰσάδην, ἐλ-
 λῶν πινὰς (ἢ γὰρ ἔχουσι τὴν ἑμὴ ἀπὸ τῆς θαλάσσης) φασὶ τῆς Φοινίκης ἐς τὸ
 ἔργον κέρηται. Ποστὲα γὰρ πολλοὺς ἐκ τῆς Γραίας (non tamen nomina pro-
 ferre possunt) in Tyrum classe delatos fuisse memorant, atque Euro-
 pam regis Phœnicia filiam rapuisse. fuerunt autem isti viri Cretenses.*

Circumferuntur illa, de tauro memoriae prodita fabulose-
que conficta, quod in prora eius nauigij, quo vecta est Euro-
pa, taurus esset depictus, vbi traditum est ab Agatharchide
Cnidio in rebus Europicis. nam non solum in numismatis,
sed etiam in picturis domesticis & in nauigijs iumentorum
imagines antiqui pingere consueuerunt, quare pistricem &
centaurum & chimæram naues appellauit, Virgil. ab illis for-
mis animalium quæ in proris erant picta, vt est in lib. 5. & no-
men pecuniæ atque peculij inde apud Latinos manauit. Ego
non nihil præterea ad animorum moderationem pertinens
sub hoc huiusce fabulæ inuolucro contineri crediderim præ-
ter historicam explicationem, quando vel ipsum Deorum præ-
gem creditum Iouem propter lasciuiam in animal turpe se
mutauisse tradiderunt ad posteros. Nam significare volebant
nullam esse turpitudinem, in quam libido & effrenata quæ-
dam Veneris titillatio non impellat, nisi quis prudentia & ra-
tione moderationem adhibeat. vnde præclare dictum est ab
Euripide in Medea, ingens malum mortalibus esse amorem,
vt est in hoc versu :

Φῶς, φῶς, θεῶντι Εἰσοτε ὡς κελὸν μέγα*

Hæus hæus, uiris ingens ut est amor malum !

Sapientissime igitur in Pythagorista scripsit Aristophon amo-
rem de caelo in terras ad homines multo Dijs imprudencio-
res esse detursum, quoniam esset ibi autor multorum malo-
rum, & multarum calamitatum fundamentum, cum discordias
& inimicitias inter Deos fereret, vt est in his :

Εἴτ' ἔ' ἀκρίως ἐστ' ἀπεφροσισμένῳ

Υπὸ τῆς θεᾶς δαδὸς εἰκότως Εἰσοτε

Ἐπάρειτε κακείνους γδ' ἐμβύλων ἐπίστας

Ὅτ' ἴω μετ' αὐτῆς ὡς ἢ κταν ἴω θεσπέας

Καὶ σκαθός, δοτικὸς φαστικὸς ἀπὸ πᾶσι πᾶσι

Ἴνα μὴ πέπνιται καρὸς τὸν ἕρπενὸν πάλιν,

ἀλλ' αὐτὸν ἐφυλάξῃσθαι ὡς ἡμεῖς καί πο.

Τὰς ἢ παρούσας ὡς εἶχε, τῇ Νικη φορεῖν

Ἐδοσαν ἀρεφᾶς ἐς σπύλον δότ' ἦν πολυμίχων.

Reiectum est nunquid Deorum calculis

E cætu Amor decens duorumquet omnia

Turbabat ille: bella litesque inrulis

Vbi esset una, quod foret valde insolens,

Hæus arroganti alas ceciderunt. Dei.

Volare

*Volare rursus ne valeret ad polum;
Profugum deorsumque expulerent ad viros,
Alas dedere, quas habebat, posset ut
Exuvias referre victor ex hostibus.*

Nam duo sunt periculosi maximè scopuli, in quos devitan-
dum est ne humana vita illabatur, ira scilicet, & ingens rei ali-
cuius amor ac desiderium, quando vterque horum affectuum
potest quemuis, nisi moderatus existat, in apertissimam per-
niciem, tanquam in duos marinos scopulos Scyllam & Cha-
rybdim, impellere, atque illidere. nam sicut tanta vis est iræ,
ut vel in res anima sensuque carentes excitet, & in ferrea artis
instrumenta inflammet, si opus artis parum feliciter ob impe-
ritiam succedat, & ad contumelias lapidi vel ferro vel ligno
dicendas, nihil iis ipsis rebus homines prudentiores: sic amor
facit, cum sit quoddam animi delirium, si immoderatus exi-
stat, ut neque nobilitatem maiorum, neque maiestatem im-
perij tantilli faciant plerique, neque intelligatur his motibus
agitatos à cæteris omnibus derisum & contemptum iri. nam
sic virtus, & illa animi diuinitas, quæ rerum omnium precio-
sissima est & Deo gratissima, contaminatur, & conculcatur, ca-
ptiuæque ab amore, quò libuerit, trahitur. Facit enim amor ut
turpia, deformia, tristia, damnosa, lætissima, vilia, pulchra, ho-
nesta atque laudabilia videantur. quare non minus illi qui
amat, quàm ebrio & insano illud conuenit, quod est in
Oreste Euripidis:

*Μίμ' ὃ τελευτῶν ἀπειμα στίς ἐν θυμῷ.
Ὅτ' αἶψ' ἔδ' ἔδεν ὡν δοκεῖ σαρ' εἶδεναι.*

Tace silens tuo miselle in lectulo:

Nihil vides verè, ut videtis cernere.

Inde fingitur Iupiter ipse in taurum animal lasciuum ac furi-
bundum esse conuersus, cum vellent antiqui amoris insolentiam & obscœnitatem per hæc patefacere: nam omnia propè
bella, deuastationes regnorum, euerfiones ciuitatum, incen-
dia prouinciarum descripta à poëtis, omniaque hominum deliria, propter lasciuos amores, & immoderatam libidinem eue-
nerunt. Præclare igitur ac sapienter suauissimus poëta Euripi-
des in Hippolyto Coronifero ita scripsit, vbi quot mala in
humanam vitam per mulieres irrumpant, considerasset:

*Ὁ Ζεὺς π' δὴ κίβδηλον ἀδελφοῖς κρημὸν
τιμῶντες εἰς φάε' ἄλις κρατερύσσει:
εἰ γὰρ βέλτερον ἦδ' ἄλλος ἀπειρῆαι γυῖον.*

οὐκ ἐν γυναικῶν χερσὶ παρρησίᾳ τόδε

Αλλ' αἰ πάντας σοῖσιν ἐν γαστρὶ βροτῆς

Ἡ γελκὸν ἢ σίδερον ἢ χρυσὸν βύβου

Παίδων πρῶτα δαΐ, σπέρμα τὸ πρῶτα

Τῆς ἀξίας ἔλαστο ἐν τῷ δώματι

Ναίεν ἰλαθέρουσι θηλειῶν ἄπο.

O Iupiter quid hoc ma' d' mortalibus

Cur protulisti feminas olim viris?

Virile seminare si velles genus,

Non id decebat feminas producere:

Sed in suis templis viros deponere

Ferrum, vel æs. puri vel auri pondera,

Et filiorum sic. reserre semina

Pro pretio mox singulis in ædibus

Mox liberos sic. esse protul à feminis.

Et iucundus Menander in Tibicina siue ἀρρηφόρη :

οὐ γαρ μὲν ἐὰν ἴεν ἔχες, πῶτον καταλιπὼν τὸν βίον.

Γογγυμκε γδ αὐτὸς διὰ τὸ τὸ σοὶ παρρησίᾳ μὴ γαρ μὲν.

Διδουμύρον τὸ παρρησίᾳ ἀερίσθη κώβου.

Πίερατι. σποβίης τῷ τῷ ἀλλοθινόν.

Εἰς πέλασθ' αὐτὸν ἐμβάλεις γδ παρρησίᾳ,

οὐ Λιεύκιν, ἢ δὲ Λιγυῶν. ἢ ἢ πρῶτα κόντ' ἐκ ἀπὸλυται.

Τεῖα πλοίαρα γήρας δ' ἢ δ' εἰς σίσωδαυ ὄλας.

Meniem si habes, nullam capesse coniugem

Visam relinquens hanc. ego duxi prius,

Quare tibi suadebo ne ducas. mihi

Decreta res, ἢ ἰαβῆα prorsus alex est.

Servaberis sic, perge. se credis freto

Magno negotiorum. ac non illi Libycæ

Ponto vial Ægeo, perire ubi solent

E nauibus trigin'a, tres haud sæpidis.

Est nemo sospes coniugem qui duxeris.

Atqui si res altiùs consideretur, vereor ne omnis illa reprehensio fœminarum in ipsos viros redundet, quia nullum malum committitur à solis fœminis: cum omnium malorum ac scelerum vel adiutores & socios. vel consultores viros habuerint. nihil est igitur quod sua demētia à viris in mulieres reiciatur. nam fœminæ animalia imperfecta vt plerique appellant, non sunt à perfectis viris ad omnia flagitia adiuvandæ aut etiam impellendæ: sed potius admonendæ, atque à conceptis in ani-

mo erroribus salubri consilio trahendæ. habent fœminæ ver-
cundiam quandam à natura insitam, magis quàm viri, & timo-
rem & imbecillitatem ingenij ac corporis ad res perficiendas,
quibus magis ab omni turpitudine deterrantur. & sapè faciliùs
est mulieres, quàm viros intra honestatis terminos coercere.
oportet infeliciùm muliercularum misereri, quæ tot incômo-
da verè patiuntur, quot memorantur ab omniù propè poeta-
rum suavisissimo, vt mihi quidè videtur, Euripide his versibus:

Πάτων δ' ὄσ' ἐς' ἑμφυχα, κ' γνομίω ἔχ,
Γνωμῆς ἰσώφ' ἀθλιώτατοι εὐτοί.

Δε ποσὸν τὰ μὲν δεῖ χρεμῶτων ὑπερβολῆ.

Πάνη πείραδαυ διασπύτω τε σώματι

Λαβεῖν κρεκὴ γδ πῦ δ' ἔτ' ἀλγιον κρεκόν:

Καὶ πῶ δ' ἀγῶν μέγιστος ἢ κρεκὴ λαβεῖν,

Ἦ' χρεστον ἢ γδ θυκλειεῖς ἀταλαγαί

Γνωμῆξιν, ἢ δ' οἶοντ' αἰλιάδαυ πόσιν.

Εἰς κρεκὰ δ' ἦδη κ' γνομῆς ἀριζυμῶν

Δεῖ μάλιστα εἶναι, μὴ μαθεῖσαν οἰκῶν,

Ὅτω μάλιστα χρεῖσται ζωιδνίτη,

Καὶ μὴ πῶ δ' ἡμῶν ἐκπονημῶσιν δ'

Πόσιν ζωοικῆ, μὴ βία εἶσθαι ζυγόν.

Ζηλωτὸς αἰών' εἰ δ' μὴ, θάνατον χρεῖται.

Λιγὴ δ' ὄσται ποῖς ἐνδον ἀχθῆται ζωῶν,

Ἐξω μολῶν ἔπαυσεν καρδίας χόλον,

Ἦ' ποσὸν φίλων πν, ἢ ποσὸν ἡλικα τεραπέει.

Ἦ' μὴ δ' αἰάγκη ποσὸν μίαν ψυχῶν βλέπειν.

Nos fœminæ miserimæ planta sumus

Viventium, vel mente quæ pollent, priùs.

Nobis maritos est opus pecunia

Emisse grandi, perpetique corporis

Heros, quid infelicius dici queat?

In hoc labor sit plurimus nobis: bonos

Nanciscier, quòd à viro discere

Sit turpe, nec spernisse fœminæ licet.

Leges nouas pesenti, & hic domum nouam

Illi sit esse varem opus, ni sciuerit

Domu marito conuenit quali utier.

Quòd si maritus gaudet illis moribus,

Ferasque letus id iugum, dulcissimum est:

Sino emori prestaret inde millies.

Ægrè vir ipse, cum tulit domestica,

Sedavis iram cordis exiens domo,

Petens amicum, vel sodalem quempiam :

Nobis misellis cernere hunc unum est opus.

Aiunt præterea Cadmum ubi è Pœnicia in Græciam traiecit, set, primùm detulisse quarundam literarum cognitionem, cum antea res philosophicæ per fabulosas narrationes tantum in manus ad posteros traderentur. Primus idem historiam soluta oratione scribere aggressus est, quod tamè quidam non Phœnici, sed Milesio Cadmo attribuerunt. Primus hic ærosum lapidem Cadmiam vocatum adinuenit, è quo æs coqui ac fieri consuevit, fecitque æs ipsum purius, cum ante eius tempora per imperitiam artificium æs multa inutilia commista soletet habere. Europa postmodo consecuta est à Ioue vt tertia pars orbis de suo nomine diceretur, quam ita sitam esse dicunt, vt per fretum columnarum nauigantibus interius in dextra parte sit Africa ad Nili vsque fluenta : in sinistra Europa ad Tanaim vsque & Mæotidis incolas & Borysthenes, cum vtræque hæ partes Asiæ terminentur. est quidem Europa tota habitabilis præter exiguam admodum partem Tanaidis & Mæotidis plagæ finitimam, quæ ob ingentem vim frigoris non commode habitari potest. Thasus postea Herculem Tyrium esse contendens, ubi ad Olympia venisset, cuius sui statuam æneam decem cubitorum erigendam curauit super basi ærea, quæ statua læua arcum, dextra clauam tenebat. Atque tot de Europa dicta sint, nunc de Penelope disseramus.

De Penelope.

C A P. XXIV.

Penelope fuit Icarij & Peribœæ Naidis, quæ prius Arææ vocabatur, habuitque quinque fratres, vt inquit Solenus Chius in fabulosis historicis, Caunum, Phalerum, Noploem, Philemonem, Helotum. Fama est Icarium quo tempore gestaret in utero Peribœæ, iuisse ad oraculum propter quædam visa sibi in somniis, vt sciscitaretur quid vxor esset paritura, ac responsum tulisse huiusmodi :

Ἄρχε εἰς Περιβόει, καὶ τὸ ἐν γαστρὶ γυναικῶν.

Fœmineam Peribœæ decus, Peribœæ pudorem

Fere utero.

Illud cum audiisset Icarius, neque testè Dei dictum percepisset, ratus aliquam insignem infamiam, in suam familiam ex illa quæ nasceretur redundaturam, continuò natam

Aræam

Arctam in quadam pelui expositam in mare deiecit, fortunæ que ipsius puellæ torum negotium commisit. Hanc puellam Arctam nominarunt, quod eam nollent educare, cum ^{videtur} resistere & abnuere significet. Cæterum peluis ubi diutius miram quandam maris & ventorum tranquillitatem nacta fuisset neque recessisset ab eo loco, ubi primum deposita fuerat, nisi quantum naturalis marinarum aquarum refluxus illam sensim detulisset, dicuntur aves quædam ad eius puellæ vagitum aduolasse, quas Meleagridas vocant, in quas conuersas Meleagri sorores post diuturnas lacrymas ob impatientiam doloris fabulari sunt, ubi stipes illi cœtaneus fuisset in ignem coniectus. Has aves arculam ad litus appulisse memorant, cum parum distaret à litore; ac infantem per nonnullos dies educauisse. Illud miraculum ab incolis eius loci deprehensum ac Icario narratum ita misericordia puellæ eius animum commouit ad hortante & impellente præcipue Peribœæ, vt ad mare ipse profectus inuentam peluim cum auibus nutricibus domum detulerit. Illæ igitur aves cum Penelopes per illud tempus à Græcis dicerentur: nam penelope est galinarum genus, quas nunc Indicas vocant, mox deposito Arctæ nomine filiam Penelopen vocauit, vt testatus est Herodorus in iis, quæ scripsit de Perseo & Andromeda. postmodò cum ad nubilem ætatem accessisset Penelope: tanta corporis pulchritudine, tantaque morum elegantia fuisse dicitur, vt mirificos amores in animis iuuenum excitaret. multi igitur è principibus Græcarum ciuitatum illam in matrimonium petiuerunt. Sed cum oraculi adhuc memor Icarius eam nemini cuperet in matrimonio collocare, nisi præstantissimo viro, qui posset & prudentia & virtute filię suæ desiderijs moderari, quæ hæctenus omnem honestatem illam & integerrimam seruasset, proposuit cursus certamen in via Aphetaide illa de causa vocata apud Lacedæmonios, non procul à Carnei Apollinis sacello. nam cum ibi è carceribus proci emissi fuissent, Apheta via vocata fuit, quia ^{à quibus} sit dimittere. In iis ludis victorem declaratum fuisse Vlysses memorat Pausan. in rebus Laonicis, quare illi præmium cursus (vt aiunt) promissum datæ sunt Penelopes nuptiæ: quare Vlysses simulacrum Mineræ dicauit, quam nominauit Celeutheam. Postea mulus precibus ac pollicitationibus fertur Icarius tentasse Vlyssis animum,

ut mallet apud se Lacedæmone, quàm in Ithaca habitare,
 ibique habere suetum domicilium. ea spes ubi ipsum Icarium
 fefellisset, neque posset id Vlyssi vllis rationibus persuadere,
 sese conuertit ad expugnandum animum filix, eamque ora-
 re cœpit ne se in extrema senectute mortua iam Peribœa in
 assiduis lacrymis diuturnoq; luctu solum domi desereret; quæ
 preces patris irritæ fuerunt apud filiam quoque. Aiunt tamen
 Vlysses vel senis misericordia commotum, vel importunitate
 optionem dedisse Penelopæ utrum mallet eligendi, velle-
 ne esse Lacedæmone apud patrem, vel secum in Ithacam il-
 lo relicto concedere. at illa dicitur nihil neque patri Icario,
 neque Vlyssi respondisse, sed in curru velata facie, in quo
 erat, perstitisse. Illud ubi percepisset Icarus, quod maritum
 sequi mallet quod dicere pueret, permisit ut cum viro abiret
 in Ithacam. Postea cum Telemachum filium ex illa suscepisset
 Vlysses protractus fuit ad bellum Troianum, ut dictum
 est in Vlysse. Illo autem tempore, quo absuit Vlysses ex I-
 thaca, dicitur Penelope integerrimè seruasse pudicitiam per
 viginti annos, quæ postquam omnes heroes è bello Troiano
 euerfa & succensa iam Troia domum rediissent, (nam post
 decennij bellum Troianum, decennium errauit Vlysses) di-
 citur à multis principibus propin quarum ciuitatum rursus
 fuisse sollicitata ut ad secundas nuptias transfiret, quod iam
 mortuum esse Vlysses arbitrarentur. Ad eam rem maxi-
 mè illam impellebat sumptuum domesticorum magnitudo
 quod ex ipsius Penelopes prouentibus viuebant, temper-
 que illius fiebat minor res domestica. hoc incommodum vi-
 debatur vna illa ratione deuitatura, si cuiusdam illorum nup-
 sisset. At Penelope spem illorum fallebat per dolum, quibus
 promiserat se statim atque inceptam telam texuisset, non
 amplius Vlysses expectaturam, sed vnum esse illorum ca-
 pturam maritum. Istud autem faciebat, quia cognoscebat
 petulantiam & temeritatem superbiorum iuuenum, qui nisi
 ita spe delusi fuissent, vel vniuersas Penelopes facultates
 breui dissipassent, vel in illam violenti irruissent. Sed enim
 cum tantundem operis per noctem demoliretur, quantum
 usque Vlyssis denique protraxit, à quo domum reuerso om-
 nes illi proci fuerunt artificiosè trucidati. Inquiunt præterea
 non procul à Ladæ stadio vocato in agro Orchomeniorum
 Pen-

Penelopen filium Vlyssi, vbi reuersus fuit à bello Troiano, peperisse, quem propter operam patris egregie in illa expeditione nauatam, Ptoliporthum, hoc est vrbium populatorem, siue euesorem, nominauit. Fuit Mantinensium sermo præterea, vt ait Pausanias in rebus Arcadicis, Penelopem fuisse ab Vlysse illo crimine damnatam exactamque domo, quod procos vltro allexisset & inuitasset, quæ in Spartam prius se contulit, & nec à patre vt iam mortuo ibi accepta, nec ab affinibus, coacta fuit se inde recipere in Mantineam, vbi etiam illam decessisse, sepultamque fuisse inquit non procul à Ladæ stadio, & à templo Dianæ. Hæc illa sunt ferè omnia, quæ de Penelope memorantur ab antiquis. Ferunt Icarium puellam idcirco proiecisse, quoniam credidisset oraculum significare aliquam insignem turpitudinem aut dedecus & infamiã mulierum illam futuram, quamuis longè diuersa esset oraculi sententia, quod dicebat illum honestissimum pudorem & verecundiam muliebrem, quæ in honestissimis matronis requiritur, futuram in ea quæ nasceretur, atque gloriam futuram ingentem sexui muliebri. Alij tamen & honestissimam mulierem fuisse Dido contendunt, & infamem Penelopem, quæ cum omnibus procis concubuerit, ac Pansu genuerit, sed pro studiis in se scriptorum fuisse vel bonas, vel malas creditas, sed tamen de Penelopes bonitate crebrior sententia inualuit, de qua ita scripsit Eubulus in Chryssilla:

Ω Ζῷ πολυτίμητ' εἶπ' ἰζὼ ποτὶ κακῶς
Ἐρῶ γυναικας ; ἢ δι' ὄνομασίμω ἀρεῶ
Παῖτων ἄριστον κτῆμάτων, εἰδὲ ἰζήντο
Κακὴ γυνὴ Μήδεια, Πηνελόπεια δ'
Μίχα ἀρεῶν. ἰρεῖ τίς ὡς κλυταμίης ἔσθ' ἑκακῆ.
Ἀλλήστι ἐπίδραχ' ἔσθ' ἑκακῆ.

O Iupiter prudens, ego dicam malè
De feminis; ò per Iouem perdar prius.
Est omnium res optima ipsa femina,
Mædea prava est, Penelopem statim feres
Bonum quid est, mox Clyæmistræ malè
Repugnat Alceste:

Neque mirum est statim natam Penelopem in eas calamitates incidisse, quando nemo prope sapiens aut fortis est idem fortunatus, est enim semper atrocissimum certamen virtuti cum fortuna. vnde etiam Herculem & cæteros insignis virtutis

heros ac bonos viros antiqui calamitosos fuisse finxerunt. & profecto calamitates sunt donum Dei, maius fortasse omnibus commodis, & clarissima opportunitas ac facultas à Deo oblata ostentandæ exercendæque fortitudinis. Inde Semiramis omnium mulierum clarissima, quas scimus ingenio & prudentia valuisse, eandem prope fortunam experta est, quam Penelope ab auibus educata, & Danae cum filio in arcam ligneam inclusa atque in mare deiecta, mox à Deo seruata fuisse dicitur, cum re ipsa nemo vir bonus à Deo in rebus arduis deseratur, qui ad ipsum mentem syncerere, qui infantes feris proiecti responsa Deorum non fefellerunt, sed contra ab ipsis feris educati, ac non solum liberati sunt. Dicuntur propositæ nuptiæ Penelopes victoribus cursus pro prisca consuetudine formosissimarum mulierum, vel quod ita pro oraculorum responsis procos à nuptiis quarundam mulierum deterrent per pericula victis imminencia, vt Atalantæ & Hippodamiæ: vel quod res egregias censerent non debere nisi virtuti & strenuitati proponi, cum ignauitæ & socorditæ & desiditæ solæ ærumnæ propositæ sint: cum verissimum sit illud Hesiodi dictum in operibus & diebus, quod

Αἰ εἰ δ' ἀμβολιστοῖς αἰὲν αἰτῶσι παλαίει.

Ærumnis tardus semper luctatur inersque.

Enimvero cum Vlystem prudentiam esse constet, iure illi in matrimonium dederunt Penelopen, quam pro continentia & pudicitia celebrarunt. Hæc tanta continentia fuisse dicitur, vt, cum Troia multis vndique accitis ex Asia auxiliis obsidionem Græcorum decennium tulerit, Diis quoque ipsis hinc inde rem iuuantibus, & tantundem spatium temporis Vlystes post bellum errarit, neque precibus, neque minis, neque importunitate procorum potuerit expugnari, sed multa arte fefellerit. Est enim difficilius animi virtute & temperantia recte munitum ad aliquam turpitudinem impellere, quam Troiam expugnare, aut machinæ sint, quæ possint expugnare virtutem. Non enim incredibile est virtutem Penelopes decantatam fuisse ab antiquis, nisi præclarum quoddam ad virtutem exemplar vitæ Penelopes institutum fuisset. Illa quæ tradita sunt alibi
de Pe-

de Penelope, quod cum omnibus prociſ congressa Pana Deſ
pepererit, fabuloſa ſunt, plurimumque à veritate diſſidentia,
tùm neque multos habeant teſtes, neque rationi conueniat
vt è ſemine plurimorum mulier poſſit concipere, quia ve-
rus vbi concepit primum ita clauditur, nihil vt egredi vel
ingredi poſſit. Per illa igitur quæ de continentia Penelopeſ
dicta ſunt, cæteras mulieres antiqui hortabantur ad tempe-
rantiam, & continentiam, & honeſtatem, vt illæſam fidem
ſeruarent maritiſ quam promiſſerunt, ne cederent libidino-
ſorum blanditiis, ne cenſerent quidquam eſſe præclariùs
quàm aduerſus illecebras inuictas conſiſtere. Quòd autem
texenda tela illam prociſ deſiſſe tradiderunt, ſignificabant
nihil eſſe periculoſus otioſa vita, cum negotiantes prauæ
cogitationes, illecebræque voluptatum non tam facilè ca-
pian, eſt enim otium, ſi non parens, at certè alumnium om-
niſ libidiniſ, omniſque inſolentiæ. Atque tot de Penelope,
nunc de Andromeda dicamus.

De Andromeda

C A P. XXV.

ANDROMEDÆ exemplum demonſtrauit, quàm calamito-
ſum ſit eſſe affinem contemnentium Dei obſeruantiam,
quam celeberrimam fecit vitæ periculum, in quod incidit
non ſua, ſed matris temeritate fœminæ arrogantiffimæ quæ
ſeie vel deabus ipſiſ pulchritudine præſtare auſa eſt pro-
feri. non enim modò pariculoſum eſt ac difficultatum ple-
num eſſe coniuñctos affinitate cum illiſ qui Dei cultum &
iuſtitiam parviſaciunt, verùm etiam calamitoſum plerum-
que Dei contemptoribus eſſe amicos. Dicitur Andromeda
fuiſſe Cephei Æthiopum regiſ & Caſſiopeſ filia, virgo ſanè
egregia, & omniſ animi atque corporiſ dotibus ornatiffi-
ma, ac digna quæ è melioribus parentibus nata eſſet, ferunt. n.
Caſſiopeſ adeò forma corporiſ præſtiſſe, qua cæteras omnes
muliereſ anteiret, vt auſa ſit vel ipſam Lunonem in contentio-
nem & certamen de pulchritudine prouocare. Iuno tantam
huiuſce mulieris temeritatem ægrè ferens, cum priùs illi pate-
feciffet omnem humanam præſtantiam pulchritudiniſ exi-
miam eſſe turpitudinem, ſi cum rebus diuinis conferatur, di-
citur rogaffe Neptunum vt eiùſ reginæ temeritatem reprime-
ret, ſuamque iniuriam vlciſceretur. at Silenùſ Chriſtùſ in fabu-
loſiſ hiſtoriis non cum Lunone illam contendiffe inquit, ſed cſ

nymphis Nereidibus. Neptunus igitur illa mulieris arrogan-
 tia commotus dictus est in Cephei & Cassiopes regionem ce-
 te tantæ magnitudinis, tamque formidabile monstrum im-
 misisse, vt omnes agros deuastaret, & ædificia funditus de-
 moleretur, à qua peste neque ciuitates quidem erant satis mu-
 nitæ, cum illas etiam vastitate corporis & ingenti mole op-
 primeret ac prosterneret. tanta calamitate perculsus animo.
 que consternatus Cepheus oraculum consuluit, sciscitatus
 que est qua de causa id tantum malorum ac difficultatum eue-
 niret, & quo pacto tanto periculo liberari posset. responsum
 post facta sacrificia de more consulentium tulit, non prius
 cessaturam illam calamitatem, quam Cassiopes arrogantia
 excitasset, quam vnica filiam quam habebat, Andromedam,
 illi monstro marino vorandam exposuisset, quod factum est
 ad Ioppen. Cepheus illo responso accepto apud urbem Ae-
 thiopiæ Ioppen vocatam, filiam Andromedam ferreis vincu-
 lis ligatam exposuit. accidit per illud tempus vt Perseus cum
 Medusæ capite illac iter faceret, qui virginis innocentis mi-
 sertus eam soluit, atque in eodem loco vnà cum Androme-
 da cete expectauit, vt scripsit Aristides & Libanius, atque ad-
 uentantis monstri partem in saxum conuertit ostenso capite
 Gorgonis, partem ipse ferro obruncauit. Perseus deinde
 sic liberatam Andromedam insigni virtute vxorem cepit,
 atque in Seriphum secum asportauit. Fuerunt etiam qui di-
 xerint Perseum ex illa filiam Persen nominatam suscepisse,
 quam apud auum Cepheum reliquerit. Nam vbi Perseus
 sensisset sibi insidias parari à Phineo Cephei fratre, qui arbi-
 traretur se habiturum vxorem Andromedam si Perseum ob-
 truncasset, Perseus fecit vt Phineus etiam viso Medusæ capite
 continuo in saxum verteretur: deinde Argos cum Androme-
 da & Danae matre profectus ibi ad extremum vsque vitæ suæ
 diem habitauit. Hæc sunt quæ de Andromeda memoriz pro-
 dita sunt ab antiquis, nunc cur ita facta fuerint perquiramus.

¶ Si quis diligenter perpendat quæ scripta sunt à nobis in
 hac ipsa narratione de Andromeda, nihil aliud inueniet in
 illis contineri, nisi antiquorum adhortationem ad pietatem
 & ad animi moderationem amplectendam. Nam cum Dei
 præclara munera nesciret æquo animo ferre Cassiope, ausa
 est vel cum Deabus bonorum omnium autoribus contende-
 re, & sese vel illis propter ea bona anteferre, quæ bona per
 illorum

illorum liberalitatem & magnificentiam acceperat. Sed tantam hominum dementiam vel arrogantiam non impune patitur Deus iustus iudex omnium scelerum, cui sordida sunt omnia mortalia vel clarissima, si careant bonitate & iustitia, audeantque cum diuinis conferri. Sic igitur ubi formam corporis Iuno Cassiopeæ eripuisset, immisit etiam illam calamitatem in regionem Aegyptiorum siue Æthiopum. Et quamuis pœna sceleratorum conjunctos aliquando vexet pro flagitijs, tamen non patitur Deus viros bonos petire, quos venari finit, cum semper sit innocentiz in periculis positæ defensor. Inde fabulati sunt Andromedam in summo capitis periculo positam propter maternam temeritatem tandem Deorum immortalium beneficio à Perseo illuc diuertente non solum fuisse liberatam, sed etiam ad maiorem felicitatem prouectam, cum calamitatem patienter tolerasset. Non potuit ager Æthiopum, populique sudditi vitæ monstri devastationem, quo casu ad pristinam felicitatem redierunt, quia cum peccauerint reges aduersus Dei cultum, non modo ipsi, sed etiam populi ac subditæ illis nationes eiusdem impietatis vel affectæ vel fautores vnâ cum ipsis regibus diuinitus affliguntur: cum etiam semper Deus iustissimas causas habeat animaduersionis propter infinita prope multorum peccata. nam nullum scelus relinquitur impunitum, quod ab ipso autore per pœnitentiam non punitum fuerit. Nam vel exteræ nationes impulsu Dei in iniustos reges insurgunt, vel populi aduersus iniquos magistratus, vel alius magistratus in alium; cum Deo commercium sit cum sola iustitia, quæ sola etiam est anima ciuitatum, firmumque vinculum rerum publicarum ac regnorum omnium. Neque debes quisquam hanc tantam, tam admirabilem fabularum varietatem antiquarum frustra excogitaram fuisse ab antiquis extirpare, vel in manus ad posteros transmissam, quoniam quæ insulse prodeunt, breuissimam vitam sortiuntur: at quæ sapienter prodita sunt, illa non facile vi temporis infringuntur aut debilitantur. inde effectum est vt fabulæ quæ ad corrigendos informandosque mores hominum sunt confictæ, ad hanc vltimam ætatem nostram penetrarunt sine controuersia, cum reliquæ philosophandi rationes propter ciuiles discordias, siue digladiantium inter se philosophantium contentiones sint explosæ, vel certè frequentes mutationes acceperint.